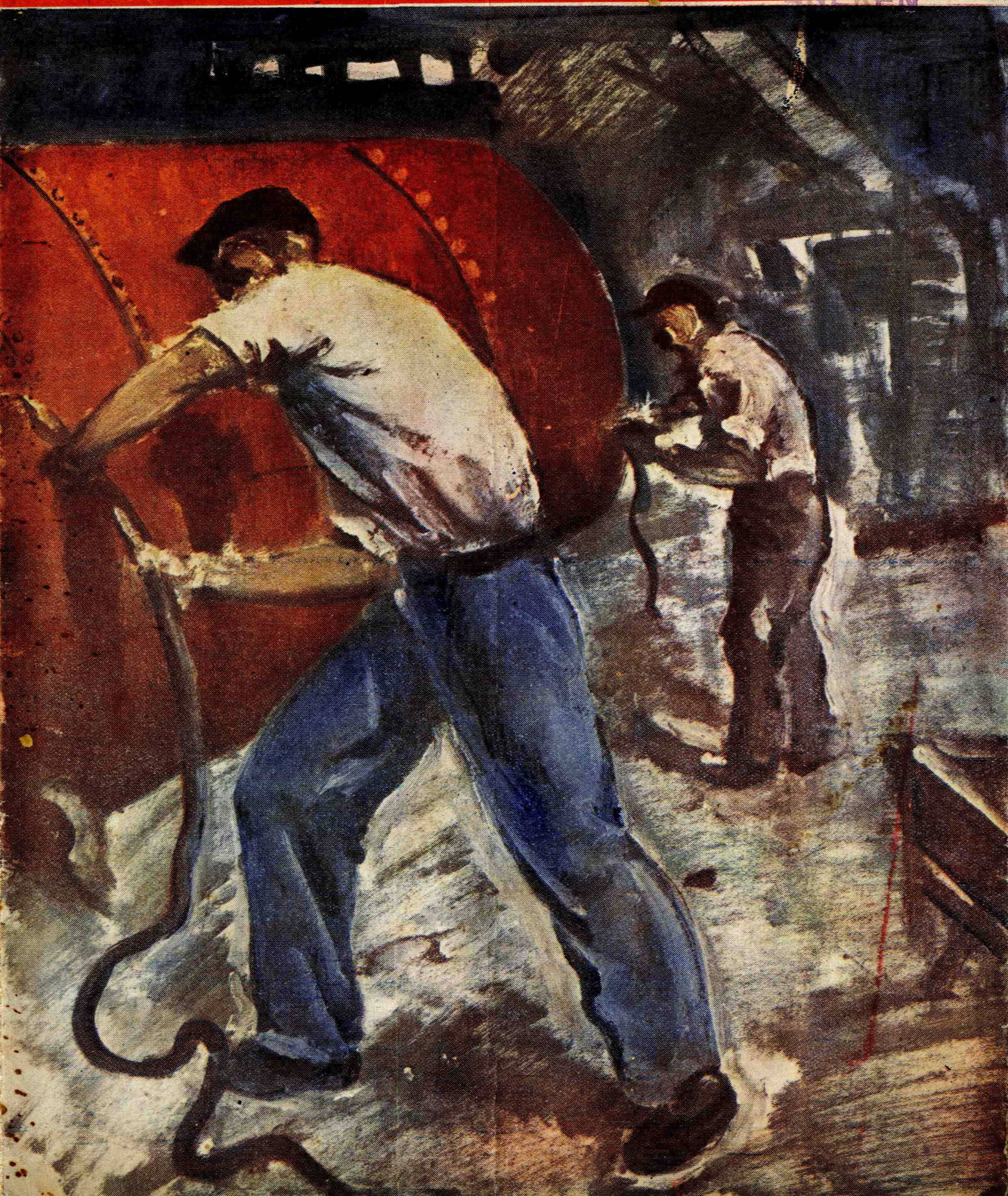

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

*Εργαστάσια, Βιομηχανία, Τράπεζαι, Νομικά πρόσωπα, Δήμοι - Κοινοότητες Δραχ. 25.000

*Εργατικά Κέντρα - *Οργανώσεις - 12.000

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' - ΤΕΥΧΟΣ 110 — ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ — ΓΡΑΦΕΙΑ : «ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ» — ΤΗΛ. 64.105 — ΜΑΪΟΣ 1948

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η «ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ»	Καινούρια αγάπη.
Ν. ΠΡΟΕΣΤΟΠΟΥΛΟΥ	Κύπρος.
ΣΤΡΑΤΗ ΜΥΡΙΒΗΛΗ	Τò Παιδομάζωμα.
Ν. ΤΩΜΑΔΑΚΗ	Αί Συντεχνίαι και ή 'Εκκλησία.
Κ. Ν. ΛΙΤΣΟΥ	Οί μεγάλοι μουσικοί.
ΕΙΡΗΝΗΣ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΙΑΣ	*Ανοιξη.
ΕΜΜ. ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗ	Θυσίαι μαρτύρων και ήρώων.
ΠΑΝΟΥ ΣΠΑΛΑ	Προλήψεις και δεισιδαιμονίες.
Γ. ΚΟΥΡΜΟΥΛΗ	Τò 'Ελληνικόν Πνεύμα.
ΣΟΦΙΑΣ ΣΠΑΝΟΥΔΗ	Οί ταπεινοί πού ύψώνονται.
ΤΙΤΟΥ ΑΙΝΕΙΑ	Στά Καπνεργοστάσια.
Σ. Μ.	Τά βήματα του Θεού.
Ν. ΚΑΡΑΠΑΤΑΚΙ	Με τί μοιάζει τò ήλεκτρικό ρεύμα.
ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ	Λησμονημένα χρέη.
ΑΔ. Δ. ΠΑΠΑΔΗΜΑ	*Ο αντιφυματικός αγώνας στο εργοστάσιο.
ΙΩ. ΠΑΠΑΓΡΗΓΟΡΙΟΥ	*Η «'Εργατική 'Εστία» Χαλκίδος.

Πνευματικές ασκήσεις — Σταυρόλεξο — Παιχνίδια.

ΤΙΜΗ ΔΡΑΧ. 1.000

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' - ΑΡΙΘ. 11 - ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ - ΜΑΪΟΣ 1948

ΚΑΙΝΟΥΡΙΑ ΑΓΑΠΗ

Κάθε Κυριακή βράδυ και κάθε γιορτή, ό τόπος γεμίζει από ανθρώπους πού λάμπει τò πρόσωπό τους, πού όνειρεύονται τὰ μάτια τους και τραγουδάει ή μιλιὰ τους. Ούτε τὰ σύγνεφα πού στέκουν βαριά και άπειλητικά άπάνω από την ανθρωπότητα βλέπουν, ούτε τίς στενοχώριες τής μεταπολεμικής ζωής σκέπτονται, ούτ' έφημερίδες θέλουν να διαβάσουν, ούτε ραδιόφωνο ν' άκούσουν. *Ερχονται από μιὰ συνάντηση πού τούς έκαμε να τὰ ξεχάσουν όλα, και όλοι ζοϋν μιὰ καινούρια και δυνατή αγάπη. Γυρίζουν από δροσερές άκρογιαλιές κι' από ανθισμένους κάμπους, με τόν ανοιξιάτικο ήλιο στα πρόσωπα και με την ανοιξιάτικη όρμη στο αίμα, και δέν μπορούν να πιστέψουν πως έχει τόσα παιχνίδια και τόσα χρώματα ή θάλασσα τής πατρίδας και πως είναι τόσο όμορφο τò βουνό της.

Τò ίδιο άκρογιάλι, τò ίδιο βουνό και τόν ίδιο κάμπο, τò ίδιο κύμα, τò ίδιο πεϋκο και την ίδια παπαρούνα, τὰ είδαν και πέρσι και πρόπερσι και όλα τὰ περασμένα χρόνια. Μά φέτος είναι άλλοιώτικα, είναι νέα, είναι άγνωριστα. Είναι μιὰ καινούρια αγάπη, πού την έζησαν για λίγες ώρες και την παίρνουν μαζί τους στην πόλη, για να την έχουν κοντά τους, στο σπίτι τους, στη δουλειά τους, στις καλές και στις δύσκολες στιγμές.

*Έτσι έρωτεύονται οι *Έλληνες κάθε *Ανοιξη την *Ελλάδα, έτσι ζοϋν και θαυματουργοϋν. Κάθε φορά και μιὰ καινούρια αγάπη, πού είναι ή ίδια και ή παντοτεινή: ή *Ελλάδα!

Η *ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ.

ΚΥΠΡΟΣ

«Δοξάζω σε, Μεγάλε Θεέ, ποῦσαι στὰ ψηλωμένα
καμμάτια βουλή ἔγ γίνεται με δῖχως σου Ἐσένα!
ὅπου γινώσκεις τὰ κρυφὰ τσαί τὰ φανερωμένα».

(Κυπριώτικη λαϊκὸ τραγούδι)

Μεγάλε Θεέ, στὴ ζέστα σου, στοῦ νοῦ τὴν ἅγια λαῦρα,
τῆς γνώσης καὶ τῆς σιγουριᾶς τὸ ἄνθι μας τὸ ἱερό
γιγάντωσε, κ' ἀβάσταγη στέργιας βουλῆς ἢ ἀνάβρα.
Στὴν Κύπρο τῆς Ἐλευτεριᾶς θὰ στήσει τὸ χορό.

Τούτη ἡ ψυχὴ ποῦ ξεκινάει ἀπ' τὰ πανάρχαια σπλάχνα
ποῦ σφύζουνε ἀπ' τὸ ἀτίμητον αἷμα μας τὸ ἱερό,
ἀσκλάβωτη με τὴ θερμὴ τοῦ πνεύματος τὴν ἄχνα.
στὴν Κύπρο τῆς Ἐλευτεριᾶς θὰ στήσει τὸ χορό.

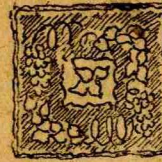
Ψυχρὴ βουλή δὲ θὰ γνοιαστεῖ τὴ λευτεριά τοῦ Κόσμου.
Πνεῦμα θεϊκὸ τὸ μπράτσο μας, τὸ σπλάχνο, τὸ νεφρό,
Πνεῦμα, Κυπριώτη μου ἀδελφέ, ὁ παλμός σου κ' ὁ παλμός μου
στὴν Κύπρο τῆς Ἐλευτεριᾶς θὰ στήσει τὸ χορό.

Στεγνὴ βουλή δὲ γνοιάζεται τὰ καρπερὰ ἔδωπέρα.
Πνεῦμα ἢ ὀρτὴ νεροποντὴ, τὸ θεόσταλτο νερό,
με γαλανὸ ξημέρωμα ἢ ἀγνὴ ἑλληνίδα ἡμέρα
στὴν Κύπρο τῆς Ἐλευτεριᾶς θὰ στήσει τὸ χορό.

Μουλῶχνει ἢ βία, σὰ βρεθεῖ μπρὸς στῆς ψυχῆς τὸ θάμα,
με τὴν ψευτιά δὲν πνίγεται ἢ Ἀλήθεια στὸ ἱερό,
Ψυχὴ ἢ Ἑλλάδα, ποτισμένη ἀσκλάβωτον ἀνάμα,
στὴν Κύπρο τῆς Ἐλευτεριᾶς θὰ στήσει τὸ χορό.

Στὸ πνεῦμα ἐμπρὸς ποῦ σ' ἔστησε τριανταπέντε αἰῶνες,
Κύπρος, ἡρωίδα ἀμάλαγη, δὲ στέκει τὸ φυρό,
κ' οἱ ἀτάραγες ἐλπίδες μας, λαμπρῆς αὐγῆς τρυγόνες,
στὸ χῶμα σου τῆς λευτεριᾶς θὰ στήσουνε χορό.

ΝΙΚΟΣ ΠΡΟΕΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Οἱ ρίζες τοῦ Ἔθνους

Τὸ Παιδομάζωμα

Τοῦ κ. Στράτη Μυριβήλη

Ἀνάμεσα στὰ δεινὰ ποῦ ἀώριασε καὶ σωριάζει
πάνω στὴν ἑλληνικὴ γῆ ἡ θεϊκὴ κατάρα ποῦ ἔπεσε
πάνω στὴν ἀνθρωπότητα μετὰ τὸ ὄνομα κομμουνισμός,
τὸ πῶ ἀποτρόπαιο εἶναι χωρὶς ἄλλο τὸ «παιδομά-
ζωμα». Τὴ λέξη αὐτὴ τὴν ἔφκιασε τὸ ἑλληνικὸ Γέ-
νος στὴν πῶ σκληρὴ περίοδο τῆς τουρκικῆς σκλα-
βιάς. Εἶναι ἓνας ὄρος ποῦ ζυμώθηκε με ποταμούς
ἀπὸ δάκρυα καὶ αἷμα. Τριακόσια χρόνια, τριακόσια
ἕξ χρόνια γιὰ τὴν ἀκρίβεια, ἡ λέξη αὐτὴ ἀποτελοῦ-
σε τὸν πῶ μικρὸ βραχνὰ γιὰ τὴν ἑλληνίδα μητέρα.
Ξυπνοῦσε καὶ πλάγιαζε καὶ μπροστὰ τῆς στεκόταν
αὐτὴ ἡ μυστικὴ τρομάρα. Πότε θὰ περάσει ἡ κου-
στοδιά τοῦ Σουλτάνου ἀπὸ τὸ χωριό, νὰ μαζέψει
γιὰ τὰ τάγματα τῶν Γενιτσάρων τὰ πῶ γερά, τὰ πῶ
ἔξυπνα, τὰ πῶ ὁμορφα ἀγόρια τους. Τὰ μεγάλωναν,
τὰ βύζαιναν, τὰ νανούριζαν καὶ τὰ μοιρολογοῦσαν
σὰν νᾶταν ἐτοιμοθάνατα. Ἡ ὁμορφιά τους εἶταν μα-
χαίρι δίκοπο γιὰ τὴ βασανισμένη τους καρδιά. Ἡ
γέννηση τοῦ ἀγοριοῦ σημάδευε γιὰ τὸ ἑλληνικὸ σπι-
τι τὴ γέννηση μιᾶς νέας δυστυχίας. Τὸ παιδομάζωμα
ἄρχισε στὰ 1326 ἀκόμα, ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Ὁρχάν,
ποῦ εἶταν ὁ γιὸς τοῦ Ὁσμάν, τοῦ ἱδρυτῆ τοῦ Τουρ-
κικοῦ Κράτους. Πῆρε τέλος στὰ 1632, στὰ χρόνια
τοῦ Σουλτάν Μουράτ τοῦ Δ'. Ὁ Μουράτ κατάργησε
τὸ φοβερὸ τοῦτο φόρο τῶν ὑποδουλωμένων Ἑλλή-
νων γιὰ νὰ διαλύσει αὐτὰ τὰ τάγματα, ποῦ ἄρχισαν
νὰ παίζουν τὸ ρόλο πραιτωριανῶν στὴν Τουρκικὴ αὐ-
τοκρατορία. Ὁ Καρολίδης ὅμως πιστεύει πὸς ὁ
Σουλτάνος φοβήθηκε μήπως μετὰ τὸ παιδομάζωμα λεί-
ψει ὀλότελα τὸ χριστιανικὸ στοιχεῖο ἀπὸ τὸ κράτος
του, ποῦ τὸ λογάριζε πολὺ χρήσιμο γιὰ τὴν ὑπαρξὴ
καὶ τὴ στερέωση τῆς Τουρκικῆς αὐτοκρατορίας. Ἀπ'
αὐτὸ εἶναι εὐκόλο νὰ καταλάβει κανεὶς πόσο ἑλλη-
νικὸ αἷμα ρούφηξε αὐτὸς ὁ ἀπαίσιος φόρος ἀπὸ τὴν
καρδιά τοῦ σκλαβωμένου Γένους. Τὸ πῶ ἀκριβὸ καὶ
τὸ πῶ διαλεχτὸ του αἷμα. Ὁ Παπαρηγόπουλος λο-
γαριάζει σὲ ἓνα ἑκατομμύριο τὰ ἑλληνόπουλα ποῦ
τούρκεψαν καὶ πολέμησαν τὴ φυλὴ ποῦ τὰ γέννησε
ὄλα αὐτὰ τὰ τριακόσια ἕξ μαῦρα χρόνια. Οἱ Τοῦρ-
κοὶ παίρνανε ἀπὸ κάθε οἰκογένεια ἓνα ἢ δυὸ ἀγόρια,
κάποτε καὶ τὰ μονογενῆ τους, ἀπὸ 10 μέχρι 14 χρο-
νῶ. Ἡ ἀπόγωση καὶ ἡ λαχτάρα τῶν μανάδων εἶ-
ταν τέτοια, ποῦ ὅπως διηγεῖται ὁ Γερμανὸς συγγρα-
φῆας Γκέρλαχ, ποῦ γύρισε τὴν Ἀνατολὴν στὰ 1572,
οἱ μανάδες ποῦ εἶδε στὴ Βιθυνία κάνανε προσευχὴς
στὸ Θεὸ νὰ πάρει τὰγόρια τους πρὶς ἔρθουν οἱ ἀξιω-

ματικοὶ τοῦ Σουλτάνου γιὰ τὸ παιδομάζωμα... «Τὰ
δημοτικὰ τραγούδια ποῦ ἄκουσα στὴν Ἑλλάδα, λέει
ὁ Γάλλος περιηγητὴς Μπρυνὲ ντὲ Πρέλ, τραγουδᾶνε
τὶς μανάδες τοῦ Μωριά, ποῦ σφάζουν μετὰ τὰ ἴδια
τους χέρια τὰγόρια τους, νὰ μὴν πέσουν στὰ χέρια
τῶν Τούρκων στρατολόγων». Καὶ ὁ Μέντελσον Βαρ-
τόλντι λέει: «σπαράζει ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου νὰ
μαθαίνει πὸς οἱ Ἑλληνίδες μητέρες σφάζουν τὰ παι-
διά τους μπροστὰ σὲ στρατολογικὴς ὁρδὲς τῶν Τούρ-
κων, γιὰ νὰ μὴν τὰ δοῦνε νὰ ντροπιάζουν τὴν Πα-
τρίδα τους καὶ τὴ θρησκεία». Τὰ τάγματα αὐτὰ τῶν
Γενιτσάρων ἔφτασε νὰ ἔχουν στὶς ἀρχὲς τοῦ 17ου
αἰῶνα δύναμη 46 χιλιάδων ἀνδρῶν. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ
θηριώδεις διώχτες τοῦ ἑλληνικοῦ γένους εἶταν ἔξ-
ισλαμισμένα ἑλληνόπουλα, ποῦ τὰ μεγάλωσαν σπου-
δάζοντάς τα νὰ σφάζουν καὶ νὰ καίουν τὴν Ἑλλάδα
καὶ τοὺς γονεῖς ποῦ τὰ γέννησαν. Ἀπὸ τότε ποῦ
σταμάτησε αὐτὴ ἡ φοριχτὴ δοκιμασία τοῦ ἑλληνικοῦ
Γένους πέρασαν 316 χρόνια.

Τριακόσια δεκαῆξ χρόνια εἶχε νάκουστεῖ ἡ λέξη
«παιδομάζωμα», ἡ πῶ ἀνατριχιαστικὴ λέξη ποῦ ἔπλα-
σε ὁ ἑλληνικὸς λαὸς μετὰ τὸ αἷμα, μετὰ τὸ δάκρυ καὶ
μετὰ τὴν πῶ τρυφερὴ του σάρκα. Τὸ ἀνάφερε ἡ ἱστο-
ρία μονάχα. Τὸ ἀνάφερε καὶ ἡ λαογραφία μας μετὰ
τραγούδια-μοιρολόγια ποῦ διασώθηκαν ἀπὸ κεῖνο
τὸ πανελλήνιο σύθρηγο. Καὶ σὰν ἤθελαν οἱ ἀνθρω-
ποι νὰ χαρακτηρίσουν τὴ βαρβαρότητα καὶ τὴν ἀ-
γριότητα κείνης τῆς ἐποχῆς, λέγανε «τὴν ἐποχὴ ποῦ
γινόταν τὸ παιδομάζωμα». Καὶ ἐννοοῦσαν μιὰν ἐπο-
χὴ ποῦ οἱ μητέρες δάκρυζαν αἷμα, καὶ οἱ πατέρες
καταργιοῦνταν τὴν ἐρωτικὴ χαρὰ, ποῦ ἔσπερνε
τόση θλίψη.

Καὶ ἦρθε τὸ 1948. Ὁ κόσμος σαυτὸ τὸ ἀναμε-
ταξὺ προόδεψε. Ὑπάρχουν τώρα Διεθνεῖς Ἐρυθροὶ
Σταυροί, ὑπάρχουν σύλλογοι προστασίας τῶν ζώων
ποῦ δὲν ἐπιτρέπουν νὰ κρατᾶς τὰ πουλερικά ἀπὸ τὰ
πόδια, μετὰ τὸ κεφάλι κρεμασμένο πρὸς τὰ κάτω. Ὑ-
πάρχουν διεθνεῖς ὁργανώσεις γυναικῶν, καὶ ὁργανο-
τροφεία, καὶ ὑπουργεῖα περιθάλψεως. Ὑπάρχουν νό-
μοι καὶ δικαστήρια ποῦ προστατεύουν τὰ παιδιά ἀκό-
μα καὶ ἀπὸ ἓνα μπράτσο ποῦ θὰ τοὺς δώσει ὁ γονιὸς
καὶ ὁ δάσκαλος. Ὑπάρχουν ἀκόμα ὁργανώσεις ποῦ
ἔχουν ὡς μοναδικὸ σκοπὸ νὰγοράζουν καὶ νὰ ξελευ-
τερώνουν ἀπὸ τὰ κλουβιά τους τὰ σκλαβωμένα που-
λιά. Τόσο πολὺ προόδεψε μέσα σ' αὐτὰ τὰ 316 χρό-
νια ἡ ἀνθρώπινα, ποῦ ἔγινε Νόμος καὶ Δικαστήριο.

Και ξαφνα ξεσπάει πάνω στην Ευρώπη ο κομμουνισμός, καταπόδι από τον όμογάλακτο αδερφό του τὸ Ναζισμό. Καὶ ἀφοῦ κακούργησε πάνω σὲ δεκάδες ἑκατομύρια ἀνθρώπους μέσα στὸν τόπο πὸν γεννήθηκε, ξεχείλησε κατόπι ἔξω ἀπὸ τὴν πηγὴ του καὶ ἄπλωσε τὰ αἱματομένα πλοκάμια του πάνω στὶς γειτονικὲς χώρες. Ὅταν ὁ Ναζισμὸς εἶχε ἀτιμάσει ὅλη τὴν Ευρώπη, βρέθηκε τοῦτος ὁ μικρὸς καταπληκτικὸς λαὸς νὰ τοῦ σηκώσει κεφάλι. Ἔσωσε τὴν τιμὴ του καὶ τὴν ἱστορία του. Καὶ ἔχασε πολὺ αἷμα, ἔχασε ὅλα τὰ ἀγαθὰ του καὶ τὸ ἕνα πέμπτο τοῦ πληθυσμοῦ του. Καὶ ὅταν ὁ κομμουνισμὸς εἶχε ἀτιμάσει τὴ μέση Ευρώπη, πάλι ἐτοῦτος ὁ καταπληκτικὸς λαὸς βρέθηκε νὰ τοῦ σηκώσει κεφάλι. Τότε ὁ κομμουνισμὸς, ἀφοῦ ἔκαψε τὰ σπίτια πὸν ἄφισε ὄρθια ὁ φασίστας, καὶ ἀφοῦ ἀνατίναξε ὅλα τὰ γεφύρια καὶ τὰ τραῖνα, καὶ τὰ αὐτοκίνητα, καὶ τὰ σχολεῖα καὶ τὰ μοναστήρια καὶ τοὺς δρόμους πὸν δὲν πρόκανε νὰ γκρεμίσει ὁ φασίστας, καὶ ἀφοῦ ἔκλεψε τὰ ρούχα καὶ τὰ λίγα ὄσπρια, καὶ τὰ ζωντανά, καὶ τὰ φτωχὰ ἐπιπλα τῶν γεωργῶν, πὸν δὲν πρόφτασε νὰ πλιατσικολογήσει ὁ φασίστας, σκέφτηκε τί ἄλλο ἀπομένει γιὰ νὰ ξεριζώσει τὴ χιλιόψυχη φυλὴ, τὴν ἀδάμαστη καὶ ἀνυπότακτη, πὸν στέκετ' ἐδῶ πάνω στὸν τραχὴν πετρώτοπο τῆς Ἑλλάδας 3000 χρόνια, καὶ δὲ λέει νὰ ξεκληριστῆ με ὅλες τὶς ἀνεμικὲς καὶ τὶς μπόρες πὸν τὸν δέρνουν. Καὶ βρῆκε δυὸ πράγματα, δυὸ τρόπους, πὸν τοὺς εἶχε ξεχάσει ἡ ἱστορία ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Ὁρχάν. Νάρπαξει τὶς ἑλληνοπούλες καὶ νὰ τὶς ἐκπορνεύσει, γιὰ νὰ στερέψει καὶ νὰ φαρμακώσει μέσα στὴν ἴδια τὴν πηγὴ τῆς μήτρας του τὸ ἀδούλωτο Γένος. Νὰ πάρει καὶ τὰ νήλικα ἑλληνόπουλα, νὰ τὰ στεῖλει στὰ στανικά ἀνθρωποπάζαρα, καὶ κεῖ νὰ τὰ μεγαλώσει σπουδάζοντάς τα νὰ σφάζουν τοὺς Ἑλληνες πὸν τὰ γέννησαν, νὰ ἐρημόνουν τὸν τόπο πὸν τοὺς ἔδωσε τὸ φῶς τῆς ζωῆς, καὶ νὰ ξεθεμελιώνουν γιὰ λογαριασμὸ τῶν Σλαύων τὴν ἴδια τους τὴν πατρίδα. Αὐτὴ τὴ φορὰ δὲν κρᾶζεται Ὁρχάν ὁ Σουλτάνος. Στανικό εἶναι τὸνομά του. Καρᾶ - Χαλήλ - Τζεντερελῆ λέγανε τὸ Σατανᾶ πὸν ἐνέπνευσε στὸν Ὁρχάν τὸ παιδομάζωμα. Μάρκο, κρᾶζουν τὸν κακούργον ἑλληνοφάγο. Καὶ αὐτὸ τὸ ὑποκείμενο στέλνει τοὺς βρωμεροὺς γενιτσάρους του καὶ μαζεύουν τὰ ἑλληνόπουλα. Τὰρποῦν ἀπὸ τὴν ἀγκαλιὰ τῶν μαγνᾶδων, καὶ σπαράζουν οἱ μητέρες, καὶ δέρνονται, καὶ οἱ παιδοσυνάχτες τὶς σφάζουν σὰν δὲν τοὺς παραδόσουν τὰ παιδιὰ τους. Οἱ Σουλτάνοι τᾶπαιρναν 14 καὶ 15 χρονῶ. Ἔπαιρναν ἕνα ἢ δυὸ ἀπὸ κάθε σπίτι. Ἔπαιρναν μόνο ἀγόρια. Οἱ Σλαῦοι παιδοσφαγεῖς τὰ παίρνουν ὅλα. Ἀγόρια καὶ κορίτσια. Καὶ τὰ παίρνουν ἀπὸ τριῶν χρονῶν κ' ἀπάνω, γιὰ νὰ ξεχνᾶνε γρήγορα τὴ γλώσσα. Καὶ νὰ σβήνει γρήγορα στὴ μνήμη τους τὸ λυπημένο πρόσωπο τῆς μητέρας, καὶ τὸ

σφαγμένο κορμὶ τοῦ πατέρα. Καὶ νὰ χάνεται ἀπὸ τὴ θύμησή τους χωρὶς πολλὴ δυσκολία τὸ πρόσωπο τῆς Ἑλλάδας, καὶ τὸ χρώμα της, καὶ ἡ εὐωδιὰ τῆς Ἑλλάδας. Ἔτσι, ὅσο γίνεται πὸν σύντομα νὰ γίνουν κ' αὐτὰ Σλαῦοι καὶ Ἑλληνοσφαγεῖς καὶ ἐμποροδότες καὶ σταυρωτῆδες τῶν παπάδων καὶ βιαστὲς τῶν ἀδελφῶν τους Ἑλληνίδων. Καὶ ὁ κόσμος, πὸν δὲν πίστευε τὰ μάτια του, νὰ ξαναδεῖ στὰ χρόνια τοῦτα τὸ παιδομάζωμα τοῦ Ὁρχάν καὶ τὶς μέθοδες τοῦ Καρᾶ - Χαλήλ - Τζεντερελῆ, ὁ κόσμος τοῦ Διεθνούς Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, καὶ τῶν φιλανθρωπικῶν ὀργανώσεων γιὰ τὶς ὄρνιθες πὸν τὶς κρατοῦν οἱ βάρβαροι ἀπὸ τὰ πόδια, ὁ κόσμος πὸν ἔχει πολυτελεῖ νεκροταφεῖα γιὰ τὰ σκυλιὰ καὶ κλινικὲς γιὰ τὶς γάτες. Ὁ κόσμος τοῦ ΟΗΕ, καὶ τῆς «ἡμέρας τοῦ παιδιοῦ», καὶ τῆς «Οὐνέσκο» πὸν περνᾶ τὴν ὥρα του μεταφράζοντας τοὺς 33.333 δεκαεπτασύλλαβους στίχους τοῦ Καζαντζάκη, κάθεται καὶ σεριανίζει τὸ παιδομάζωμα τοῦ 1948. Σεριανίζει, καὶ συζητεῖ, καὶ γράφει ἄρθρα καὶ φιλολογίες, καὶ στὸ Παρίσι, τὴν πατρίδα τῆς λεφτεριάς καὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, ἔγινε τὶς προάλλες μιὰ συμμάζωξη ὄλων τῶν διεθνῶν καθαγμάτων πὸν θέλουν νὰ βοηθήσουν τὸ Μάρκο στὸ παιδομάζωμα. Νὰ ὀργανωθεῖ πὸν ἄγριο, πὸν ἀποτελεσματικό, ὥσπου νὰ μεταφερθοῦν στὰ πορνεῖα τῶν κατσαπλιάδων ὅλες οἱ μέλλουσες μητέρες τῆς Ἑλλάδας, καὶ στὰ στρατόπεδα τῶν σλαύων γενιτσάρων ὅλα τὰ ἀγόρια τῆς Ἑλλάδας. Εἴταν καὶ ὁ Ζελλιάκος, εἴταν καὶ ὁ γνωστὸς ἕμνητῆς τοῦ Δεκέμβρη μας Γάλλος Ἐλυάρ.

Καὶ ἐμεῖς, οἱ ἄλλοι Ἑλληνες, πὸν νιώθουμε τὰ παιδιὰ μας ἀκόμα δικὰ μας, πὸν τὰ κοῦμε ἀκόμα νὰ μιλᾶν καὶ νὰ σκέφτονται ἑλληνικά. Ἐμεῖς πὸν νιώθουμε ὅλες αὐτὲς τὶς χιλιάδες τὰ ἑλληνόπουλα πὸν μᾶς ἀρποῦν μέσ' ἀπὸ τὴν ἀγκαλιὰ μας, τὰ νιώθουμε δικὰ μας σπλάχνα, πὸν τὰ ξεριζώνουν τὰ χέρια τῶν βαρβάρων. Ἐμεῖς πὸν νιώθουμε δικὰ μας παιδιὰ ὅλα αὐτὰ τὰ κοριτσάκια πὸν ὀδηγοῦνται στὴν ἀτίμωση καὶ τὴν ἀποχτήνωση, ἐμεῖς τί κάνουμε; Τί κάνουμε σὰν Κράτος; Τί κάνουμε σὰν πρωτεύουσα; Τί κάνουμε σὰν λόγοι, σὰν ἐπιστήμονες, σὰν μέλη ζωντανὰ τοῦ ζωντανοῦ ὀργανισμοῦ πὸν τεμαχίζεται, πὸν στρεβλώνεται, πὸν μολύνεται, πὸν μαχαιρώνεται καὶ μαγαρίζεται ὡς τὰ πὸν ἱερά, τὰ πὸν ἁγιά του ἄδντα; Φιλολογία κάνουμε. Καὶ ψηφίσματα κάνουμε, πὸν τὰ δημοσιεύουμε ἀποβραδὶς στὶς ἐφημερίδες μας, τὰ διαβάζουμε τὸ πρωὶ καὶ κοιμούμαστε με λαφριά συνείδηση τὸ βράδυ. Αὐτὸ κάνουμε. Καὶ ἀνάμεσὸ μας ἀνεχόμεστε τοὺς παιδοσυνάχτες τοῦ Μάρκου, καὶ τὶς μέγαιρες πὸν ἐκπορνεύουν κατὰ διαταγὴ τῶν σλαύων τὶς παρθένες Ἑλληνίδες. Καὶ δίνουμε τὸ χέρι στοὺς πράκτορες πὸν μπήγουν τὸ μαχαίρι στὴ ράχη τῶν στρατιωτῶν μας πὸν μάχονται καὶ στὴ

ράχη τῶν ναυτῶν μας πὸν θαλασσοδέρνονται. Καὶ τοὺς βλέπουμε νὰ χύνουν στάλα στάλα τὸ φαρμάκι στὴν ψυχὴ τῶν φτωχῶν πὸν πεινοῦν, καὶ ἔχουν τὸ νοῦ τους μόνο στὴν ἀδειανὴ κοιλιὰ του. Τοὺς ἀνεχόμεστε στὰ σπίτια μας σὰν φίλους «ἰδεολόγους». Τοὺς ἀνεχόμεστε καὶ τοὺς χειροκροτοῦμε στὰ θεάτρά μας σὰν προπαγανδιστὲς. Σὰν ἠθοποιούς καὶ σὰν ἐπιθεωρησογράφους καὶ σὰν σκηνοθέτες καὶ σὰν ὀμιλητὲς διαλέξεων. Καὶ στὰ Σχολεῖα μας. Καὶ στὶς ἐφημερίδες μας. Καὶ στὴν Ἀκαδημία μας. Καὶ σ' ὅλες τὶς Κρατικὲς μας ὑπηρεσίες. Καὶ παίζουμε ἄνανδρα μερικὲς ἠχηρὲς λέξεις, πὸν τὶς ρίχνουν οἱ Σλαῦοι στοὺς ἠλίθιους γιὰ δόλωμα καὶ στοὺς προπαγανδιστὲς τους γιὰ δίχτυα. Ἡ δημοκρατία. Καὶ ὁ ἄγνος ἰδεολόγος. Καὶ ὁ οὐδέτερος κατσαπλιάς. Καὶ ὁ πλερωμένος βιβλιοπώλης πὸν πιασάει μπροσοῦρες στοὺς ἐφήβους. Καὶ ὁ μυστικὸς δολοφόνος. Καὶ ὁ ναρκισευόμενος αἰσθητικὸς. Καὶ τὸ δῆθεν φιλολογικὸ περιοδικὸ πὸν δημοσιεύει τὰ ἔμμετρα ἔμετα τοῦ Ἐλυάρ γιὰ τὸν κόκκινο Δεκέμβρη. Ὅλη αὐτὴ ἡ σαπρία εἶναι ὑπὸ τὴν προστασία μας, τὴ φανερὴ καὶ τὴν κρυφὴ. Εἴμαστε ἕνα φρούριο πολιορκημένο πὸν δίνει τὸ μεγάλο του ἀγῶνα, καὶ μέσα στὸ φρούριο ἀλωνίζει ἐλεύθερα ὁ ἔχθρος.

Προχθὲς ἕνας δημοσιογράφος πῆγέ σ' ἕνα ἀπὸ τὰ ἄσυλα πὸν δέχτηκαν καὶ περιποιοῦνται τὰ 1180 θρακιώτικα προσφυγάκια. Βρῆκε τὶς κυρίες τῆς Ἀθήνας, τὶς ἀληθινὲς Κυρίες τῆς Ἀθήνας, ἀπ' αὐτὲς πὸν κράτησαν τὴν τιμὴ τῆς Ἀθήνας τὸ 40—41, καὶ κατόπι ὕψωσαν τὴν ἑλληνικὴ περηφάνεια τους στὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς, καὶ σκοτώθηκαν, καὶ πείνασαν χωρὶς νὰ πάθουν νᾶναι ὥραϊες στὴν ψυχὴ καὶ στὸ σῶμα, τὶς βρῆκε νὰ πλένουν, νὰ ξεψειριάζουν, νὰ ὑπηρετοῦν, νὰ ταΐζουν τὰ μικρὰ ἑλληνόπουλα πὸν ἔσωσε ὁ Στρατὸς μας ἀπὸ τὰ χέρια τῶν βρωμερῶν κατσαπλιάδων. Βρῆκε καὶ τὰ προσκοπάκια μας καὶ τὶς προσκοπίνες μας, καὶ τὰ μικρὰ σχολιταρούδια τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ τῆς Νεότητος, νὰ ὑπηρετοῦν τὰ μικρὰ θύματα. Καὶ ξαφνικὰ εἶδε μερικὰ ἀλητάκια τοῦ γειτονικοῦ συνοικισμοῦ νὰ βρίζουν, νὰ πειράζουν, νὰ κοροϊδεύουν αὐτὰ τὰ ἔρημα παιδάκια τῆς Θράκης. Καὶ βγῆκε λέει ἡ Κυρία πὸν διευθύνει τὸ Ἄσυλο νὰ μαλώσει αὐτὰ τὰ ἑμοσλανόπουλα τῆς Ἀθήνας. Καὶ ἐκεῖνα τῆς φώναξαν:

—Ἔνοια σου, κυρά μου, καὶ σὰν ἔρθει ἡ ὥρα θὰ πάρουμε καὶ τὸ δικὸ σου τὸ κεφάλι.

Αὐτὴ εἶναι ἡ κατάσταση. Πάνω σαυτὸ τὸ ἡφαίστειο κοιμούμαστε καὶ φιλολογοῦμε καὶ χορεύουμε. Αὐτὰ τὰ παιδιὰ τοῦ συνοικισμοῦ, πὸν εἶναι ἀπὸ τώρα ἔτοιμα νὰ σφάζουν τὶς κυρίες τοῦ Πατριωτικοῦ Ἰδρύματος, εἶναι ἀπὸ τὸ παιδομάζωμα πὸν γίνεται μέσα στὴν Ἀθήνα. Εἶναι οἱ σφαγεῖς καὶ οἱ ὀφθαλμορῦχοι, καὶ οἱ ἐκδορεῖς, καὶ οἱ σταυρωτῆδες τῶν

παπάδων, πὸν ἐκπαιδεύονται καὶ περιμένουν τὴν ὥρα τους. Καὶ κανένας δὲν τὰ μαζεύει νὰ τὰ διδάξει τὴν ἀλήθεια ὅσο εἶναι καιρὸς, καὶ νὰ τὰ ποσπάσει ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Ἑλληνοφίλου Σλαῦου πὸν τὰ προγυμνάζει στὴν προδοσία καὶ στὸ φονικό.

Ἄλλὰ δὲ θᾶθελα νὰ τελειώσω σ' αὐτὸν τὸν πικρὸ τόνο, πὸν τὸ ξαίρω, ἀπηγῆ πολὺ ἀδύνατα τὸν πόνο καὶ τὴν πικρία ὄλου τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ πὸν ἔμεινε ἀμόλυτος ἀπὸ τὴν κομμουνιστικὴ σαπίλα.

Θέλω νὰ φέρω τοὺς ἀναγνώστες καὶ τὶς ἀναγνώστριές μου πὸν κοντὰ σαυτὰ τὰ θρακιωτόπουλα πὸν φιλοξενεῖ ἡ Ἑλληνικὴ Ἀθήνα. Γιαυτὸ θὰ σᾶς μεταδόσω μερικὲς φράσεις ἀπὸ τὰ ἀπλοῖκα γράμματα πὸν στέλνουν τὰ προσφυγάκια μας στοὺς γονεῖς τους. Εἶναι ὅλα ἀποσπάσματα ἀπὸ ἐπιστολὲς τῶν παιδιῶν πὸν μένουν στὸ Καστρί τῆς Κηφισσιᾶς. Μέσ' ἀπὸ τὸ ἀπάνθισμα αὐτό, θὰ δῆτε τὴ νοσταλγία τους, θὰ κοῦσετε τὴν εὐγνωμοσύνη τους, θὰ αἰσθανθῆτε τὴ λαχτάρα πὸν τρώει τὴ μικρὴ τους ξενητευμένη καρδιά, καὶ τὰ ὄνειρα τοῦ γυρισμοῦ των στὴ μητέρα, πὸν τὰ παράδοσε γιὰ φύλαξη στὴ μεγάλη μητέρα ὄλων μας, τὴν Ἑλλάδα. Αὐτὸ θὰ μᾶς βοηθήσεις ὄλους μας καὶ ὅλες μας, νὰ τὰ νιώθουμε αὐτὰ τὰ παιδάκια σὰν παιδιὰ ὄλωνων μας. Καὶ δὲν εἶναι μόνο αὐτὰ. Δεκάδες χιλιάδων ἀκόμα τέτοια πρέπει νὰ βροῦν στοργὴ καὶ ζεστὸ ἀποκούμπι στὴν καρδιά μας.

Ἀκοῦστε:

«Μαμά μου, σοῦ φιλῶ τὸ χέρι, νὰ μὴ στενωχωριέσαι γιὰ μένα. Εἶμαι πολὺ καλά.

Τί κάνει τὸ ἀρνάκι; ἢ προβατίνα μου; τὰ πολλὰ τὰ πρόβατα τὰ φέρατε πίσω;

Μαμά μου, νὰ μὲ φωνάξετε ὅταν θὰ μὲ χρειασθῆτε γιὰ τὰ κουκούλια».

*

«Στὴν Ἀλεξανδρούπολι, πατέρα, μᾶς μίλησε ὁ κ. Σύμβουλος γιὰ τὴ Μητέρα Ἑλλάδα.

Μέσα στὸ πλοῖο βρῆκαμε καρδιὲς πρόθυμες. Περισσότερες ἀπὸ εἴκοσι ἀδελφές (νοσοκόμες) βρισκόντανε πάνω στὰ κεφάλια μας γιὰ νὰ μᾶς προστατέψουν».

*

«Οἱ ναῦτες στὸ πολεμικὸ, μπαμπάκα μου, ἦταν πολὺ καλοὶ μαζὺ μου, μᾶς παίζαν καὶ μᾶς δίναν τὸ φαί τους».

*

«Καλὲ μπαμπά, ἐδῶ εἶναι σωστὸς παράδεισος, τρώμε ὅσο θέλουμε καὶ μᾶς περιποιοῦνται πὸν πολὺ ἀπὸ σᾶς ἐκεῖ».

Ένα παιδάκι ζωγράφισε ένα πουλάκι και από κάτω γράφει:

«Εγώ είμαι εκείνο το πουλί το παραπονεμένο που κτίζει τη φωλίτσα του σε δένδρο μαραμένο».

Φυσικά λυπάται που είναι μακριά από τους δικούς του.

*

«Η Βασίλισσα ήρθε και μας καλωσόρισε, ήταν πολύ ωραία. Η Βασίλισσα και μας είπε: —Τώρα είσασθε δικά μου παιδιά».

*

«Περνάμε τσιόρικα που λές, πατέρα».

*

«Άκουσε λοιπόν, καλέ μου θεϊε, γιατί βρίσκομαι εδώ χάρω. Έσο είσαι στρατιώτης και θα καταλαβαίνης βέβαια.

Δυό χρόνια τώρα κοιμόμαστε στη χαράδρα, το λοιπό από τη χαράδρα καλύτερα σκεφθήκαμε θα είναι στην Αθήνα».

*

«Λοιπόν, Λάμπρο, μας δώσαν σ' όλους από μια κουστουμιά που κάνει τράκες.

Σακκάκι σαν κοντογούνι, πανταλόνι σπόρ. Δηλαδή, τι φοράει ένας άνθρωπος της πολυτελείας.

Είμαι που λές, Λάμπρο, στην Ακρόπολι της Αθήνας που την άκους και δεν την ξέρεις».

*

«Μένομε στο παλάτι της βασίλισσας».

*

«Γράμμα μου σκίσε τα βουνά να πās σά σφαίρα πέρα να δής τον δικό μου πατέρα να δώσης τη καλή μέρα».

Καθόμαστε στην Αθήνα.

*

«Μόνον έσας σκεπτόμαστε, άλλοιως αν ήταν δυνατόν να μέναμε πάντα στην Αθήνα».

*

«Μας δίνουν φαγητά πολυτελείας».

*

«Οί πρόσκοποι και οί προσκοπίνες μας γράψαν τ' όνομά μας και μετά μας μάθαν χιλιάδου παιχνίδια».

*

«Ο Δεσπότης μας έβγαλε λόγο και μας χάρισε από μια Παναγίτσα να μας φυλάη, σās τη στέλνω για να φυλάη κι έσας».

«Φαντάσου, μπαμπά μου, πώς έδω δέ φυλάνε στρατιώτες το βράδυ, κοιμόμαστε ήσυχα, ούτε πέφτουν πιστολιές».

*

«Εγώ, θέλω να σπείρω έδω στους κήπους απ' όλα, αλλά να τα τρώμε μόνο έμεις».

*

«Έδω, γιαγιά μου, δεν είναι καθώς καταλαβαίνω σαν τα μέρη τα δικά μας, που έχουμε φασούλια να φάη όλη ή Ελλάδα, ούτε είναι σπαρμένα. Μόνο κάτι γέρικες έληές που θέλουν κόψιμο».

*

«Μας κάναν μπάνιο σ' όλους, στοχάσου, μαμά μου. Ο γιατρός μας κυττάζει ταχτικά, το Μαργαρίτη όμως τον στείλαν σε νοσοκομείο. Άς μη τα ξαναλέμε τί είχε».

*

«Νά χαθούν οί άτιμοι οί κατσαπλιάδες, αυτοί τα φταίνε όλα».

Στενοχωριόμαστε πάρα πολύ για σās, αλλά με τα παιχνίδια όλα τα ξεχνάμε. Δώσε χαιρετισμούς στη φίλη μου την Εύτυχίτσα και στην καινούργια νύφη μας και φιλιά σ' όλους όσους ρωτάν για μένα. Όλα τα παιδιά του χώριου είναι καλά, να μην άνησυχάνε οί δικοί. Καληνύχτα, σās φιλω το χέρι».

*

«Εγώ είμαι εύχαριστημένος έδω, αν όμως τα πρόβατα που φύλαγα ήταν δικά μου δέ θάφευγα. Αλλά να τα φυλάω εγώ για να τ' άρμέγη ξένος;... Έτσι προτίμησα να φύγω και καλά έκανα».

*

«Μας δώσανε ρουχα, παπούτσια, φουστάνια και όλο παίζουμε Σε μια βδομάδα θ' άνοιξη λένε το σχολείο».

Αιτά είναι τα έλληνόπουλα του παιδοφυλάγιματος. Εϊδατε πόσο γνήσιος είναι ο τόνος που αναδίδει ή ραισμένη τους ψυχή. Και εϊδατε πόσο καθαρή είναι ή Έλληνική ποιότητα αυτής της ψυχής. Άς τα φυλάξουμε λοιπόν, να να παραδώσουμε στην Ελλάδα το ίδιο καθαρά. Και άς προστατέψουμε τάλλα παιδιά της Αθήνας από το παιδομάζωμα που οργανώνουν κάτ' από τα μάτια μας οί στρατολόγοι των Σλαύων. Και κυρίως οί στρατολόγες. Αυτές οί κρυφές όχεντρες, που τρυπώνουν στα σπίτια σαν τις οργανωμένες μοδίστρες που άνάφερε το σημείωμα που δοκίμασε να καταπιεί ή άπερίγραπτη κυρία Κιτσική.

ΣΤΡΑΤΗΣ ΜΥΡΙΒΗΛΗΣ

Αί Συντεχνίαι και ή Έκκλησία

Του κ. Ν. Β. Τωμαδάκη

Το «εϋσεβέστατον Έλληνικόν Έθνος» έτήρησε πάντοτε τον σεβασμόν που όφείλετο προς την Μητέρα Έκκλησίαν. Συνεδέθησαν μαζί και κατά την χλιετή ιστορίαν του Βυζαντιακού Έλληνισμού και κατά την έπακολουθήσαν Τουρκοκρατίαν και πάλιν μαζί έπολέμησαν διά ν' αναστηλωθή ή Ελλάς και να όλοκληρωθή ή άπελευθέρωσις των όπουδήποτε δουλευόντων Έλλήνων. Η Έλευθερία και ή Θρησκεία βαδίζουν με τα χέρια σφικτοκρατούμενα μέσα εις την Έλληνικήν Ιστορίαν. Και δεν είναι μόνον οί λόγιοι εκείνοι που γνωρίζουν αυτόν τον θεσμόν και τον καλλιεργούν. Είναι κυρίως ο λαός, ο άγρότης και ο εργάτης, ο όποιος σέβεται την θρησκείαν και την Έκκλησίαν και συντελεί με την λατρευτικήν του στάσιν εις την διατήρησιν ζωηράς της παραδόσεως.

Έδω θέλω να σημειώσω όλίγας λέξεις διά την σχέσηιν των συντεχνιών με την Έκκλησίαν. Αί συντεχνίαι είναι, ως γνωστόν, παλαιά σωματεία, εις τα όποια συνηθροίζοντο τα διάφορα έπαγγέλματα: οί γουναράδες, οί ραφτάδες, οί μαραγκοί (ή κασελλάροι), οί ταμπάκηδες, οί φουρναρέοι, οί κτιστάδες, οί σαπουντζήδες, οί τζαγκαράδες κλπ. Επί Ένετοκρατίας αί συντεχνίαι έλέγοντο Σκόλαι (σχολαί δηλ.).

Επί Τουρκοκρατίας αί συντεχνίαι όνομάζοντο ρουφέτια ή εσινάφια και εις κάθε ρουφέτι ή εσινάφι ένεγράφοντο όλοι οί άδελφοί, οί άσκοϋντες το σχετικόν έπάγγελμα, και οί μαθητευόμενοι, διοικούμενοι από τους γεροντοτέρους ή εκλεκτούς. Κάθε συντεχνία είχε και προστάτην άγιον—οί μπισταντζήδες, δηλαδή οί περβολαρέοι, είχαν τον Άγιον Τρύφωνα (μαρτυρήσαντα, ως γνωστόν, με το να σπάσουν τα δόντια του με ρεπάντα), οί ραφτάδες τον άρχιστρατηγον Μιχαήλ (εις την Κρήτην επί Ένετοκρατίας οί ραφτάδες είχαν ιδίαν Έκκλησίαν). Οί ύποδηματοποιοί είχαν τον Άγιον Νικόλαον, άλλοι τον Άγιον Σπυρίδωνα και ούτω καθ' έξής. Την ήμέραν που έωρτάζετο ο προστάτης άγιος της συντεχνίας, ήμέραν άργίας, έτελείτο ίερουργία έπίσημος, εις την όποιαν προσήρχοντο όλα τα μέλη του ρουφετίου και έγινετο και άρτοκλασία. Ύστερα έπακολουθοϋσε και το σχετικό γλέντι ή φαγοπότι, εις το όποιον έλάμβανον μέρος και αί οίκογένειαι των μελών της συντεχνίας. Εις τα Ιωάννινα ή συντεχνία των ταμπάκηδων είχε τόσας λαμπάδας όσα ήσαν και τα μέλη της. Όταν άπέθνησκεν ένας ταμπάκης έκαλοϋντο διά του «κράχτη» (καμπάνες δεν είχαν έπιτραπή άκόμη εις τας εκ-

κλησίας) τα μέλη της συντεχνίας και ο καθένας έπαιρνε την λαμπάδα του και την έκρατοϋσε άναμμένην κατά την διάρκειαν της τελετής της κηδείας. Αί συντεχνίαι δεν είχαν βέβαια τότε λάβαρα, όπως τα βλέπομεν εις τας έλευθέρως πόλεις του Έλληνικού Κράτους. Εις τα λάβαρα αυτά έζωγραφίζετο ο προστάτης άγιος της Συντεχνίας.

Πολλά και σημαντικά είναι τα άφιερώματα των διαφόρων ναών που έχουν δωρηθή από συντεχνίας. Εις το Μεγάλο Κάστρο της Κρήτης (το σημερινόν Ηράκλειον) έσώθη το βιβλίον των άφιερωμάτων του μητροπολιτικού ναού του (μικροϋ) Αγίου Μηνά. Από εκεί θα μεταφέρω μερικώς ειδήσεις που δείχνουν τί είδους άφιερώματα έκαναν οί εϋσεβείς πρόγονοί μας κατά τον προπερασμένον αιώνα:

«1751. Άφιέρωσεν εσινάφι των ραφτάδων εικόνα μίαν τους ήχους της Παναγίας, και άξιος ο μιστός αυτών». Το αυτό έτος: «Άφιέρωσεν εσινάφι των κτιστάδων εικόνα μία την βάπτισιν του Χριστού διά να μνημονεύονται και άξιος ο μιστός αυτών». Επίσης τον ίδιο έτος: «Άφιέρωσεν εσινάφι των μαραγκών εικόνα μία της Ύπαπαντης και άξιος ο μιστός αυτών. Άφιέρωσεν εσινάφι των μπογιατζήδων εικόνα μία το βάπτισμα του Ιωάννου διά να μνημονεύονται και άξιος ο μιστός αυτών».

Από τας σημειώσεις αυτάς μανθάνομεν ότι εις την πρωτεύουσαν της Κρήτης κατά τα μέσα του δεκάτου όγδόου αιώνου ύπήρχον αυτά τα τέσσαρα σωματεία ραφτάδων, κτιστάδων, μαραγκών και μπογιατζήδων. Είχον έπομένως όργανωθή οί σχετικοί εργάται και έπαγγελματίαι (καθώς και οί ταπουτζήδες ή τζαγκαράδες, όπως μανθάνομεν από άλλας σημειώσεις) χάριν των επαγγελματιών των συμφερόντων. Ιδιαιτέραν σημασίαν έχει ή όργάνωσις των βαφείων, άφου είναι γνωστόν ότι εις την Κρήτην τα βαφεΐα ήσαν μονοπώλια του Τουρκικού Κράτους και ύπήρχον μόνον εις το Μεγάλο Κάστρον (Ηράκλειον) και όχι εις τας άλλας πόλεις της Γενικής Διοικήσεως. Ως εκ τούτου και όλοι οί φέροντες το επώνυμον Μπογιατζής=Βογιατζάκης Κρήτες καταγονται εκ του Ν. Ηρακλείου.

Από άλλα σημειώματα μανθάνομεν την οικονομικήν άντοχήν των συντεχνιών. Εις τα 1797 οί ύποδηματοποιοί του Μεγάλου Κάστρου έξώδεσαν 487 γρόσια και 21 παράδες διά να «καπλαντίσουν», έ-

πενδύσουν μίαν εικόνα της Παναγίας με 856 δράμα άσήμι. Τò ημερομίσθιον τότε εκυμαινετο 2—3 γρόσια. Από την ιδίαν είδησιν συμπεραίνομεν ότι υπήρχον εκεί άργυροχόοι οί όποιοι ήμπορούσαν να φέρουν εις πέρας τò καλλιτεχνικόν έργον της επενδύσεως της εικόνας, όπως οί ζωγράφοι πού έξωγράφιζαν τās καινουργείς προσφερομένας υπό άλλων συντεχνιών. Τò 1804 τò ρουφέτι τών ραπτάδων έξώδευσε δια παρόμοιον σκοπόν 930 γρόσια και 14 παράδες δια μίαν επένδυσιν από 3 οκάδες και 23 δράμια άσήμι και 11 δράμια χρυσάφι!

Άλλ' αί συντεχνίαι συνετήρουν και ιδικούς των ναούς, άγια λείψανα και παραδόσεις. Αί κρητικαί μάλιστα συντεχνίαι του 17ου αιώνος, όταν ή μεγαλόνησος κατελήφθη από τους Τούρκους, επέρασαν εις τὰ Έπτάνησα, όπου και εξηκολούθησαν υφιστάμεναι. Η ευσέβεια των μελών των τὰ ήγωνε είτε υπό δουλείαν είτε υπό έλευθερίαν και ή απότισις τιμής προς την Έλληνικήν Έκκλησίαν υπήρξε πάντοτε χαρκτηριστική των έθνικων αισθημάτων των μελών των.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Β. ΤΩΜΑΔΑΚΗΣ

Παραδείγματα προς μίμησιν

Οί Μεγάλοι Μουσικοί

Της Κ^{ας} Κ. Ν. Λίτσου

Η Μουσική είναι μία από τις τέχνες, με τις όποιες ο άνθρωπος εκδηλώνει διάφορα συναισθήματα του. Και ή τέχνη αυτή των ήχων μās συντροφεύει σ' όλη μας τή ζωή.

Οί μεγάλοι τεχνίτες, οί δημιουργοί δηλαδή των ήχων, άρχισαν να αναφαίνονται με την πάροδο των αιώνων και σιγά σιγά έδωκαν στη μουσική την εξέλιξι και την ανάπτυξι πού παρουσιάζει σήμερα.

Δεν είναι άρκετό να είναι κανείς μόνον προικισμένος από τη φύσι με την εμφυτη ροπή πού λέγεται ταλέντο. Για να αξιοποιηθί τò ταλέντο και να δώση καρπούς, πολύχρονη χρειάζεται και επίπονη εργασία. Πρέπει να κοπιάση κανείς, να μοχθήση πολύ, για να αισθανθί χαρά και ικανοποίησι. Με την εργασία επιτυγχάνονται τὰ όρατα και τὰ μεγάλα. Με την εργασία φτάνει στίς μεγάλες κατακτήσεις και ο μουσικός.

Αν μελετήση κανείς την ιστορία της μουσικής και παρακολουθήση την πορεία του βίου των διαφόρων μεγάλων μουσουργών, του Μπάχ, λ. χ., του Μότσαρτ, του Μπετόβεν, του Βάγνερ και άλλων, θά δη ότι ή ζωή τους ήταν μιá συνεχής προσπάθεια, μιá άοκνη εργασία. Πρέπει, λοιπόν, να κοπιάση κανείς άρκετά χρόνια για να αποκτήση την απαραίτητη μουσική μόρφωσι. Μά και όταν αποκτηθί ή μόρφωσι αυτή, και πάλι χρειάζεται έντατική εργασία για να μετουσιωθί σε έργο τέχνης.

Ο μεγάλος Μπάχ δούλευε σκληρά ολόκληρη την ήμερα.

Πολλές φορές και με τò φως της σελήνης, για να μās χαρίση τις θαυμαστές του δημιουργίες. Και είναι γνωστό ότι οί τελευταίες ήμέρες της ζωής του έσκοτεινίασαν γιατί έχασε τò φως του από την υπερβολική εργασία.

Ο λεπτός και άβροδός Μότσαρτ, πού πέθανε σε ήλικία 35 ετών, εργαζότανε τόσο έντατικά ώστε τὰ έργα του άνέρχονται σε 800 και περιλαμβάνουν όλα τὰ είδη της συνθέσεως. Πολλές φορές για να τελειώση ένα έργο του, ξενυχτούσε και ή καλή του γυναίκα καθόταν πλάι του για να τόν τονώνη ψήνοντας πότε πότε κανένα καφέ και πότε πότε κανένα τσαϊ.

Ο γίγας Μπετόβεν—όπως μαρτυρούν οί σύγχρονοι βιογράφοι του—δινότανε με τέτοια έντασι και με τόσο πάθος στη δουλειά, ώστε ύστερα από πολλές ώρες έπεφτε αποκαμωμένος σ' έναν καναπέ.

Κανείς λοιπόν δεν έγινε άληθικά μεγάλος χωρίς να εργασθί έντατικά.

Όσο και αν είναι κανείς προικισμένος πνευματικά, όσο και αν διαθέτη ταλέντο, δε θά μπορέση να αποδώση και δεν θά είναι συνεπώς ώφέλιμος στην κοινωνία αν δεν έχη ως έμβλημά του: «τὰ πάντα δια της εργασίας».

ΚΟΥΚΛΙΩ Ν. ΛΙΤΣΟΥ

Έλληνικά διηγήματα

Άνοιξη

Της Κ^{ας} Είρήνης της Αθηναίας

Από τò πίσω μέρος του Νοσοκομείου, πού δεν είχε τοίχο αλλά κάγκελα και πού κρεμοῦσαν επάνω του άνοιξιάτικα ρόδα και άλλα άνθισμένα φυτά, φαινόταν όλο τò κάτω πάτωμα της δουλειάς και του μόχθου για τή σωτηρία των ανθρώπων. Χειρουργεία και αποθήκες ίματισμοῦ. Σ' αυτό τò πάτωμα τριγύριζε όλη την ήμερα ή Έλένη, και πολλές ώρες της νύχτας, και προσέφερε τις υπηρεσίες της. Από εκεί άρχιζε ή δρασι της για να φθάση ως τους θαλάμους, πλάι στο μαξηλάρι των άρρώστων, και κάποια στιγμή, να μεγαλώση τόσο πού όλο τò νοσοκομείο να την αποζητά, συμβολή ευεργετική στο καθημερινό επίπονο έργο των ανθρώπων.

«Έλένη, σε φονάζουν στο χειρουργείο. Έλένη, βάλε κομπρέσες στο κεφάλι του παιδιού πού έχει πυρετό».

Και ή Έλένη έτρεχε ολόδροση, σα νερό στ' αυλάκι. Ήταν ή Έλένη του θαλάμου μου, πού τόν έλεγαν «ο θαλάμος με τὰ τρία κρεβάτια», ο μικρότερος από όλους και εκείνος πού δεν ήσύχαζε ποτέ του. Γιατί τόν άλλωνιζαν άδιάκοπα τὰ πόδια της Έλένης, πού από πάνω βρισκόταν εξαφνικά κάτω, στο ισόγειο, για να άνοιξη τò βαμβάκι και να τò κινή δακτυλήθρες για τις πληγές των άρρώστων και πού βουτούσε μέσα στο πανέρι κ' όλη ή ξανθή πλεξίδα της και έβγαине γεμάτη από πούπουλο, σα χιονισμένη.

Τò άνοιγε τò βαμβάκι, ύστερα τò τύλιγε γύρω στο δάκτυλό της, τò έβγαζε και έβαζε αυτές τις δακτυλήθρες σε ένα πανί για να τις διαμοιράση στα χειρουργεία. Άνεβαίνοντας τή σκάλα έτσι, έριχνε τò βλέμμα έξω από τὰ παράθυρα του ισόγειου, και ή άνάσα της δυνάμωνε τò άρωμα των λουλουδιών, πού από τόν κήπο χυνόταν και πλημμύριζε τò νοσοκομείο. Και όταν έβλεπε κανένα πουλι να στέκη και να κελαιδίη, συνώδευε τò τραγούδι του με ένα σιγαλό σφύριγμα, και εκείνο, πολλές φορές, έμπαινε μέσα στο σκιερò ισόγειο, έκανε έναν κύκλο ψηλά στο ταβάνι, καθόταν ήμερο στο χέρι της σκάλας και έξακολουθούσε από κεί τò κελαιδίμά του, σα για να δώση παρηγοριά στους άρρώστους και να ξελαφρώση τούς πόνους τους.

Τέτοια πράματα κατώρθωνε ή Έλένη, πού είχε τò άπέναντι από τò δικò μου κρεβάτι, άρρωστη και αυτή, πού, σε στιγμές, έλεγε γελώντας μάλιστα, ότι δε θά απόφευγε τò μαχαίρι. Θά την έβαζαν κάτω, θά την έκοβαν—Θεέ μου, πώς τò έλεγε!—και ποιός

θά της έδινε θάρρος, πού δεν υπήρχε στο Νοσοκομείο άλλη ψυχή σαν τή δική της;

Έκείνο τò πρωί πού πήγα, μιá γρηούλα, μόλις έμαθε τò θάνατο του γιου της, πού νόμιζε πως τὰ νοσοκομεία, κάνουν θαύματα, μαρμάρωσε στη μέση του διαδρόμου και έβαλε τις φωνές. Τότε ή Έλένη, πού την κοίταζε από την πόρτα του κοιτώνα μας, πήγε κοντά της και με τις άκρες της μαντήλας της πού έπεφταν μπροστά στο στήθος της, της έσκούπισε τὰ μάτια και την έπιασε γλυκά από τò χέρι, για να την πάη κάπου να καθίση. Εκείνη τή στιγμή έμοιασε σα να ήταν κόρη της. Μά τὰ κλάματα δεν τέλειωναν.

«Μην κλαίς άλλο, γιαγιά, της είπε ή Έλένη, για να παρηγορηθίς πès πώς έπεσε στόν πόλεμο».

Κάποτε βλέπουμε πολύ θλιβερές σκηνές. Άνθρώπους πού παραδίδουν τò πνεῦμα στα χέρια των γιατρών. Και άλλους πού παρακαλούν να τò παραδώσουν και δεν μπορούν γιατί δεν έχει έρθη ακόμα ή ώρα τους. Βλέπουμε όμως και πολλές χαρμόσυνες. Άνθρώπους πού θεραπεύθηκαν και φεύγουν με τὰ μπογαλάκια τους, περνώντας τò διάδρομο με βήμα φτερωτό.

Η ψυχολογία αυτών πού μένουν ακόμη για παρακολούθηση είναι πολύ περιεργη. Δεν ξέρουν τί ακριβώς έχουν, ούτε αν θά γίνουν καλά και σε ποιá θεραπεία θά υποβληθούν. Τò νοσοκομείο δεν ανακοινώνει τίποτε σε τέτοιες περιστάσεις. Οί φόβοι των γιατρών και οί έλπίδες παραμένουν μυστικοί. Γιατί αν πούν τίποτε από κείνα πού διέγνωσαν ή πού προβλέπουν, μπορεί να κάνουν λάθος και να εκτεθοῦν. Και δεν πρέπει να διακυβεύεται έτσι ή φήμη τους, τò όνομά τους και ή διαγνωστική τους ικανότητα. Επί τέλους και οί γιατροί άνθρωποι είναι. Κάνουν ό,τι μπορούν και δεν μπορούν. Να βάλουν νέο αίμα και νέα όργανα σε ένα σωμα πού ήρθε ή ώρα του να γείρη στη γή, δεν είναι δυνατόν. Μπαίνουν στους θαλάμους χαμογελαστοί και αισιόδοξοι και πάντα έχουν ένα καλό λόγο για μās.

Όστε είμαι κ' εγώ άρρωστη; Μπορεί κ' εγώ να πεθάνω, σαν τò γιό της γρηούλας, και να έρθη ή μητέρα μου να κλαίη στο διάδρομο του νοσοκομείου; Να μη μου τò έχη ο Θεός. Μά δεν είναι δυνατόν. Είναι άδύνατον. Εγώ θά γίνω καλά. Δεν έχω

τίποτε. Αὔριο, μεθαύριο θὰ μοῦ ποῖν ὅτι θεραπεύ-
τηκα καὶ ὅτι μπορῶ νὰ φύγω. Θὰ εὐχαριστήσω τοὺς
γιατροὺς μὲ μιὰ ἐγκάρδια χειραψία καὶ μὲ λόγια ποὺ
θὰ τρέμουν στὰ χεῖλη μου καὶ μὲ λίγα, γρήγορα βή-
ματα θὰ βρεθῶ ἔξω ἀπὸ τὸν τοῖχο τοῦ νοσοκομείου.
Θὰ ἀνακατευθῶ μὲ τὸν κόσμον γιὰ νὰ δοκιμάσω
τὴ σταθερότητα τῶν βημάτων μου καὶ κείνος θὰ
μὲ παρασύρῃ στὸ βιαστικό του περπάτημα καὶ θὰ μὲ
ἀποθέσει στὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ μου.

Χθές, ἐκεῖ ποὺ καθόμουν στὸ κρεβάτι, μελετοῦ-
σα τὸν ἑαυτό μου. Καὶ γιὰ πρώτη φορὰ μοῦ ἔγινε
τόσο συνειδητὴ ἡ ἀγάπη τοῦ ἀνθρώπου στὴ ζωὴ. Εἴ-
μουν εὐτυχῆ συγκρίνοντας τὸν ἑαυτό μου μὲ τὶς δυὸ
ἄλλες ἄρρωστες τοῦ κοιτώνα μου. Μὰ εἶναι φυσικό
νὰ θέλω ἐγὼ νὰ ζήσω πῶς πολὺ ἀπὸ τὴν Ἑλένη ποὺ
εἶναι νέα καὶ τόσο χρήσιμη στὸν κόσμο; Ἐπιτρέπε-
ται; Αὐτὸ θὰ ἦταν ἄδικο. Καὶ πῶς μπορῶ νὰ θέλω
ἐγὼ μιὰ τέτοια ἄδικια;

Ἐσβησαν τὰ ἠλεκτρικὰ καὶ εἴμαστε στὸ θάλαμον
μὲ τὸ γαλάζιο γλομπάκι τῆς νύχτας. Ἀπὸ τὸ παρό-
θυρο, ποὺ μόλις τὸ ἀνοίξαμε γιὰ νὰ ἀλλάξῃ ὁ ἀέ-
ρας, μπαίνουν οἱ μυρωδιές τῶν ἀνοιξιάντικων λου-
λουδιῶν ποὺ ἔχουν ἀναρριχηθῆ στὸ κυγκλίδωμα καὶ
μᾶς τινάζουν τοὺς κλώνους των. Σὲ λίγο θὰ ἀνοί-
ξουν οἱ μπροστινὲς πόρτες καὶ θὰ μποῦν—ὄλοι ποὺ
ἔτυχε νὰ ἄρρωστήσουν αὐτὲς τὶς ὄρες ἐξαφνικὰ καὶ
ἐπικίνδυνα ἢ νὰ τραυματισθοῦν ἀπὸ τοὺς παλληκα-
ράδες ποὺ λύνουν συμμοριτικὰ τὶς διαφορές τους στὸ
δρόμο. Ἀπόψε διανυκτερεύουμε. Μέσα στὸ νοσοκο-
μεῖο οἱ Ἀδελφὲς πάνε κι' ἔρχονται, προετοιμάζον-
τας τὰ χειρουργεῖα καὶ τὰ κρεβάτια.

Οἱ γιατροὶ δίνουν διαταγές.

—Ἑλένη, κοιμᾶσαι;

Καὶ κείνη μοῦ ἀπαντᾷ:

—Τί λέτε, καλέ, ποὺ θὰ κοιμᾶμαι μὲ τέτοιο θό-
ρυβο; Δὲν ἀκοῦτε; Ἄνοιξαν οἱ πόρτες.

Καὶ πραγματικὰ ἄρχισε νὰ ἀκούγεται κοντὰ μας
τὸ κῆμα τοῦ λαοῦ ποὺ ἀνεβαίνει τὶς πέτρινες σκά-

λες. Ὁ θόρυβος κάνει σὰν ἀληθινὸ κῆμα, σπρωγ-
μένο ἀπὸ τὸν ἀνεμο, σὰ φουσκοθαλασσιὰ ποὺ σπάζει
στὴν ὄχθη, ἢ ποὺ περνᾷ ἀπάνω ἀπὸ τὶς ξέρες, χύνε-
ται στὸ διάδρομο καὶ σβήνει στὰ κατώφλια τῶν ἰα-
τρείων καὶ τῶν θαλάμων.

Ἡ Ἑλένη πετάει τὶς κουβέρτες ἀπὸ πάνω της
καὶ κατεβαίνει ἀπὸ τὸ κρεβάτι.

—Γιὰ ποῦ ετοίμαζεσαι, Ἑλένη;

—Θὰ πάω νὰ ἀνάψω τὴ σόμπα, γιατί ἀπόψε
κάνει κρύο καὶ θὰ ξεπαριάσουν οἱ ἄρρωστοι.

Ἡ Ἑλένη βγαίνει ἔξω.

Γιὰ πολλὴν ὥρα ἀκούω τὰ πασομακία της, ὑ-
στερα τὰ παρακολουθῶ ποὺ κατεβαίνουν τὴ σκάλα
γιὰ νὰ πάνε στὸ ἰσόγειο. Σὲ λίγο τὰ ξεχωρίζω ποὺ
ξαναανεβαίνουν, καὶ μέσα στὸ θόρυβο τῶν βημάτων
τοῦ κόσμου ἀντηγεῖ ἕνας σκληρὸς κρότος, σὰ νὰ
ἀδειάζουν πέτρες. Εἶναι τὰ ξύλα ποὺ κουβάλησε ἡ
Ἑλένη ἀπὸ κάτω γιὰ τὴ σόμπα.

Σὲ καμμιά ὥρα τὴν βλέπω νὰ μπαίνει στὸν κοι-
τώνα μας, μὲ μάγουλα ξαναμμένα καὶ εὐχαριστη-
μένη.

—Ἀ... ἄ... ἔκανε. Ζεσταίνονται οἱ ἄρρωστοι.
Μὰ δὲν εἶναι ἀνοιξη αὐτή, εἶναι χειμῶνας. Ἄκουε,
Ἄπριλης μῆνας καὶ νὰ θέλουμε φωτιά;

Κατὰ τὰ χαράματα τὸ νοσοκομεῖο τέλειωσε τὴν
ὑπηρεσία του καὶ τὸ ἀνθρώπινο κῆμα χύθηκε στὸ
δρόμο. Ἐκλείσαν οἱ πόρτες. Ἐμείναν νὰ ἀγρυπνοῦν
οἱ νυχοφύλακες.

Ἡ Ἑλένη στάθηκε μπροστὰ στὸ εἰκόνισμα ποὺ
εἶχε φέρει ἀπὸ τὸ σπίτι της νὰ κἀνὴ τὴν προσευχὴ της.

Ἦστερα ἔσκυψε κοντὰ μου χαμογελαστή:

—Θέλετε τίποτε;

Ἡ ξανθὴ πλεξίδα της ἀπάνω στὸ μαξιλάρι γυά-
λιζε κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ καντηλιοῦ. Καὶ κείνη,
χωνεμένη στὸ κρεβάτι, σὰν ἀσώματο πλάσμα, ἔ-
κλεισε τὰ μάτια της δυὸ τρεῖς ὄρες, γιὰ νὰ ξανα-
σηκωθῆ, γεμάτη ἀγάπη, καὶ νὰ κἀνὴ πάλι τὶς ἴδιες
χθесινὲς δουλειές.

ΕΙΡΗΝΗ Η ΑΘΗΝΑΙΑ

Θυσίαι Μαρτύρων καὶ Ἡρώων

Τοῦ κ. Ἐμμ. Πρωτοψάλτη

Τὴν συμβολὴ καὶ τοὺς ἀγῶνας τῶν Μακεδόνων
στὴν Ἐπανάστασι τοῦ 1821 γιὰ τὴν ἐλληνικὴ ἀνε-
ξαρτησία εἶδαμε στὸ σύντομο σημεῖωμα τοῦ περα-
σμένου τεύχους τῆς «Ἐργατικῆς Ἑστίας». Ἀλλὰ οἱ
ἐπικριτικότεροι ἀγῶνες τῶν Μακεδόνων γιὰ τὴν ἐθνικὴ
τους ὑπόστασι ἔγιναν κυρίως ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τοῦ αἰῶ-
νος μας (1900) ἐναντίον τῶν Βουλγάρων, ποὺ μὲ μυ-
στικὲς ἐταιρεῖες (κομιτάτα), μὲ ληστανταρτικὲς συμ-
μορίες καὶ μὲ ὅλα τὰ ἀπάνθρωπα μέσα, ποὺ τόσο
καλὰ ξέρουν νὰ χρησιμοποιοῦν οἱ γείτονές μας, ἐξή-
τησαν νὰ ἐξοντώσουν τὸ ἐλληνικὸ στοιχεῖο ἀπὸ τὴν
ἀρχαία κοιτίδα του ποτίζοντας μὲ ἀφθονο ἐλληνικὸ
αἷμα τὴν ἐνδοξὴ Μακεδονικὴ γῆ.

Ἀπὸ τὸ φθινόπωρο τοῦ 1900 οἱ συμμορίες τοῦ
Βουλγαρικοῦ κοιματίου ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἀπαι-
σίου κακοποιοῦ Βόρι Σαραφῶφ ξεχύθηκαν στὰ χω-
ριά τῆς Μακεδονίας—τῆς τουρκοκρατουμένης τότε—
κι' ἄρχισαν νὰ δολοφονοῦν καὶ νὰ ἐξοντιώνουν τὸν
Ἑλληνισμό τῆς Μακεδονίας μὲ τὸ ψεύτικο καὶ ἀπα-
τηλὸ σύνθημα «ἡ Μακεδονία στοὺς Μακεδόνες» καὶ
νὰ πιέζουν τὶς Ἑλληνικὲς κοινότητες ν' ἀπαρνηθοῦν
τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως γιὰ ν' ἀκολου-
θήσουν τὴ Βουλγαρικὴ Ἐξαρχία. Μὲ φρίκη θυμοῦν-
ται οἱ Μακεδόνες τὴν ἔκτασι ποὺ πῆρε τότε τὸ Βουλ-
γαρικὸ ἔγκλημα εἰς βάρος των. Οἱ Βούλγαροι κομι-
τατζήδες ὤρμησαν μὲ τὸ μαχαίρι καὶ τὸ δυναμίτη
ἐναντίον τοῦ ἀόπλου ἐλληνικοῦ πληθυσμοῦ, ἐναντίον
τῶν παπάδων καὶ τῶν δασκάλων, τῶν γυναικῶν καὶ
τῶν παιδιῶν. Ἡ τακτικὴ τοῦ δολοφονικοῦ πολέμου
ἐναντίον τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Μακεδονίας
εἶναι ἡ κλασσικὴ μορφή τοῦ Βουλγαρικοῦ πολέμου
ἀπὸ τοὺς παλαιούς αἰῶνες ὡς σήμερα (Made in Bul-
garia). Μὲ συνωμοτικὰ μέσα τόσο γνώριμα στὴ
Βουλγαρικὴ πολιτικὴ ξεφόρτωσαν στὰ λιμάνια τῆς
Μακεδονίας ὄπλα κι' ἐκρηκτικὲς ὕλες, ἔθεταν στὴ
διάθεσι τῆς προπαγάνδας των ἀφθονα χρήματα κι'
ἄλλα μέσα, μὲ τὰ ὁποῖα ἐτροφοδοτοῦντο οἱ Βουλγα-
ρικὲς συμμορίες, οἱ ἀπεχθεῖς δῆμοι, διὰ τῶν ὁποίων
ἢ μυστικὴ ἀνωτάτη διεύθυνσις διατηροῦσε στὴ Μα-
κεδονία διαρκῆ κατάστασι ἀνησυχίας καὶ φούντωνε
τὸ κῆμα τοῦ ἐγκλήματος.

Ἦστερα ἀπὸ τὴ συμφορὰ τοῦ 1897 οἱ ἔχθροι
τῆς Ἑλλάδος ἤλπισαν, ὅτι μαζί μὲ τὸ κράτος θὰ διε-
λύετο συγχρόνως καὶ τὸ ἔθνος. Καὶ πρῶτοι οἱ Βούλ-

γαροὶ ὤρμησαν γιὰ τὸν ὄριμον καρπὸ: τὴ Μακεδονία!
Ἐνόμισαν πῶς δὲν ἀπέμεινε πιά ζωὴ στὸ ἡττημένο
ἔθνος γιὰ νὰ διεκδικήσῃ τὴν κληρονομία του καὶ δὲν
θὰ ὑπῆρχαν πιά ἀξιωματικοὶ στὸν Ἑλληνικὸ στρατὸ
γιὰ νὰ προασπίσουν τὶς προαιώνιες ἐλληνικὲς χῶρες.
Ἀλλὰ πόσο γελάστηκαν! Ἀπὸ τὰ σπλάγγα τῆς Μα-
κεδονίας κι' ἀπὸ τὴν κάτω Ἑλλάδα ξεπήδησαν πα-
ληκάρια τολμηρά, πέρασαν στὶς ἐπαρχίες ποὺ ρήμα-
ζαν οἱ Βούλγαροι κι' ἐξήτησαν νὰ τιμωρήσουν τοὺς
δολοφόνους καὶ νὰ ἐξαφανίσουν τὴν ἐπιρροή τους
ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Μακεδονία. Στὸ Βουλγάρικο μῆ-
σος ἐπρόβαλαν τὴν ἀγάπη τους γιὰ τὴν πολυπαθὴ
Μακεδονία, στὸ Βασιβουζουκισμὸ τῶν Βουλγάρων τὸ
δικό τους πολιτισμὸ, στὸ ἔγκλημα καὶ στὸ δυναμίτη
τὴ θεία καὶ τὴν ἀνθρώπινη δικαιοσύνη. Κι' ἔσωσαν
πραγματικὰ τὸν πληθυσμὸ τῆς Μακεδονίας ἀπὸ τὸν
τρομερὸ κίνδυνον, νὰ χάσῃ καὶ τὸν ἐθνισμό του καὶ
τὴ γλῶσσα του ἢ νὰ ξεριζωθῆ ἀπὸ τὴ μητρικὴ γῆ.
Ἀκοῦστε τὰ ἔργα τῶν κοιμητατζήδων Βουλγάρων, ὅ-
πως τὰ διηγοῦνται οἱ χωρικοὶ τῆς Μακεδονίας:

«Τὴν Τετάρτη ἦρθαν οἱ κομιτέτες στὸ Ράμπι, εἶχαν
ἀρχηγὸς τὸν Πέντσοφ ἀπὸ τὴ Βουλγαρία κι' ἄλλον
ἕνα μὲ γένεια μαῦρα πυκνὰ καὶ μακρὰ μαλλιά. Πῆ-
γαν στὸ σπίτι τοῦ γέροντος Σπύρου Παπαναοῦμ, ποὺ
ἦταν ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος, τοῦ πῆραν τὴν οικογέ-
νειά του, ὅσους ἔτυχαν τότε στὸ σπίτι, τὸν υἱὸ του
Μῆτρο, τέσσερις γυναῖκες κι' ἔντεκα παιδιά, τοὺς ἀνε-
βασαν ὅλους στὸ βουνὸ τῆς Δούπενης καὶ τοὺς παρά-
δωκαν τοῦ Βοεβόδα Κοκάρωφ. Αὐτὸς εἶπε τοῦ Μῆ-
τρον:—«Νὰ μοῦ δώσῃς εἴκοσι λίρες, εἰδεμὴ σὲ σφά-
ζω». Ὁ Μῆτρος εἶχε πάνω του μερικὰ χρήματα καὶ
τοῦ τάδωκε. Τότε πῆραν μόνον τὸ Μῆτρο πέντε ἔξη
Βούλγαροι, ἐνῶ οἱ ἄλλοι φύλαγαν τὶς γυναῖκες καὶ
τὰ παιδιά καὶ τὸν κατέβασαν στὸ Ράμπι, στὸ σπίτι
τοῦ πατέρα του. Ἐκεῖ ἦταν ὁ γέρονς κι' οἱ κομιτέτες
μὲ τὸν Πέντσοφ. Ἀφοῦ πῆραν ἀπὸ τὸ σπίτι ὅλο τὸ
γέννημα καὶ ἄρπαξαν ἀπὸ τὸ μαγαζὶ ὅ,τι εἶχε, ἔβα-
λαν φωτιά καὶ στὰ δυὸ καὶ τάκαψαν. Ἐπειτα περι-
λαβαν τὸ Σπύρο καὶ τὸ Μῆτρο καὶ τοὺς ἔφεραν κοντὰ
στὴν ἐκκλησία. Ὁ Πέντσοφ ρώτησε:—«Σὺ εἶσαι ὁ
Σπύρος Παπαναοῦμ καὶ σὺ ὁ υἱὸς τοῦ Σπύρου; Τὸ
σπίτι σας θὰ τὸ χαλάσουμε μ' ὅλη τὴν οικογένεια,
ἐπειδὴ τόσα χρόνια δὲν μᾶς ἀφίνετε σεῖς νὰ κάμου-
με αὐτὸ ποὺ θέλουμε». Ὁ Σπύρος ἀποκρίθηκε ἤσυ-

χα' «—Τί νὰ σᾶς κάμουμε ἐμεῖς; Ἔτσι βρεθήκαμε, στὸν Ἑλληνισμό, κι' ἔτσι μένουμε, τώρα πέσαμε στὰ χέρια σας' κάμετε ὅπως θέλετε... Τότε τοὺς πήγανε μέσ' στὴν ἐκκλησία' ὁκτὼ Βούλγαροι ἔβαλαν τὰ σουγγιά στὰ τουφέκια τους κι' ἔξωσαν τὸ Σπύρο Παπαναοῦμ, ἐνῶ οἱ ἄλλοι βαστοῦσαν τὸ Μήτηρο πίσω. Μονομᾶς οἱ ὁκτὼ σουβλίσαν τὸ γέροντα καὶ μετὰ σουγγιὰ τὸν ἐσήκωσαν ψηλά κι' ἔπειτα τὸν ἄφησαν κι' ἔπεσε βαριά κατὰ γῆς. Ὁ Μήτηρος φώναζε ἄγρια καὶ παρακαλοῦσε νὰ τὸν ἀφήσουν νὰ θάψῃ τὸν πατέρα του. Ὁ καπετάνιος ὁ Βούλγαρος εἶπε τότε: «— Ἡ δική σας γενιά δὲ θέλει θάψιμο, τὰ σκυλιὰ νὰ σᾶς φᾶν».

Μὲ ὅμοια ἐγκλήματα μυριάδες γέμισεν ἡ Μακεδονικὴ γῆ. Στὸ Κρουσοράτι σκότωσαν οἱ Βούλγαροι μετὰ τὰ τσεκούρια τὸν παπᾶ κι' ἄλλον ἕνα χωριανό, γιατί ἐμπόδιζαν τὶς συμμορίες νὰ μποῦν στὸ χωριό. Σ' ἄλλο χωριό σκότωσαν γιὰ τὸν ἴδιο λόγο τὸ δάσκαλο καὶ τὸν παπᾶ. Σ' ἄλλο σκότωσαν ἕνα πατέρα μετὰ τὸ παιδί του, ἐπειδὴ δὲ θέλησαν νὰ πάρουν ἀπὸ Βουλγάρους ὄπλα. Μιὰν ἀνγὴ βρῆκαν μέσ' στὸ δρόμο οἱ χωριανοὶ τῆς Τραπεζίτσας τὸν παπᾶ Σωτήρη τῆς μονῆς τοῦ Ὁσίου Ναοῦμ σφαγμένο. Στὴ Λαμπάνιτσα, ἐπειδὴ δὲ ἤσαν τὸν Παπᾶ Γερμανὸ στὸ χωριό, σκότωσαν τὴν ἀδελφή του, γιὰ ἐξήντα χρόνων. Στὸ Μπρότι μαχαίρωσαν τὸν καλύτερο προεστό. Ἀμέτρητες δολοφονίες καὶ βασανιστήρια. Κι' ἡ προπαγάνδα ἡ Βουλγαρικὴ δούλευε θαναυστή. Κάποιος ἀρχηγὸς τῶν Βουλγάρων εἶπε:

«Μ' ἕνα σμπάρο δυὸ τρυγόνια... Ἐμεῖς μετὰ τὸ δικό σας αἷμα τὸ Ἑλληνικὸ θὰ πάρουμε τὴ Μακεδονία...».

Πνιγμένα ἀπὸ τὴν ἀγανάκτησι τὰ παιδιά τῆς Ἑλλάδος σηκώθηκαν νὰ προστατεύσουν τὴν ἱερὴ γῆ. Κι' ἀνάμεσά τους τίμος, γενναῖος, ὀδηγός, ψηλὸς σὰ θεός, ὁ Παῦλος Μελάς. «—Πῶς ἀφήσαμε νὰ ποδοπατοῦν τὴ Μακεδονία ἀδιάντροπα ὅσοι δὲν ἔχουν δικαίωμα οὔτε νὰ τὴν κοιτάξουν; Πῶς δὲν τὴ φράξαμε μετὰ σιδερένιους ὑπερύψηλους τοίχους καὶ μετὰ κάστρα διαμαντένια; Πῶς δὲν χύνουμε τὸ αἷμα μας ὅλο γιὰ νὰ τὴν προφυλάξουμε ἀπὸ τοὺς αἰμοπότηδες χοιροβοσκούς;» Καὶ δίνοντας ὁ ἴδιος τὸ παράδειγμα τῆς θυσίας προσέφερε τὸ δικό του αἷμα ὁ Παῦλος Μελάς ἕνα γλυκὸ βράδυ τοῦ Φθινοπώρου τοῦ 1904 στὴ Στάτιστα. Μετὰ τὴ ζωὴ του τὸ εὐγενικὸ βλαστάρι τῆς μεγάλης γενιᾶς καθάγιασε τοὺς ἑλληνικοὺς ἀγῶνες στὴ Μακεδονία κι' ἄφησε σὰν εὐαγγελικὴ ὑπόδηξη στοὺς Ἕλληνες τὴν Προστασία τῆς Μακεδονίας μετὰ τὰ ἀκόλουθα ὠραῖα λόγια τοῦ Ἰωνος Δραγοῦμη:

«Ἡ πανώρια τούτη χώρα αἷμα διψᾷ κι' ἀποζητᾷ ἀμέτρητα παληκάρια. Ἀπὸ τὸ Βορῖά πάντα γενεές βαρβάρων θὰ πλακώνουν γιὰ νὰ πνίξουν τὴν ἑλληνικὴ φύτρα. Γενεές ἀκριτῶν ἄς στέκωνται παντοτεινὰ σκοποὶ ἀκούραστοι στὰ σύνορα τὰ βορεινὰ γιὰ ν' ἀντρεῖσουν οἱ Ἕλληνες πολεμώντας μετὰ βαρβάρους καὶ γιὰ νὰ φυλάγουν τὰ ἑλληνικά, τὰ ἅγια χώματα».

ΕΜΜ. ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗΣ

Ο Β' ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ «ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΕΣΤΙΑΣ»

Τὰ μέλη τῆς Κριτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ β' φιλολογικοῦ διαγωνισμοῦ τῆς «Εργατικῆς Ἐστίας» συμπληρώνουν τὶς ἐντυπώσεις των ἀπὸ τὰ διηγήματα ποὺ ὑπεβλήθησαν καὶ σὲ λίγες ἡμέρες θὰ συνέλθουν σὲ τελικὴ συνεδρίαση. Τ' ἀποτελέσματα θὰ δημοσιευθοῦν στὸ ἐρχόμενο τεῦχος.

Η «ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ»

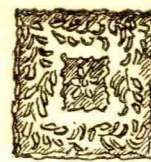

Λαογραφικά

Προλήψεις

καὶ δεισιδαιμονίες

Τοῦ κ. Πάνου Σπάλα

Ὅπως κάθε λαός, ἔτσι κι' ὁ δικός μας ἔχει τὶς προλήψεις του καὶ τὶς δεισιδαιμονίες του, ἀπὸ τὶς ὁποῖες, ὅσο κι' ἂν ἔχει προκόψει καὶ μορφωθῆ, δὲν εἶναι καὶ τόσο εὐκόλο ν' ἀπαλλαγῆ. Ἀντίθετα τὶς πιστεύει καὶ μοιρολατρικὰ ἀφίεται νὰ τὸν περισφίγγῃ ὁ ἀόρατος κλοιὸς τῶν πολλῶν δοξασιῶν, ποὺ ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεὰ κατορθώνουν νὰ περνοῦν σχεδὸν ἀλόβητες. Ἀκόμη καὶ μορφωμένοι ἄνθρωποι καταφρόνουν νὰ γίνωνται προληπτικοί. Ἀνθρώπος σοβαρότατος, ποὺ ἐπὶ χρόνια σπούδαζε ἔξω καὶ τώρα εἶναι ἀνώτατος κρατικὸς λειτουργός, ἀρνήθηκε πρὶν λίγες ἡμέρες ν' ἀνάψῃ τρίτος τὸ τσιγάρο του μετὰ τὴν ἴδια φωτιά. Ἐνας ἄλλος ἐπίσης ἄξιος πολλοῦ σεβασμοῦ ἀνώτερος ἄνθρωπος μᾶς παρεπονεῖτο γιὰ τὸ «κακὸ μάτι» κάποιου γειτονά του, ποὺ δὲν τὸν ἀφίνει νὰ ὀρθοποδήσῃ καὶ νὰ ἰδῆ μιὰν ἡμέρα καλὴ. Σὲ τί νὰ ὀφείλεται τάχα ἡ προσήλωση αὐτῆ—μὰ προσήλωση ποὺ σὲ ὀρισμένες περιπτώσεις παίρνει τὴν ἔκτασι μᾶς παράλληλης πρὸς ἐκείνην ποὺ πιστεύουμε θρησκείας—πρὸς τὶς προλήψεις καὶ τὶς δεισιδαιμονίες;

Πρῶτα, νομίζουμε, σὲ λόγους ἀταβισμοῦ κι' ἔπειτα περιβάλλοντος καὶ συνηθείας.

«Ἀφοῦ τίποτα δὲν μᾶς ζητοῦν οἱ προλήψεις κι' οἱ δεισιδαιμονίες, τί θὰ χάσουμε; Ἐπειτα ποῖος ξέρει τί γίνεται!...»

Ἔτσι σκέπτεται ὁ λαός μας. Καὶ πιστεύει σὲ προλήψεις ποὺ τὶς πιὸ πολλὰς φορὲς εἶναι, αὐτὲς καθ' ἑαυτὰς, καὶ κομικές.

Ἀλλὰ γιὰ νᾶμαστε εἰλικρινεῖς πρέπει νὰ ἐξομολογηθοῦμε καὶ τὴν ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ. Ἀμα ἀπὸ ἕνα λαό, ἀπὸ μιὰν ἐθνότητα τέλος πάντων, ἀφαιρέσουμε τὶς ἰδιαιτέρες αὐτὲς, τὶς χαρακτηριστικὲς παραδόσεις τῆς, τὶς προλήψεις καὶ τὶς, ἔστω, δεισιδαιμονίες τῆς, δὲν ξέρουμε τί τὸ ἰδιαίτερο θὰ τῆς ἀπομείνῃ γιὰ νὰ τὴ διακρίνουμε ἀπὸ τὶς ἄλλες ἐθνότητες.

Οἱ παραδόσεις καὶ γενικώτερα τὰ τοιαῦτα ἔθιμα, ὅπου καὶ ὅπως ἐπικρατήσανε, ἀποτελοῦν τὸ δίχως ἄλλο τὰ οὐσιωδέστερα γνωρίσματα ποὺ μᾶς ὀδηγοῦν ἀσφαλῶς ὄχι μόνο στὸ ξεχώρισμα τῆς μιᾶς φυλῆς ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἀλλὰ καὶ στὴ βαθμολόγησι τοῦ πολιτισμοῦ τῆς κάθε μιᾶς. Τὸ ἴδιο, φυσικά, μπορεῖ νὰ παρατηρηθῆ καὶ γιὰ τὸ λαὸ τὸ δικό μας, γιὰ τὸν ὅποιον οἱ παραδόσεις του ἀποτελοῦν τὴν ἰδιαίτερη, τὴ ζωντανὴ ἱστορία του. Γιατί, ὅπως ἄλλως τε

εἶναι γνωστό, καὶ οἱ προλήψεις καὶ οἱ δεισιδαιμονίες, ὅσο κι' ἂν ἀποτελοῦν ἕνα ξεχωριστὸ τμήμα τῆς ὅλης λαογραφίας μας, εἶναι ἀναπόσπαστες ἀπὸ αὐτήν.

Ἄλλ' ἄς ἐξετάσουμε μερικὲς ἀπὸ τὶς δοξασίες αὐτὲς, τὶς πιὸ ἐπικρατέστερες μεταξὺ τοῦ λαοῦ μας.

Πιστεύει, λοιπόν, ὁ λαός μας, πῶς ὅποιος αἰσθανθῆ «φαγούρα» στὸ ἀριστερό του χέρι, ἐκεῖ πρὸς τὸ μέρος τῆς παλάμης, θὰ λάβῃ χρήματα. Ὅταν ὁμοῦ τὴ φαγούρα αὐτὴ τὴ νιώσῃ κανεὶς στὸ δεξιὸ του χέρι, τότε πάει νὰ πῆ πῶς, ἀντὶ νὰ πάρῃ, θὰ δώσῃ. Ἡ δοξασία αὐτὴ, ὅπως καὶ μερικὲς ἄλλες ποὺ θ' ἀναφέρουμε, ἔχει εὐρύτατα ἐπικρατήσῃ σχεδὸν παντοῦ καὶ ἰδιαιτέρως στὴν Πελοπόννησο. Ἄλλη: Ἡ γάτα ἄμα νίβεται καὶ μάλιστα μετὰ μετωπο πρὸς τὸ βορρᾶ, θεωρεῖται βέβαιο πῶς ὁ καιρὸς θὰ γυρίσῃ πρὸς τὴ βροχὴ. Ἡ «φαγούρα» πάλι στὸ φάρυγγα ἐρμηνεύεται μετὰ «γλωσσοφαγία». Τὸ λάλημα τοῦ πετεινοῦ σὲ ἀσυνήθιστες γι' αὐτὸν ὥρες συνδυάζεται μετὰ τὴ ριζικὴ ἀλλαγὴ τοῦ καιροῦ. Τὸ λάλημα ἀντιθέτως τῆς ὄρνιθας σημαίνει... θάνατο, ὁ ὁποῖος ὅμως ἀποσοβεῖται ἐὰν κοπῆ ἀθῶρα τὸ κεφάλι τῆς κόττας στὸ κατώφλι τοῦ σπιτιοῦ. Στὸ τελευταῖο αὐτὸ πιστεύουν ἀκόμη καὶ σήμερα πολλοὶ κάτοικοι τῆς Δυτικῆς Πελοποννήσου. Ἀμα ἡ πυροστία τῶν χωριάτικων τζακιῶν ἀνάβῃ καὶ φουρντῶν ἂν τὴν ἀκαθάριστη, βέβαια, αἰθάλη ποὺ ἔχει ἐπάνω της, πάει νὰ πῆ πῶς διάφοροι ἐχθροὶ τοῦ σπιτιοῦ «γλωσσεύουν» εἰς βάρος τοῦ νοικοκυῆ. Τὸ χύσιμο τοῦ λαδιοῦ θεωρεῖται γενικὰ σὰν «γρουσουζιά». Τὸ ἀντίθετο συμβαίνει ἅμα χυθῆ ὁ καφὲς ἂν τὸ φλυτζάνι. Ἐρμηνεύεται σὰν «γούρι». Περιπτώσεις ποὺ γενικὰ θεωροῦνται ἂν τὸ λαὸ τῶν ἐπαρχιῶν μας ὡς προάγγελοι κακοῦ εἶναι: τὸ πιάσιμο τοῦ καθρέφτη, τὸ αὐτόματο ράγισμα τοῦ ποτηριοῦ, τὸ τρίζιμο μᾶς εἰκόνας, τὸ πέρασμα πολλῶν κορακιῶν, τὸ συναπάντημα γάμου καὶ κηδείας, τὸ οὐρλιασμα τοῦ σκύλου, τὸ «κουνούνισμα τοῦ αὐτιοῦ» καὶ ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ τοῦ ἀριστεροῦ, τὸ κλάψιμο τῆς κουκουβάγιας καὶ πολλὰ ἄλλα.

Φυσικὰ τὰ περισσότερα ἀπὸ αὐτὰ περνοῦν πλέον ἀπαρατήρητα γιὰ τὸν κόσμο ποὺ μορφώνεται. Εἶναι δὲ βέβαιο ὅτι μετὰ τὸ πέρασμα τοῦ καιροῦ μονάχα ἡ ἀνάμνησί τους θὰ διατηρηθῆ καὶ ἡ καθαρῶς λαογραφικὴ τους χρησιμότης καὶ ἀξία.

ΠΑΝΟΣ ΣΠΑΛΑΣ

Τὸ Ἑλληνικὸν Πνεῦμα

Τοῦ κ. Γ. Κουρμούλη

Ἐφημερίδα τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα ἐμφανίζεται εἰς τὸ προσηνιον τῆς ἱστορίας ἠνδρωμένον καὶ πανίσχυρον. Εἶναι βέβαια φυσικὸν νὰ σκεφθῶμεν, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς, ὅπως ὅλοι οἱ λαοὶ τοῦ κόσμου, διέδραμεν ἓνα στάδιον ἀμαθείας καὶ παιδικῆς ἀπλότητος, μέχρι οὗτου φθάσει εἰς τὸ σημεῖον εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκειτο ὅταν ἐδημιούργησε τὰ ἀθάνατα ὁμηρικὰ ἔπη, τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσειαν. Αὐτὸ ὅμως τὸ στάδιον τῶν ἀπλοϊκῶν πρώτων βημάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ παρακολουθήσωμεν, διότι καὶ τὰ προϊστορικὰ ἀκόμη δημιουργήματα τῶν Ἑλλήνων εἶναι ὑψηλὰ καὶ μεγάλα καὶ δεικνύουν καθὲ ἄλλο παρὰ ἓνα λαὸν ἀμόρφωτον καὶ πρωτόγονον.

Διὰ νὰ ἀντιληφθῶμεν αὐτὸ τὸ Ἑλληνικὸν θαῦμα, διὰ νὰ κατορθώσωμεν νὰ μάθωμεν διατι οἱ Ἕλληνες εὐθύς ἀπὸ τῶν πρώτων τῶν βημάτων εἰς τὴν πτωχὴν καὶ ἄγονον αὐτὴν χερσονήσον ὑπῆρξαν μεγαλοῦργοι καὶ μεγαλεπήβολοι, πρέπει νὰ ἔχωμεν τὴν ικανότητα νὰ εἰσδύσωμεν εἰς τὰ ἄδυτα τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς. Νὰ τὴν ἐρωτήσωμεν νὰ μᾶς εἰπῇ ἀπὸ ποῦ ἦντιλῆσεν αὐτὰς τὰς ἀνεξαντλήτους δυνάμεις τῆς ζωτικότητος, ποῦ εὗρε αὐτὴν τὴν ἐκρηκτικὴν δυνάμιν ἐνεργείας, ἢ ὁποία τῆς ἐπέτρεψε νὰ μεγαλοουργήσῃ καὶ νὰ καταπλήξῃ τὸν κόσμον, εἰς μίαν ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπὶ τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς ἐπλανῶντο φυλαὶ καὶ λαοὶ νηπιώδους πνευματικῆς καταστάσεως, ἀνθρώπιναι ὑπάρξεις, αἱ ὁποῖαι μόλις καὶ μετὰ βίας κατώρθωναν νὰ διαχωρίζουν τὸν βίον καὶ τὸν προορισμὸν τῶν ἀπὸ τὰ ἄγρια θηρία.

Μόνον εἰς τὰ ἄδυτα τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς εἶναι δυνατὸν νὰ ἀνακαλύψωμεν καὶ νὰ ἀναλύσωμεν τὰ συστατικά ἐκεῖνα στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἐδημιούργησαν τὴν ὑπεράνθρωπον σύνθεσιν, τὴν ὁποίαν ἀτενίζουν με δέος καὶ σεβασμὸν οἱ αἰῶνες τῶν αἰῶνων καὶ τὴν χωρετίζουν με τὸ ὄνομα «Ἑλληνικὸν πνεῦμα».

Τι εἶναι αὐτὸ τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα, τὸ ὁποῖον πλανᾶται εἰς τὰ χεῖλη ὀλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος καὶ θεωρεῖται ὡς τὸ κορυφωμα τῆς κατακτίσεως, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ἐπιτύχῃ ἓνας πνευματικὸς ἄνθρωπος;

Ποῖοι ἦσαν οἱ προνομιῶχοι ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι τὸ ἐδημιούργησαν, ποῖοι παράγοντες συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ ἀνδρωθῇ τόσον πολὺ ἡ ἑλληνικὴ σκέψις καὶ νὰ καταστῇ ἐνωρὶς σύμβολον καὶ ὁδηγὸς τῆς ἀνθρωπότητος; Ἐξεπήρασαν ἄρα γε ἀπὸ τοὺς Τιτᾶνας καὶ τοὺς Ἐκατόγχειρας καὶ τοὺς Κύκλωπας καὶ ὅλας τὰς

ἄλλας ὑπερφυσικὰς ὀντότητας τὰς ὁποίας μᾶς διδάσκει ἡ μυθολογία, ἢ εἶναι ἀπλῶς ἡ συμπύκνωσις τῆς πνευματικῆς προσπαθείας τῶν κανονικῶν καὶ φυσιολογικῶν ἀνθρώπων, τῶν ὁποίων καυχώμεθα νὰ ἀποκαλοῦμεθα ἀπόγονοι; Καὶ ἂν εἶναι ἀνθρώπινον ἐπιτεύγμα τὸ Ἑλληνικὸν αὐτὸ πνεῦμα, ποῖα εἶναι ἡ δύναμις ἢ ὁποία ἐβοήθησε τοὺς ἀνθρώπους ἐκεῖνους νὰ ἐξαρθοῦν εἰς τὸ ὕψος εἰς τὸ ὁποῖον ἔφθασαν;

Ἐνα πρᾶγμα εἶναι ἀσφαλές. Ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα εἶναι δημιουργήμα ἑνὸς λαοῦ νεαρᾶς ἡλικίας, ὃ ὁποῖος προώρισται νὰ ἀρχίσῃ νὰ δημιουργῇ τὰ πεπρωμένα του, κατὰ τὴν διαδρομὴν τῆς τρίτης καὶ τῆς δευτέρας χιλιετηρίδος πρὸ Χριστοῦ. Κατὰ τὴν δίσρκειαν τῶν δυσκόλων αὐτῶν χρόνων τῆς ἀνησυχίας τῆς ἀνθρωπότητος, συνέβη εἰς τὸν τόπον μᾶς ἓνας μέγας κοσμοχαρασμὸς, μέσα εἰς τὴν βοήν καὶ τὸν ἀντίλαλον τοῦ ὁποῖου ἐδημιουργήθη ἡ πελωρία μορφή τῆς Ἑλλάδος.

Συνεκερούσθησαν τότε εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν γῆν δύο διαφορετικοὶ κόσμοι. Ἐνας βόρειος δυναμικὸς λαὸς, ὀρητικὸς, θυελλώδης καὶ πρωτόγονος, ὃ ὁποῖος ὠθεῖτο ἀπὸ τὸ ἔνστικτον καὶ τὴν μοῖραν Του πρὸς τὸν τόπον αὐτόν. Καὶ ἓνας ἥρεμος μεσογειακὸς λαὸς, προικισμένος μετὰ τὴν πνευματικὴν εὐστροφίαν τὴν ὁποίαν τοῦ εἶχε χαρίσει τὸ φυσικὸν περιβάλλον, ὃ ὁποῖος εἶχε θεμελιώσει ἤδη τὸν περίφημον Μυκηναϊκὸν πολιτισμὸν, ἐμπνευσμένον καὶ παρωθημένον ἀπὸ τὸν μεγαλειώδη Μινωϊκὸν πολιτισμὸν τῆς Κρήτης.

Οἱ βόρειοι ἐπιδρομεῖς ἦσαν Ἰνδοευρωπαῖοι, γνωστοὶ μετὰ τὰ ὀνόματα Ἰῶνες, Ἀχαιοὶ καὶ Δωριεῖς, οἱ δὲ ἐντόπιοι, οἱ αὐτόχθονες, λέγονται Πελασγοὶ καὶ προκειμένου περὶ τῶν νήσων Κᾶρες, Λέλεγες κλπ. Κατὰ τὴν σύγκρουσιν αὐτὴν, ἢ ὁποία διήρκεσε πολλοὺς αἰῶνας καὶ ἐγνώρισε δραματικὰς φάσεις, οἱ ἀπὸ βορρᾶ κατελθόντες Ἰνδοευρωπαῖοι ἐπεκράτησαν καὶ ὑπέταξαν τοὺς παλαιοὺς κατοίκους. Οἱ νέοι κύριοι τῆς χερσονήσου δὲν ἐξηφάνισαν τὸ ἰθαγενὲς στοιχεῖον, ἀλλὰ συνεχωνεύθησαν μετ' αὐτοῦ καὶ τοιουτοτρόπως ἀπὸ τὴν διασταύρωσιν καὶ τὴν συγχώνευσιν τῶν δύο αὐτῶν λαῶν ἤρχισε νὰ δημιουργῆται σιγὰ-σιγὰ ἓνας λαὸς νέος, ὃ ὁποῖος εἶχε ὅλας τὰς προϋποθέσεις διὰ μίαν ἐξαιρετικὴν ἐξέλιξιν.

Ὁ λαὸς αὐτὸς εἶναι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς, ἀπὸ τὸν ὁποῖον καταγόμεθα καὶ τοῦ ὁποῖου τὴν ἱστορίαν καὶ τὰ πεπρωμένα συνεχίζομεν.

Ὁ νέος αὐτὸς λαὸς συνεκέντρωνε δύο ἐξαιρετικὰ

προσόντα, τὰ ὁποῖα τὸν καθίστων ἀσυναγώνιστον. Συνεδύαζε τὴν δυναμικότητα καὶ τὴν ὀρητικότητα τοῦ βορείου ἀνθρώπου καὶ τὴν πνευματικὴν εὐστροφίαν τοῦ μεσογειακοῦ τύπου. Ὁ συνδυασμὸς αὐτὸς ἔδωκε τὸν Ἕλληνα, ἓνα τύπον ἀνθρώπου τῶν μεγάλων δυνατοτήτων.

Ὁ δημιουργηθεὶς Ἕλλην ἦτο ἀπῆλλαγμένος τοῦ πνεύματος τῆς αὐστηρᾶς πειθαρχίας καὶ τῆς τυφλῆς ὑπακοῆς, τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει τοὺς βορείους λαοὺς, ὅπως ἐπίσης ἦτο ἀπῆλλαγμένος τῶν ἰδιοτήτων τῆς νοχλείας καὶ τῆς νοθρότητος, αἱ ὁποῖαι χαρακτηρίζουν τὸν μεσογειακὸν τύπον.

Ἡ φαντασία του ἦτο ζωηρὰ μὲν, ἀλλὰ καὶ συγκεκριμένη καὶ λογικὴ. Δὲν ἀφίνετο ἀχαλίνωτος νὰ δημιουργῇ τρομερὰ καὶ ἀδυσώπητα τέρατα, ὅπως ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐδημιούργησεν ἡ φαντασία τῶν βορείων λαῶν. Κάτω ἀπὸ τὸν αἴθριον οὐρανὸν τῆς χώρας, ἡ ἑλληνικὴ φαντασία ἐδημιούργησε τὰ ὄρατα πλάσματα τὰ ὁποῖα μᾶς διδάσκει ἡ Ἑλληνικὴ μυθολογία, πλάσματα εὐγενικὰ καὶ συγγενῆ πρὸς τοὺς ἥρωας τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου. Οἱ Ἑλληνικοὶ θεοὶ εἶναι φανταστικαὶ μορφαὶ ἀφθάστου κάλλους, μορφαὶ προσεῖται καὶ γνώριμοι εἰς τοὺς ἀνθρώπους, μετὰ τοὺς ὁποῖους συναναστρέφονται καὶ τοὺς ὁποῖους ἐρωτεύονται. Ἐπερφυσικαὶ καὶ τερατόμορφοι θεότητες ἀναφαίνονται κάπου κάπου εἰς τὴν Ἑλληνικὴν παράδοσιν, ὡς μία μακρινὴ ἀπήχησις τῆς βορείου καταγωγῆς τῆς Φυλῆς, πανταχοῦ ὅμως ἐξαφανίζονται καὶ παραμερίζονται ἀπὸ τοὺς φαινετοὺς καὶ ὄρατους θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου. Ὁ Ἕλλην ἐμφανίζεται εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος προικισμένος μετὰ μίαν φαντασίαν ὄραίαν, γόνιμον, εὐγενῆ καὶ λογικὴν.

Παραλλήλως πρὸς τὴν φαντασίαν ὁ Ἕλλην ἀνέπτυξεν ἐνωρὶς μίαν μεγάλην περιέργειαν νὰ γνωρίσῃ καὶ νὰ μελετήσῃ τὸν περιβάλλοντα αὐτὸν κόσμον. Ἀντιθέτως πρὸς τὴν φαντασίαν του, ἡ περιέργεια

τοῦ Ἕλληνος εἶναι ἀσυγκράτητος, ἐπιθυμεῖ νὰ γνωρίσῃ καὶ νὰ λύσῃ ὅλα ἀνεξαρκήτως τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα εἶναι δυνατὸν νὰ ἀπασχολήσῃ τὸν ἄνθρωπον. Ἐνωρὶς ἐπεχείρησε νὰ λύσῃ καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ πρόβλημα τῆς Σφίγγος, δηλαδὴ τὸ μέγα καὶ ἄλυτον πρόβλημα τῆς δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου. Δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ ἀπαντήσωμεν εἰς τὸ ἐρώτημα ἂν ἡ μεγάλη αὐτὴ καὶ ἄνευ ὀρίων περιέργεια εἶναι προτέρημα ἢ ἐλάττωμα μᾶς Φυλῆς. Ὅ,τι καὶ ἂν εἶναι ὅμως, εἶναι ἰδιότης ἢ ὁποῖα χαρακτηρίζει τὴν φυλὴν μᾶς.

Προικισμένος μετὰ αὐτὴν τὴν ὑγιᾶ φαντασίαν καὶ αὐτὴν τὴν μεγάλην περιέργειαν ὁ Ἕλλην, φέρων μέσα εἰς τὸ κύτταρόν του τὰ στοιχεῖα ἑνὸς ἀρκετὰ μεγάλου πολιτισμοῦ τὸν ὁποῖον εἶχον δημιουργήσει οἱ μὲν ἐκ τῶν προγόνων του, περιβαλλόμενος ἀπὸ μίαν θαυμασίαν φύσιν καὶ μίαν σχεδὸν ἀδιάλειπτον αἰθρίαν ἤρχισε νὰ κατακτᾷ με θαυμαστὴν εὐχέρειαν τὰς διαφόρους βαθμίδας τῆς γνώσεως καὶ νὰ προάγεται με καταπληκτικὴν ταχύτητα.

Τὰ ἀρχαιότατα ἑλληνικὰ λογοτεχνικὰ μνημεῖα, ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσεια, εἶναι ἔργα μεγάλης πνευματικῆς ὀριμότητος καὶ ολοκληρώνουν ἀπὸ φιλοσοφικῆς ἀπόψεως τὴν θεώρησιν τοῦ κόσμου. Διότι ἡ μὲν Ἰλιάς ἐμφανίζει τὸ βάθος τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἡ δὲ Ὀδύσεια ἐμφανίζει τὸ ἀπειρον τοῦ κόσμου. Μετὰ τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσειαν εἶχον ἤδη χαρακτηρῆ ἡ ὁδὸς, ἢ ὁποῖα ὠδήγησεν εἰς τὰ καλολογικά, καλλιτεχνικά, φιλοσοφικά καὶ ἐπιστημονικά μεγαλοῦργήματα τῆς κλασσικῆς ἀρχαιότητος. Μετὰ τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα εἶναι ἤδη παρὸν καὶ πανίσχυρον. Εἶναι προῖον τοῦ συγκρητισμοῦ τῶν εὐγενεστέρων στοιχείων δυνάμεως καὶ πολιτισμοῦ, τὰ ὁποῖα διέθετε τότε ὁ πλανήτης μᾶς.

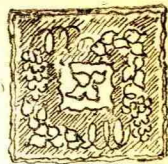
Γ. ΚΟΥΡΜΟΥΛΗΣ

'Απ' τή Ζωή τών Μεγάλων

Οί ταπεινοί που ύψώνονται

Της Κ^{ας} Σοφίας Σπανούδη

Στό σημερινό μου άρθρο ἀφορμή δίνουν οί μουσικές συγκεντρώσεις με τίς όποίες έώρτασαν τώρα στό Λονδίνο τά 250 χρόνια του θανάτου του Μπρίττον, του «μικρού καρβουνιάρη» όπως τον αποκαλούν στην Άγγλία, όπου σημείωσε ένα ιστορικό σταθμό με τή δημιουργία των κονσέρτων που ίδρυσε πρώτος στην Άγγλική Μητρόπολη, αυτός ο μικρός κι' άγνωστος χωρικός του Νόρθαμπτον. Η ιστορία του είναι άπλή κι' έποικοδομητική, όπως όλων των καλών κι' ανίδεων παιδιών, που ύψώθηκαν άπ' τήν ταπεινοσύνη τους στη «βασιλεία των Ουρανών» που ύπόσχεται ο Θεάνθρωπος με τόση συγκινητική συγκατάβαση στους ταπεινούς ανθρώπους. Τα λόγια αυτά του Χριστού πραγματοποιούνται πριν άπ' όλες τίς άλλες ώραιες τέχνες στη Μουσική, που είναι μία θεία τέχνη, προνόμιο κοινό των φτωχών και των άπλοϊκών, κι' όχι κτήμα των σοφών και των επιτηδείων που ζήτησαν να τή μονοπωλήσουν.

Ο Μπρίττ Μπρίττον γεννήθηκε στο Νόρθαμπτον από οικογένεια φτωχών χωρικών. Άπό μικρό παιδί φύλαγε τα ζώα του κυρίου του πατέρα του, ο όποιος έξωργίσθηκε μία μέρα που τον άκουσε να τραγουδά αυτοσχεδιάζοντας μέσα στα χωράφια με μία μικρή φλογέρα που είχε κατασκευάσει μονάχος του, και τον έσπασε στο ξύλο. Ο πατέρας του τότε τον έστειλε στο Λονδίνο σ' ένα μακρινό συγγενή του που ήταν καρβουνάς. Ο μικρός Μπρίττ ήταν όκτώ χρονών, κι' εύρισκε τρόπο να διαλαλή το έμπόρεμά του στους δρόμους του Λονδίνου τραγουδώντας με τήν ώραία εκφραστική φωνή του επάνω σε δυο όκτάβες «κάρβουνα καλά!» (Small-coal!) και σηκώνοντας το σάκκο του στον ώμο. Μία μέρα ο μεγάλος εκδότης Μπαίτμαν τον φώναξε κατά τύχη τήν ώρα που περνούσε, για ν' αγοράση κάρβουνα. Ο μικρός πλανόδιος πουλητής μόλις μπήκε στο κατάστημα άρχισε να περιεργάζεται με τόση λαχτάρα τα βιβλία και τίς μουσικές, ώστε κίνησε το ενδιαφέρον του εκδότη, που έγινε τακτικός του πελάτης. Έτσι ο μικρός καρβουνιάρης, που μόλις ήξερε να διαβάσει, ρίχτηκε με άπληστία στην άναγνωση του Όμηρου, του Πλουτάρχου, του Σαίξπηρ, του Μίλτον, και όλων των μεγάλων Άγγλων συγγραφέων, που καταβρόχθιζε κυριολεκτικά όλες τίς ώρες που ήταν ελεύθερος. Γιατί ο Μπρίττον έξακολουθούσε τακτικά το έπάγγελμά του, προς μεγάλη διασκέδαση του Μπαίτμαν, του Πλαίζφορντ και των όνομαστών ανθρώπων των

γραμμάτων και τής τέχνης που σύναζαν τότε στον μεγάλο εκδοτικό οίκο. Μία παλιά βιόλα-μπράτοκ του Μπαίτμαν, που έπεσε μία μέρα στα χέρια του, ξανάναψε τον έρωτα του «μικρού καρβουνιάρη» για τή μουσική. Ο Μπαίτμαν του τή χάρισε, και τον ώδήγησε στον Χάρτ, τον όνομαστό συνθέτη, που τον πήρε μαθητή του, και τον ανέδειξε σε λίγα χρόνια μουσικό πρώτης γραμμής.

Στό άναμεταξύ ο μικρός καρβουνάς κατώρθωσε με τήν εργασία του ν' αποκτήση δικό του μαγαζί και δική του κατοικία. Κάτω, το καρβουνάδικο και επάνω το δωμάτιό του, στο όποιο άνέβαινε με μία κινητή σκάλα. Σ' αυτό, άρχισε να δίνει μικρές εκτελέσεις μουσικής δωματίου — και τι δωματίου! — με νέους φίλους του μουσικούς, στέλνοντας ειδικά προσκλητήρια σε πολλά σημαίνοντα πρόσωπα τής εποχής. «Έλάτε, τους έγραψε, στο παλάτι μου τήν ερχομένη πέμπτη. Άνεβήτε τή σκάλα με μεγάλη προσοχή, κρατούμενοι και με τα δυο σας χέρια για να μην πέσετε και σπάσετε τα κόκκαλά σας. Χωρίς να πληρώσετε λεπτό σε κανένα, θα καθήσετε εκεί επάνω, και θ' άκούσετε όργανική και φωνητική μουσική».

Σε τέσσερα χρόνια τα «κονσέρτα» του μικρού καρβουνιάρη έγιναν όνομαστά και περιζήτητα. Στο μικρό του δωμάτιο σύναζαν οί διασημότεροι «μαίτρο» τής εποχής, ο Μπάνιστερ, ο Χάρτ, ο Πέπουσ κι' ο ίδιος ο Χαϊντελ! Μέσα στους καλεσμένους ξεχώριζαν ο κόμης τής Όξφορντ, ο μαρκήσιος Πέμπροκ, ο δούξ του Ντέβονσαϊρ, και ή ώραία κόμισσα Κουήνσμπορν. Έτσι το καρβουνάδικο έγινε με τα χρόνια άληθινό παλάτι κι' οί μεγαλύτεροι ζωγράφοι τής εποχής έκαναν τα πορτραίτα του Μπρίττον, που βρίσκονται στις πινακοθήκες του Λονδίνου, άλλα με τή φόρμα του καρβουνιάρη, άλλα με τήν επίσημη στολή που πήγαινε σι' Άνάκτορα του Άγιου Γακώβου. Ο διάσημος ζωγράφος Γούλστον έγραψε ιδίόχειρα κάτω άπ' τή μεγάλη του προσωπογραφία τήν εξής έπιγραφή: «Ποτέ ή Έλλάς ούτε ή Ρώμη δεν είδαν μία τόσο φωτερή μεγαλοφυΐα μέσα σε σφαίρα τόσο σκοτεινή» (So bright genious in so dark a Sphere).

Έτσι ο «μικρός καρβουνιάρης» δοξάσθηκε και κέρδισε τήν ύστεροφημία, τήν εποχή που μεσουρανούσε στην Άγγλία ένας Χαϊντελ.

* *

Πόσοι ακόμα ταπεινοί ύψώθηκαν στα έδαφη τής Μουσικής! Ο πατέρας του Μπετόβεν, του Γίγαντος,

ήταν ένας εργάτης, μέθυσος δυστυχώς κι' άνυπρόκοπος. Κι' ή μητέρα του ήταν κόρη ενός μαγειρού και χήρα ενός ύπνρέτη, Άπ' όλη τήν εφιαλτική παιδική του ηλικία, ο συνθέτης τής Ένάτης Συμφωνίας διατήρησε τή φορητή άνάμνηση του πατέρα του, που γυρνούσε άπ' τίς ταβέρνες κάθε βράδυ, κι' έδεχνε άλύπητα τα παιδιά του, και τήν εύλαβική άνάμνηση τής μητέρας του, τής μαρτυρικής κι' άφωσιωμένης γυναίκας.

Ο Ντομένικο Τσιμαρόλα, ο μεγαλοφυής μουσικοσυνθέτης του 18ου αιώνας, είναι κι' αυτός ταπεινοτάτης καταγωγής. Ο Τσιμαρόλα θεωρείται ο Μόζαρτ τής Ιταλίας. Η γλυκύτατη μουσική ψυχή τής Νεαπόλεως. Γεννήθηκε μέσα στα χάνια του ουρανού τής. Ο πατέρας του ήταν κτίστης, κι' έπεσε από ένα ικρίωμα και σκοτώθηκε όταν ο Ντομένικο ήταν πέντε έτών. Η μητέρα του ήταν πλύστρα σ' ένα σκοτεινό «βίκο» τής Νάπολης, άπ' τ' άκατονόμαστα εκείνα που μένουν ως σήμερα αναλλοίωτα. Μα οί καλόγηροι ενός γειτονικού μοναστηριού παρέλαβαν το μεγαλοφυές παιδί που μάγευε με το βιολάκι του τίς ήχους του βρωμερού δρομίσκου όπου περνούσε ή παιδική του ηλικία. Τώβαλαν άμέσως στο Κονσερβατόριο, όπου σπούδασε βιολί, κλειδοκύμβαλο, τραγούδι και σύνθεση. Άπ' το ιστορικό αυτό κτίριο, που διατηρεί ακόμα μ' εύλάβεια τα χειρόγρατά του, βγήκε ο μεγάλος συνθέτης του «Μυστικού Γάμου». Οί ιστοριογράφοι τής εποχής διηγούνται πως οί Ναπολιτάνοι, έξαλλοι από ένθουσιασμό στην πρώτη παράσταση του «Μυστικού Γάμου», «έμπισάρισαν» δλόκληρη αυτή τήν όπερα, που ο συνθέτης άναγκάσθηκε να διευθύνη άπ' τήν αρχή για δεύτερη φορά τήν ίδια βραδιά! Ο Τσιμαρόλα έγραψε εκτός άπ' το γνωστό αυτό άριστούργημά του πενήνταεπτά ακόμη όπερες που παίχθηκαν θριαμβευτικά στην Ιταλία, στην Άγγλία και στη Ρωσία, όπου ή Αικατερίνη ή Μεγάλη, ξετρολλαμένη με τή μουσική του νέου Ιταλού συνθέτη, τον κάλεσε και τον κράτησε κοντά της αιχμάλωτο επί επτά χρόνια. Άκριβώς όσα χρόνια έζησε ο Ταγγούζερ μέσα στο σπήλαιο τής Άφροδίτης...

Ο Βέρντι, ο παγκόσμια δοξασμένος συνθέτης του «Ριγκολέττο», τής «Τραβιάτα», τής «Αίντα», του «Τροβατόρε», του «Οθέλλου», γεννήθηκε στα 1813, σ' ένα χωριό του Μπουσέττο από γονείς ταπεινούς και άσημους. Ο πατέρας του ήταν ένας χωρικός ταβερνιάρης, κι' ή μητέρα του μία φτωχή ύφάντρια. Η παιδική του ηλικία πέρασε μέσα σε βάρσανα και σε τρομάρες. Ήταν μόλις δυο χρονών, όταν οί Αύστριακοί κι' Ρώσοι εισέβαλαν στην Ιταλία για να τήν καταστρέψουν εν όνόματι τής Ιερής Συμμαχίας μετά τήν κατάρρευση του Ναπολέοντος. Στο μικρό χωριό Ρονκόλε του Μπουσέττο έσφαξαν πλή-

θος χωρικούς και γυναίκες και παιδιά ακόμα. Πολ- λές χωρικές με τα μωρά τους στην άγκαλιά κατέφυγαν στην Έκκλησία του χωριού για να σωθούν άπ' τή σφαγή. Κι' εκεί μέσα όμως ακόμα οί σφαγείς τίς καταδίωξαν. Η μητέρα του Βέρντι κατώρθωσε να διαφύγη με τον μικρό Γιουσεπέτε στην άγκαλιά της από μία πορτούλα του ιερού που ώδηγούσε στο καμπαναριό. Άνέβηκε τρέχοντας τίς στριφογυριστές σκάλες ως τήν κορυφή, κι' εκεί κρύφτηκε με το μωρό της δυο μέρες μέσα στις μεγάλες καμπάνες ως που είδε τους έχθρούς να φεύγουν άφου έρήμωσαν το χωριό.

Ο Βέρντι έγραψε τριανταδυό όπερες που παίζονται ως σήμερα παντού με θριαμβευτική επιτυχία. Έφθασε σε βαθύτατο γήρας και στη μακρά ζωή του γνώρισε τιμές, πλούτη, και δόξες μεγαλύτερες άπ' τους βασιλείς και τους ίσχυρούς τής γής. Ο ταπεινός και άσημος χωρικός του Μπουσέττο άνακηρύχθηκε ο ένθρονος του αιώνας.

Μέσα σ' ένα από τα περιφημότερα έργα του, τους «Αρχιτραγουδιστές τής Νυρεμβέργης», ο Βάγκερ δοξάζει κι' αποθεώνει ένα φτωχό τσαγκάρη, του δεκάτου έκτου αιώνας, τον Χάνς Σάξ. Ο φτωχός αυτός εργάτης, που ήταν ένας γεννημένος ποιητής και μουσικός, δόξασε και άπαθανάτισε τήν πατρίδα του. Με τους τέσσερες χιλιάδες διακόσια έβδομήντα πέντε τραγούδια που έγραψε, άναδείχθηκε ο κορυφαίος Αρχιτραγουδιστής του αιώνας. Έγραψε ακόμα διακόσια όκτώ δραματικά ποιήματα και 1700 διηγήματα. Ήταν ο κοσμαγάπητος ποιητής τής εποχής του, και ο λαός τής Νυρεμβέργης του άνήγειρε άνδριάντα. Ο μεγάλος ζωγράφος Άλμπερτ Ντύρερ, και ο ίδιος ο Λούθηρος τον αποκαλούν το «άηδόνι τής Νυρεμβέργης». Κι' ο Γκαίτε, ο περήφανος άριστοκράτης, ποιητής, άναγνωρίζει ως ένα πρόδρομό του τον φτωχό και πάντα χαρούμενο τσαγκάρη τής Νυρεμβέργης. Σ' ένα μεγάλο ποίημα που του αφιερώνει περιγράφει το ταπεινό του εργαστήρι, όπου επιφύτῃ ή Μούσα ή άχτιδόχαρη τής Ποίησης και τον στεφανώνει με δάφνη. «Ευτυχισμένος ο φτωχός ποιητής που έζησε άπομονωμένος και γελαστός στη δική του σφαίρα! Η δόξα του θα μείνη άμάραντη μέσα στους αιώνες. Τιμή σ' εκείνους που θα δοξάσουν τον Χάνς Σάξ, το φτωχό τσαγκάρη, τον μεγάλο ποιητή μας!»

Τα προφητικά αυτά λόγια του Γκαίτε επαληθεύουν σε λίγα χρόνια. Ο Βάγκερ με τήν ήρωική του όπερα οί «Αρχιτραγουδιστές» ύψώνει το περιφανέστερο μνημείο στον Χάνς Σάξ, που ύψώθηκε άπ' τήν ταπεινοσύνη του στους ουρανούς τής μεγάλης δόξας.

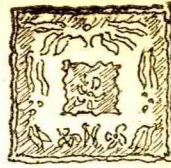
ΣΟΦΙΑ Κ. ΣΠΑΝΟΥΔΗ

Με τούς Έργάτες

Στά Καπνεργοστάσια

Του κ. Τ. Αινεία

Όχτώ στάδια παραγωγής μετρούμε πώς θα χρειαστούν για να γίνει το τσιγάρο:

1) Διαλογή. Ειδικευμένοι εργάτες θα χωρίσουν τα φύλλα του καπνού σε κατηγορίες. Άπ' τις κατηγορίες αυτές θα βγούν οι ποιότητες: Σέριτζα, ελαφρά, βασιικά, πολυτελείας.

2) Σύνθεση των χαρμανιών. Λίγος σέριτζος καπνός στον πολύ ελαφρό, λίγος μυρουδάτος στον άοσμο. Άπ' αυτές τις «συνθέσεις, θα βγούν οι κατηγορίες που θα ικανοποιήσουν τις προτιμήσεις του γούστου κατηγοριών και... βαλαντίων των καπνιστών.

3) Ύγρανση. Το έτοιμο χαρμάνι θα υγρανθῆ για να μη τριφτῆ στο κόψιμο.

4) Κοπή. Στο μηχανήμα της κοπής το χαρμάνι συμπιέζεται, παίρνει συμπυκνωμένη μορφή και ύστερα κόβεται φιλό—όπως το βλέπουμε στο τσιγάρο.

5) Άποξήρανση - «σιτέμα». Ο κομμένος καπνός θα άπλωθεῖ σε τελάρα, στο θάλαμο άποξηράνσεως, που μηχανές δημιουργοῦν θερμό και ξηρό τον άτμοσφαιρικό αέρα. Ο καπνός πρέπει να άποβάλλη την υγρασία που του δώσανε, πρὶν κοπῆ. Έτσι, εκτεθειμένος στα τελάρα, θα μείνη 2—3 μέρες. Μαζί με την άποξήρανση, θα «σιτέψη» ο καπνός. Θα διώξη δηλ. στον άτμοσφαιρικό αέρα δυσάρεστες άποπνοίες, όπως μούχλας, άγουρίλας κ.τ.λ. και θα πάρη ένιαίο άρωμα και γεύση.

6) Σιγαροποίηση. Όταν ο καπνός έχει την ελαστικότητα του μεταξωτού ύφασματος, όταν τον πῆσουμε στις φουχτες μας από τα τελάρα της άποξηράνσεως, είναι σημείο ότι έτοιμάστηκε να γίνει τσιγάρο. Το σιγαροποιητικό μηχανήμα είναι ένα μηχανήμα ρομπότ που με ταχύτητα βάζει τον καπνό μέσα στο σιγαρόχαρτο, του δίνει σχῆμα τσιγάρου, τοποθετεῖ την κόλα στην άκρη του σιγαρόχαρτου, τυπώνει την μάρκα στο έπιστόμιο του τσιγάρου και την τιμή του στα πλάγια, κι' άκόμη κόβει τα τσιγάρα στο μέγεθος που θέλουμε, γιατί μπορούν να βγούν, αν θέλουμε, τσιγάρα μήκους χιλιομέτρων, όσος είναι ο ρόλος του σιγαρόχαρτου. Όλα αυτά γίνονται συγχρόνως και τα τσιγάρα βγαίνουν έτοιμα σαν από πηγή.

7) Πακετάρισμα. Από εργάτριες θα μποῦν στα κουτιά τα τσιγάρα ανά 22, 11, 44 ή 88.

8) Ταινιάρισμα. Θα κολληθοῦν οι φοροταινίες και το πακέτο είναι έτοιμο.

Στα μεγάλα εργοστάσια υπάρχει χωριστό τμήμα

λιθογραφείου και κυτιοποιείου, ώστε όλη η δουλειά γίνεται μέσα στο εργοστάσιο, χωρίς διαμεσολάβηση άλλης βιομηχανίας. Άς σημειώσουμε άκόμη, ότι στα διάφορα στάδια της παραγωγής, αφαιρείται η σκόνη του καπνού τελείως.

Το χάρεται κανείς το καπνεργοστάσιο, γιατί είναι ένα εργοστάσιο που έπεξεργάζεται πρώτη ύλη δόλοτελα Έλληνική. Κι' άκόμη γιατί είναι μιá άπ' τις βιομηχανίες που άνθουν και χωρίς προστατευτικούς δασμούς και χωρίς κινδύνους να μείνη κάποτε άζητητη ή παραγωγή τους.

Χάρεται κανείς και τους εργάτες του. Έχουνε τα λιγότερα παράπονα άπ' άλλους, γιατί ναι το μεροκάματό τους μεγαλύτερο, μπορούν να καπνίζουνε όσα τσιγάρα θέλουν στα διαλείμματα, και έχουν κι' ένα διπλό πακέτο δώρο κάθε που σκολάν.

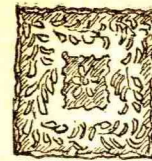
Με τούς καπνεργάτες δύο πράγματα μās φάνηκαν περίεργα: Πώς είναι πολλοί που δεν καπνίζουνε ποτέ και πώς είναι οι πιο γεροί και πιο άπρόσβλητοι σ' άρρώστειες, αν τους συγκρίνουμε με τους εργάτες άλλων βιομηχανιών! Αυτό λένε οι στατιστικές.

Έκεῖνο που και δώ φαίνεται περίεργο είναι το πώς κι' εδῶ η Γυναίκα έχει σημαντικά κυριαρχήση: Σε χίλιους εργάτες ενός Καπνεργοστασίου οι 750 είναι γυναίκες!

Στο καπνεργοστάσιο βρήκαμε να ζῆ κι' ένα χαριτωμένο έθιμο. Όταν τελειώσαμε την επίσκεψή μας, μās υποχρέωσαν να πάρουμε για δώρο πέντε διπλές κασετίνες τσιγάρα πολυτελείας! Δεν χωροῦν εδῶ άρνήσεις. Είναι έθιμο, μās εξηγοῦν, στον κάθε επισκέπτη να δοθῆ ένα τέτοιο δεματάκι! Οι νομκοί μπορούν να έχουν αντιρρήσεις. Μποροῦν να ποῦν πώς αυτό δεν είναι έθιμο, όπως το χαρακτηρίζουν αυτοί! Λείπει, θα ποῦν, το στοιχείο του ξαναγκασιού. Λείπει η opinio necessitatis. Δεν είναι έθιμο γι' αυτούς λοιπόν, αλλά συνήθεια ή έθιμοτυπία.

Η έθιμο όμως το πῆ κανείς, ή συνήθεια, ή έθιμοτυπία, ή φιλόξενη αυτή ή προσφορά είναι βαθύτατα Έλληνική και χαρακτηριστική των συναισθημάτων του γενναιόδωρου και φιλόξενου λαοῦ μας. Ζῆ άκόμη στις άγροτικές περιοχές μας. Είναι το «φιλέμα». Το «φιλιάτικο» που θα δώσουν, εκτός άπ' την πλούσια φιλοξενία στον ξένο, όταν φεύγει...

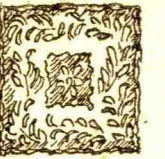
ΤΙΤΟΣ ΑΙΝΕΙΑΣ

Άνοιξιάτικες σελίδες

Τά Βήματα του Θεού

Στο πανηγύρι της Άττικής

Μια μικρή φιλική συντροφιά ήρθε μιá μέρα να με πάρει με το αυτοκίνητό της έξω από την πολιτεία για να με οδηγήσει προς την άνοιξη της Άττικής. Ο ήλιος άπλωνε τη χαρά της λαμπράδας του πάνω στα σπῆτια και στα δέντρα που όρμουσαν από το χῶμα με μιá σβέλτη κίνηση κατά τον ουρανό. Το φῶς έπιχρῶσωνε να νέα φύλλα, τύλιγε μετάλλινες ταινίες γύρω στους κορμούς και γιόμιζε άύλο μέλι τους άνοιχτούς κάλυκες. Έμεις, οι άνθρωποι της πολιτείας και του κλειστού χῶρου, που η βιοπάλη μās κρατά δεμένους χροπόδαμα μπροστά σ' ένα γραφείο, σπάνια έχουμε την ευκαιρία να βρεθοῦμε κοντά στη φύση αυτές τις ὥρες που οι μυστικές της δυνάμεις κινοῦνται με το ρυθμό της κοσμογονίας. Συνήθως τις χάνουμε πρὶν τις προφτάσουμε. Όμως σαν λάχει και μπορέσουμε ξαφνικά να ξεκόψουμε για λίγες ὥρες, για λίγες μέρες, από το άποπνηχτικό άγκάλιασμα της πολιτείας, και βρεθοῦμε στη μέση του όργανιστικού πανηγυριού της δημιουργίας, τότε κανένας άλλος δεν γίνεται να νιώσει τόσο πλατιά και τόσο κατάβαθα το σπαρτάρισμα της χαρῆς που δίνει στην ψυχή και στο κορμί αυτό το άμεσο και αισθησιακό σμίξιμο του ανθρώπου με τη χαρά του Θεοῦ. «Χαρά Θεοῦ!» είναι μιá έκφραση από τις πιο δυνατές και ὠραίες, που βρήκε ο μεγαλοφυής ελληνικός λαός, για να πει το δραματικό συναίσθημα που του δίνει η όμορφιά της φυσικής παρουσίας του Δημιουργοῦ.

Το αυτοκίνητο ξελευτερώθηκε από τις άσφαλτωμένες φασκίες της πολιτείας και ὠρμησε ανάμεσα από τους χωραφόδρομους. Έκει μās περιμένε η άνοιξη της Άττικής, που τόσο λίγο κρατά, και τόσο πλούσια στάθηκε φέτος έξ αιτίας των δροσερών κάρων. Είχε άπλώσει μέσα στους κάμπους τα μαγικά χαλιά της και γιόρταζε. Η έντύπωση που άφινει στον άνθρωπο η μεγάλη όμορφιά είναι καθαρά θρησκευτική. Οι παπαροῦνες σκέπαζαν δλάκερες εκτάσεις με την πορφύρα τους και μέσα στη φλεγόμενη καρδιά τους εῖταν ένας μαῦρος γυαλιστερός σταυρός. Οι κίτρινες μαργαρίτες, πελώριες, λυγοῦσαν τους ύψηλους βλαστούς τους ανάμεσα στα σιτάρια που ψιθύριζαν, και το χαμομήλι, θεριεμένο και σγονρό, μύριζε και έτρεμε ανάμεσα σε πιχτά κίτρινα λουλούδια γεμάτα φῶς. Οι μυγδαλιές, οι κερασιές της Κηφισσιᾶς, οι ροδακινιές, οι καησιές, έδεσαν πια τους πράσινους κόμπους και τα χλωρά τσάγαλα, ξανά και πικρά. Όμως οι μηλιές; Αυτές

εῖταν στη δόξα τους. Υπάρχει τίποτα πιο συγκινητικό από την άνθισμένη μηλιά, με τις τρυφερές άκουαρέλλες των λουλουδιών της; Μόνο τη ροδιά μπορώ να την αντιπαραβάλω σαν ένα ξεχωρό θαῦμα όταν είναι πάνω στην άνθισή τους. Και το νερό έτρεχε στ' αυλάκια, άστραφτε και σπῆτιζε λείφερο και γοργό, χωρίς να κούβει τη ζωντάνια του μέσα σε μετάλλινα σωληνάκια και χωρίς να καταγράφεται από τον μετρητή. Ο ήλιος έτρεχε μαζί του δλοζώντανος μέσα στο μικρό χαντάκι που ήταν κι' αυτό άνθισμένο, πολύχρωμο, από τη μιá κι' από την άλλη. Και τα μελίσινα, χιλιάδες μελίσινα της Άττικής, βούιζαν χαρούμενα, βύθιζαν πεινασμένη προσκίδα μέσα στην καρδιά των λουλουδιών, έπιναν το μέλι και άφιναν την ξανθή γύρη του έρωτα. Όλα αυτά όμως είναι λόγια, και η Άττική άνοιξη που με δέχτηκε δεν εῖταν τίποτα τέτοιο.

Όλο αυτό το θέαμα εῖταν καταπληχτικό, και μεγάλη σε έχταση και σε βάθος η όμορφιά του, και κανένας άνθρωπος δεν θα μπορούσε να μās το πει με καμμιá τέχνη του, γιατί εῖταν μέσα στον καταστόλιστο κάμπο ο ίδιος ο Θεός, που περπατούσε πάνω στο χαμομήλι, και αυτό μύριζε κάτω από τα άγια πόδια του. Περπατούσε, και δημιουργούσε, και ελλογούσε. Μονάχα ο μεγάλος Μωϋσῆς μπόρεσε να δέσει μέσα στην άπλησίαστη ποίηση της κοσμογονίας του κάποιους ήχους, κάποια χρώματα και κάποιους ρυθμούς από αυτά τα κατορθώματα του Θεοῦ. Κάθε φορά που άκούω έτσι το Θεό να περπατά πλάι μου με όλη τη δόξα του, μόνο ο Μωϋσῆς μου τον εξηγεί με κείνες τις καταπληχτικές φράσεις του, που δε μεταγράφηκαν πια ποτέ από ανθρώπινο κοντύλι.

«Η δὲ γῆ ἦν άόρατος και άκατασκεύαστος, και σκότος επάνω της άβύσσου, και πνεῦμα Θεοῦ επεφέρετο επάνω του ύδατος. Και εῖπεν ο Θεός: Γενηθήτω φῶς. Και εγένετο φῶς. Και εἶδεν ο Θεός το φῶς ότι καλόν....»

Και εῖταν μιá μέρα σαν και τούτη, μιá μέρα άνοιξιάτικη όταν ο Θεός πρωτοδημιούργησε τα λουλούδια, τα δέντρα, τις παπαροῦνες και τις μηλιές.

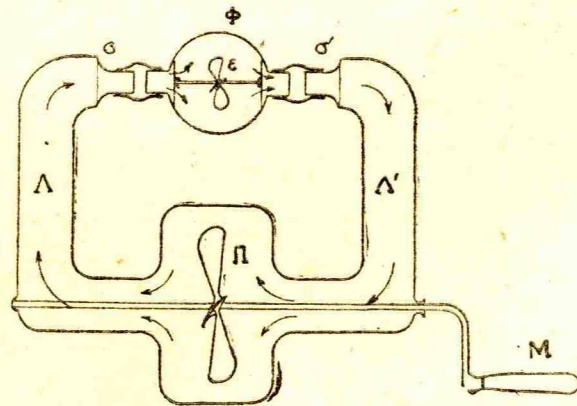
«Και εῖπεν ο Θεός: Βλαστησάτω η γῆ βοτάνην χορτου, σπειρον σπέρμα κατά γένος και καθ' όμοιότητα, και ξύλον κάρπιμον ποιούν καρπόν, οὔ το σπέρμα αυτού εν αυτώ κατά γένος επί της γῆς. Και εἶδεν [ο Θεός, ότι καλόν. Και εγένετο εσπέρα, και εγένετο πρωί, ήμέρα Τρίτη.»

Αυτό το θαῦμα της Γενέσεως γίνεται κάθε χρόνο.

Ἔτσι ἔγινε καὶ φέτος. Πάνω στὰ χαμομήλια, καὶ ἀνάμεσα στὸ ἄλικο χαλὶ τῆς παπαρούνας, βλέπεις σφραγισμένα τὰ βήματα τοῦ Θεοῦ, ποὺ πέρασε σπέρνοντας τὴ ζωὴ καὶ τὴν κίνηση καὶ τὰ χρώματα. Τὸ θαῦμα ἐξακολουθεῖ νὰ γίνεται γύρω μας. Μᾶς κυκλώνει καὶ μᾶς ἐξουθενώνει καὶ βοᾷ. Ἀπὸ τὸν ἴδιο βῶλο χῶμα φυτρώνουν δέκα λογῆς λουλούδια. Ὅλα ἀντλοῦν ἀπὸ τὴν ἴδια πηγὴ. Ἐνα βῶλο χῶμα ἴσαμε μιά γροθιά. Καὶ τὸ καθένα βγάζει διαφορετικὸ χρῶμα, διαφορετικὸ σχῆμα, διαφορετικὸ ἄρωμα, ἀλλοιώτικη φυλλωσιά. «Κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοίτητα». Ζοῦμε κυκλωμένοι ἀπὸ τὸ θαῦμα, γεννηθήκαμε μέσα στὸ θαῦμα, ἢ ὑπαρξή μας εἶναι ἓνα πολὺπλοκο, ἀκατανόητο θαῦμα, καὶ τὸ μόνο ποὺ δὲν πιστεύουμε εἶναι τὸ θαῦμα.

Τὸ ἔργο τῆς δημιουργίας ποὺ περιέγραψε μὲ πύρινο κοντύλι ὁ Μωϋσῆς δὲν τέλειωσε. Γίνεται ἀδιάκοπα, καὶ τὸ θαῦμα ἀναβρῦζει κάθε φορὰ τὸ ἴδιο φρέσκο καὶ ὀσμῆτικο, ὅπως τὴν πρώτη μέρα τῆς δημιουργίας τοῦ Κόσμου. Πρέπει ν' ἀνοίξει κανεὶς τὴν καρδιά του, νὰ τὴν ξεκλειδώσει ἀπὸ τὶς μάταιες καὶ ἄχρηστες ἐγνίες της, ν' ἀνοίξει διάπλατα τὰ παραθυρόφυλλά της, καὶ ν' ἀφίσει τὸ θαῦμα νὰ ὀσμῆσει μέσα ἀκατάσχετο, ἀδέσμευτο, πλούσιο καὶ ἀνακαινιστικό. Νὰ τὸ ἀφίσει νὰ ποτίσει ὅλους τοὺς σπόρους τῶν σκέψεων, ὅλες τὶς παπαρούνες τῶν λογισμῶν, ὅλες τὶς ρίζες τῶν ὀτοχασμῶν μὲ τὴ γόνιμη βροχὴ τῆς φαντασίας καὶ τῆς χαρᾶς τοῦ Θεοῦ.

Σ. Μ.

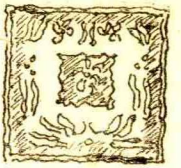
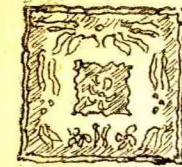

[Βλ. τὸ ἄρθρο «Μὲ τί μοιάζει τὸ ἠλεκτρικὸ ρεῦμα» στὴν ἀντικρινὴ σελίδα.]

Ἠλεκτροτεχνικά

Μὲ τί μοιάζει τὸ ἠλεκτρικὸ ρεῦμα

Τοῦ κ. Ν. Καραπατάκι

Στὰ προηγούμενα εἶδαμε, πῶς ἓνα ἠλεκτρικὸ στοιχεῖο παρέχει ρεῦμα καὶ ὅτι τὸ ρεῦμα αὐτὸ κινεῖται ἀπὸ τὴ μιά μεριά μέσα στὸ δοχεῖο, φεύγοντας ἀπὸ τὸν ἰσχυρὸ πῶλο καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά ἔξω ἀπὸ τὸ δοχεῖο, ἀπὸ τὸ χαλκὸ, ποὺ εἶναι καὶ ὁ θετικὸς πῶλος, περνᾷ ἀπὸ τὸ γλομπάκι ἢ μιά ἄλλη συσκευή καὶ ξαναγυρίζει στὸν ἰσχυρὸ πῶλο.

Βλέπουμε, λοιπόν, ὅτι τὸ ἠλεκτρικὸ ρεῦμα κάνει ἓνα δρόμο κλειστὸ ποὺ μοιάζει μὲ ἓναν κύκλο. Ἄπ' ἐκεῖ ἀκριβῶς προέρχεται καὶ τὸ ὄνομά του: «ἠλεκτρικὸ κύκλωμα».

Ἄν βγάλουμε τὸ γλομπάκι ἢ τὴ συσκευή ἀπὸ τὴ θέση της καὶ ἀφήσουμε μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἐλεύθερους τοὺς δύο πῶλους, τότε τὸ κύκλωμα λέγεται ἀνοικτὸ. Στὴν περίπτωση αὐτὴ δὲν κυκλοφορεῖ ἠλεκτρικὸ ρεῦμα.

Ἄν θέλουμε νὰ κυκλοφορήσει ξανά τὸ ρεῦμα, δὲν ἔχουμε παρὰ νὰ ξαναβάλουμε στὴ θέση του τὸ γλομπάκι ἢ τὴ συσκευή, δηλαδή νὰ κλείσουμε τὸ κύκλωμα. Γιὰ ν' ἀνάψουμε ἢ νὰ σβήσουμε τὸ γλομπάκι ἢ ἀκόμα γιὰ νὰ λειτουργῇ ἢ ὄχι ἡ συσκευή μας, πρέπει ἢ νὰ κλείσουμε ἢ ν' ἀνοίξουμε τὸ κύκλωμα.

Τὸ κλείσιμο ἢ ἀνοίγμα τοῦ κυκλώματος μπορεῖ βέβαια νὰ γίνεται μὲ τὴν ἀφαίρεση ἢ τοποθέτηση τοῦ μικροῦ μας γλομπόπου ἢ τῆς συσκευῆς στὴ θέση της, ἀλλὰ ὑπάρχει καὶ ἓνας τρόπος ἀπλούστερος, χωρὶς νὰ κίνουμε ὅλη αὐτὴ τὴ μανούβρα. Κόβουμε δηλαδή ἓνα ἀπὸ τὰ δύο σύρματα ποὺ φέρνουν τὸ ρεῦμα στὸ γλομπάκι ἢ τὴ συσκευή ὅταν θέλουμε νὰ ἀνοίξουμε τὸ κύκλωμα, ἢ ἐνώνουμε τὶς δύο κομμένες ἄκρες τῶν συρμάτων ὅταν θέλουμε νὰ κλείσουμε τὸ κύκλωμα. Στὸ σημεῖο ποὺ κόψαμε τὸ σύρμα βάζουμε ἓνα ὄργανο, ποὺ ὅταν τὸ πιέζουμε ἢ τὸ περιστρέφουμε φέρνει σὲ ἐπαφὴ τὶς δύο ἄκρες τῶν συρμάτων ἢ τὶς ἀπομακρύνει ἀνάλογα μὲ τὴν ἐπιθυμία μας καὶ ἔτσι εἴτε κλείνουμε εἴτε ἀνοίγουμε τὸ κύκλωμα. Τὸ ὄργανο αὐτό, ὅπως εἶδαμε στὰ προηγούμενα, εἶναι ὁ λεγόμενος «διακόπτης».

Ἡ κυκλοφορία αὐτὴ τοῦ ρεύματος μοιάζει καταπληκτικὰ μὲ τὴν κυκλοφορία μέσα στὴν παρακάτω εἰκονιζόμενη ὑδραυλικὴ συσκευή.

Ἡ συσκευή αὐτὴ ἀποτελεῖται, ὅπως βλέπουμε, ἀπὸ μιά προπέλα (ἔλικα) Π., τὴν ὁποία περιστρέφουμε μὲ τὸ χέρι ἀπὸ τὴ μανιβέλα (στροφάλο) Μ. Ἡ προπέλα αὐτὴ βρίσκεται κλεισμένη μέσα σὲ ἓνα δοχεῖο Λ μὲ δύο μακροὺς λαίμους Λ καὶ Λ'. Οἱ λαίμοι καταλήγουν σὲ δύο μικρότερους σωλήνες σ καὶ σ' καμπυλωμένους, ὥστε οἱ δύο τους ἄκρες, τὰ δύο στόμα, νὰ εἶναι τὸ ἓνα ἀπέναντι τοῦ ἄλλου καὶ νὰ ἀφίνουν ἓνα μικρὸ διάστημα μεταξὺ τους.

Στὸ διάστημα αὐτό, δηλαδή ἀνάμεσα στὶς δύο ἄκρες τῶν σωλήνων σ καὶ σ', τοποθετοῦμε μιά μικρὴ γυαλέ-

νια φούσκα Φ μὲ δύο λεπτοὺς λαστιχένιους σωλήνες. Ἡ γυαλένια φούσκα ἔχει μέσα μιά μικρὴ προπέλα ε, χωρὶς ὅμως ὁ ἄξονάς της νὰ βγαίνει ἔξω ἀπὸ τὴ φούσκα. Ὁλόκληρη αὐτὴ ἡ συσκευή εἶναι γεμάτη μὲ νερό. Ὅταν περιστρέφουμε τὴν προπέλα Π μὲ τὸ στροφάλο Μ, τὸ νερὸ ποὺ βρίσκεται μέσα σ' ὅλη τὴ συσκευή ἀναγκάζεται μὲ τὴν περιστροφικὴ κίνηση τῆς προπέλας νὰ κυκλοφορῇ ἀπὸ τὸν ἓνα λαίμω Σ' καὶ ἀνάμεσα ἀπὸ τὴν προπέλα Π πρὸς τὸ λαίμω Σ καὶ ἀπὸ ἐκεῖ πάλι ἀνάμεσα ἀπὸ τὴ φούσκα Φ πρὸς τὸ λαίμω Σ'. Ἔτσι, ὅλο τὸ νερὸ ποὺ βρίσκεται μέσα στὴ συσκευή κυκλοφορεῖ καὶ ἐξαναγκάζεται τὴ μικρὴ προπέλα ε, ποὺ βρίσκεται μέσα στὴ γυαλένια φούσκα Φ, νὰ γυρίσῃ. Θὰ παρατηρήσουμε δὲ ὅτι οἱ λαστιχένιοι σωλήνες ποὺ ἐνώνουν τὴ γυαλένια φούσκα ἐν ὄσφ κυκλοφορεῖ τὸ νερὸ φουσκώνουν. Αὐτὸ ἀκριβῶς γίνεται μὲ τὸ ἠλεκτρικὸ στοιχεῖο ὅταν τὸ κύκλωμα εἶναι κλειστὸ.

Ἄς βγάλουμε τώρα τὴ φούσκα Φ, ποὺ ἔχει μέσα τὴν μικρὴ προπέλα ε, καί, γιὰ νὰ μὴ χυθῇ τὸ νερὸ, ἄς δέσουμε στὶς ἀνοικτὲς ἄκρες τῶν σωλήνων σ καὶ σ' ἀπὸ ἓνα φύλλο καουτσούκ (σαμπρέλα π. χ.).

Ἐπειτα, ἂν κινήσουμε τὴν προπέλα Π, θὰ δοῦμε ὅτι δὲν γίνεται πειὰ κυκλοφορία νεροῦ, ἀλλὰ μονάχα ὅταν γυρίσουμε τὴν προπέλα Π, ἀπὸ τὰ δύο φύλλα καουτσούκ ποὺ φράζουν τὰ στόμα τῶν σωλήνων σ καὶ σ' τὸ ἓνα ποὺ βρίσκεται στὸ σ θὰ φουσκώσῃ πρὸς τὰ ἔξω καὶ τὸ ἄλλο ποὺ βρίσκεται στὸ σ θὰ βαθυλώσῃ.

Καὶ πάλι ἡ λειτουργία αὐτὴ τῆς ὑδραυλικῆς συσκευῆς μας μοιάζει μὲ τὸ στοιχεῖο σὲ ἀνοικτὸ κύκλωμα. Δηλαδή, ὅπως τὸ νερὸ πιέζει τὸ φύλλο τοῦ καουτσούκ τόσο ὥστε μπορεῖ καὶ νὰ τὸ σπάσῃ γιὰ νὰ ξεπεταχθῇ τὸ νερὸ, τὸ ἴδιο καὶ ὁ ἠλεκτρισμὸς στὸ θετικὸ πῶλο τοῦ στοιχείου παρουσιάζει μιά προσπάθεια νὰ ξεπηδήσῃ ἀπὸ τὸ θετικὸ πῶλο καὶ νὰ πάῃ νὰ βρῇ τὸν ἀρνητικὸ. Ἄπ' τὴν ἄλλη μεριά τὸ φύλλο τοῦ καουτσούκ στὸ σωλήνα σ' βαθυλώνει καὶ ἅμα ἀπὸ μεγάλη πίεση σπᾶσῃ, τότε θὰ ρουφήξῃ τὸ νερὸ ποὺ θὰ ξεπεταχθῇ ἀπὸ τὸ σωλήνα σ. Ἔτσι καὶ ὁ ἀρνητικὸς πῶλος τοῦ στοιχείου παρουσιάζει μιά προσπάθεια νὰ τραβήξῃ τὸν ἠλεκτρισμὸ ποὺ βρίσκεται στὸ θετικὸ πῶλο.

Ἡ προσπάθεια αὐτὴ, ποὺ καταβάλλουν ὁ θετικὸς πῶλος ἀπ' τὴ μιά μεριά γιὰ νὰ διώξῃ τὸν ἠλεκτρισμὸ καὶ ὁ ἀρνητικὸς πῶλος ἀπ' τὴν ἄλλη γιὰ νὰ τραβήξῃ τὸν ἠλεκτρισμὸ, λέγεται «διαφορὰ ἠλεκτροδυναμικοῦ».

Ἡ διαφορὰ ἠλεκτροδυναμικοῦ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ μιά δύναμη (πίεση), ποὺ ἀνάλογα μὲ τὸ μέγεθός της τὴν προσδιορίζουμε σὲ βόλτ. Ὅσο πειὸ μεγάλη εἶναι ἡ δύναμη αὐτὴ τόσο πειὸ πολλὰ βόλτ ἔχει τὸ στοιχεῖο μας.

Ν. ΚΑΡΑΠΑΤΑΚΙΣ

Λησμονημένα χρέη

Το ωραιότερο κεφάλαιο της 'Ελληνικής ιστορίας είναι η εκπολιτιστική δρασιά των 'Ελλήνων εις τους λαούς της Ευρώπης. 'Η χώρα μας, εις τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα συντροφιασμένη μετὰ τὴν πενία, δὲν εἶχε βέβαια ὕλικά ἀγαθὰ νὰ χαρίσῃ· ἀλλὰ μετὰ γενναϊότητα, χωρὶς φειδώ, μετέδωσε τὰ φῶτα της, τοὺς ἀνθρώπους της, τὸν πολιτισμὸν της, καὶ εἶναι δύσκολο νὰ βρεθῇ εὐρωπαϊκὸς λαός, πού νὰ μὴν ἔχη χρέη πνευματικὰ πολλὰ στὴ μικρῇ καὶ ἔνδοξῃ χώρᾳ μας. Στὴν κεφαλὴ τοῦ καταλόγου τῶν πνευματικῶν ὀφειλετῶν μας εἶναι ἡ Ρωσία. 'Η μεγάλη Ρωσία. Δὲν θ' ἀσχοληθῶ τώρα ἐδῶ μετὰ τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν· εἶναι γνωστὸ ὅτι καὶ τὸν προσηλυτισμὸν τοὺς στὸ χριστιανισμὸν καὶ τὴν πρώτην παιδείαν οἱ ἡμιβάρβαροι Ρῶες τὰ ὀφείλουν τοὺς 'Ελληνες τοῦ Βυζαντίου. 'Αλλ' εὐθύς μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Βυζαντινῆς αυτοκρατορίας ἡ ἑλληνίδα περιγίπισσα Σοφία Δραγάση Παλαιολόγου, ὑπακούοντας στίς συμβουλὰς τοῦ μεγάλου 'Ελληνος καρδινάλιου Βησσαρίωνος, ἐδέχθη νὰ γίνῃ σύζυγος τοῦ Τσάρου 'Ιβάν τοῦ Γ' (1472). Τὴν ἐποχὴν αὐτὴν στὴ Ρωσία ἦταν ἀνύπαρκτη κάθε ἐθνικὴ συνείδησις καὶ γενικὴ ἀκαταστασία ἐβασάνιζε τὸ ἀπέραντο βασίλειο.

'Η καινούργια τσαρίνα ἐζήτησε νὰ δαμάσῃ τὰ αἰμοχαρῆ αἰσθήματα τῶν Ρῶων καὶ ν' ἀνυψώσῃ τὸ ἐπίπεδο τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ λαοῦ. Καὶ τὸ κατόρθωσε μετὰ τὴν πλατύτερον διάδοσιν τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν καλῶν τεχνῶν—κυρίως τῆς ζωγραφικῆς καὶ τῆς ἀγιογραφίας. Ἐκόσμησε τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν, ἐθέσπισεν ἐνιαῖον βυζαντινοσλαβικὸν ἀλφάβητο καὶ βοήθησε νὰ προκόψῃ ἡ Ρωσικὴ θεολογία καὶ ἐπιστήμη μετὰ τὴ βοήθειαν πολλῶν 'Ελλήνων λογίων, ἱεραποστόλων καὶ διδασκάλων τοῦ Γένους, τοὺς ὁποίους ἐκάλεσε στὴ Μόσχα. 'Η συμβολὴ τῆς Σοφίας Παλαιολογίνας στὴ διαφώτισιν τῆς ἡμετέρας Ρωσίας εἶχε βασικὴ σημασίαν γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ρωσικοῦ πολιτισμοῦ. Ἀπὸ τότε ἀκόμη 'Ελληνες ἔμπειροι στὴ γεωργίαν διδάσκον τοὺς Ρῶους εὐγενεῖς (Βογιάρους) τὸν ἑλληνικὸν τρόπον καλλιέργειας τῆς γῆς. Οἱ Ρῶοι γαιονκτῆμονες τοὺς καλοῦσαν στὰ κτήματά των καὶ ζητοῦσαν νὰ μάθουν πῶς καλλιεργῶν στὴν 'Ελλάδα, στὴν ξερὴ καὶ πετρώδη ἑλληνικὴ γῆ, τὸ σιτάρι καὶ τὰ ὀπωρικά.

Καὶ στὴν ἐποχὴν τοῦ Μεγάλου Πέτρου οἱ 'Ελληνες ἐθεωροῦντο οἱ φωτοδότες τῆς Ρωσίας—καὶ ὅλον

τοῦ κόσμου. Καὶ κάποτε σὲ στιγμὴς ἐνθουσιασμοῦ ὁ μέγας αὐτὸς Τσάρος ἔδωσε δικαιοσύνην: «Οἱ 'Ελληνες—εἶπεν—εἶναι ὁ μεγαλύτερος λαὸς πού εἶδε ποτὲ ἡ ἀνθρωπότης. Σ' αὐτοὺς χροστοῦμε τὰ πάντα. 'Αν δὲν ἦσαν αὐτοί, ὁ κόσμος ὅλος θὰ ἦταν τυφλός». 'Αλλὰ καὶ ἡ Αἰκατερίνη ἡ Β', ἡ μεγάλη τσαρίνα τῆς Ρωσίας, ἔτρεφε θαυμασμὸν καὶ ἀπέραντη ἀγάπην γιὰ τὴν 'Ελλάδα καὶ, ὅπως ξέρουμε, οἱ 'Ελληνες ἔπαιξαν σπουδαῖο ρόλον στὴ ζωὴ της. Πού ὀφείλετο ὁ θαυμασμὸς καὶ ἡ ἀγάπη τῶν παλαιῶν Ρῶων τοὺς 'Ελληνες;

'Ασφαλῶς πολλὰς σελίδας χρειάζονται γιὰ νὰ χωρέσουν τὴν δρασίαν τῶν 'Ελλήνων στὴν μεγάλην χώραν τοῦ Βορρᾶ· ἀλλὰ σὲ γενικὰς γραμμὰς μποροῦν νὰ πῶ, ὅτι ἡ μετάβασις τῆς Ρωσίας ἀπὸ τὴν πρωτόγονην κατάστασιν εἰς τὸν κατάλογο τῶν πολιτισμένων Χωρῶν εἶναι ἔργον τῶν 'Ελλήνων. 'Ελληνες ἦσαν οἱ πρῶτοι βιομήχανοι στὴ Ρωσία. Τὰ μεταλλεῖα τῆς Ν. Ρωσίας καὶ τοῦ Καυκάσου (ἀργύρου καὶ μαγγανίου) 'Ελληνες τὰ ἀνεκάλυψαν, αὐτοὶ ἦσαν οἱ πρῶτοι μεταλλωρύχοι καὶ οἱ διδάσκαλοι τῆς μεταλλουργίας τοὺς ἀνυποπτους Ρῶους, 'Ελληνες ἐυστηματοποίησαν καὶ ἀνέπτυξαν ὅλους τοὺς κλάδους τῆς παραγωγῆς· ἡ ἀνάπτυξις τῆς καπνοκαλλιέργειας στὴν Κορμαίαν καὶ στὸν Καύκασον εἶναι ἔργον τῶν 'Ελλήνων, εἰς τοὺς ὁποίους μάλιστα οἱ Ρωσικὲς ἀρχὲς εἶχαν δώσει ἰδιαιτέρα πρόνομιαν. 'Ελληνες ἀνέπτυξαν τὴν εἰσαγωγὴν καὶ ἐξαγωγὴν τῶν προϊόντων καὶ κρατοῦσαν στὰ χέρια τοὺς τὰ κλειδιά τοῦ ρωσικοῦ ἐμπορίου, κυρίως οἱ ἑλληνικὲς κοινότητες οἱ ἐγκατεστημέναι στὰ παράλια τῆς Μαύρης θάλασσης ἀπὸ τὰ πανάρχαια χρόνια. Κάθε καινούργια μέθοδος βιομηχανικῆς ἐπεξεργασίας οἱ Ἕλληνες τὴν εἰσήγαγον καὶ τὴν ἐδίδαξαν τοὺς Ρῶους (χαβιάρι, ταραμάς κλπ.). Εἰς τὴν δασικὴν ἐπιχειρήσιν τῆς Σιβηρίας καὶ τοῦ Μουρμάνσκ, εἰς τὰ ἰχθυοτροφεῖα τοῦ Βόλγα, στὸν σιδηροδρόμον, στὸ στρατό, στὰ δημόσια οἰκονομικά καὶ γενικὰ στὴν οἰκονομικὴν ζωὴν τῆς ἀχανοῦς χώρας οἱ 'Ελληνες ἔδωσαν πρῶτοι τὰ φῶτα τοὺς, τὴν δουλειάν τοὺς, τὸν ἰδρώτα τοὺς. Ὀνόματα μεγάλα, σεβαστὰ στὴν 'Ελλάδα, ὑπηρετήσαν μετὰ πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν τὴν Ρωσικὴν ὑπόθεσιν καὶ οἰκοδόμησαν πέτρα μετὰ πέτρα τὸν πολιτισμὸν τῆς χώρας αὐτῆς καὶ τὴν εὐημερίαν τοῦ λαοῦ της. Ἀναφέρω ἐδῶ τοὺς Μαρασλῆδες, τοὺς Ροδοκανάκηδες, τοὺς Βαλλιάνους, τοὺς Μαυροκορδάτους, τοὺς Ράλληδες, τοὺς Ἀργυρόπουλους, τοὺς Πετροκόκκινους, τοὺς Σακα-

μαγκάδες, τοὺς Ματζαβίνους, πού ἄφησαν ἐκτυπὴ τὴν σφραγίδα τοὺς στὴν ἐξέλιξιν τῆς Ρωσίας. Ἀλλὰ πόσοι ἄλλοι ὀνομαστοὶ καὶ ἀνώνυμοι 'Ελληνες ἔδωσαν ὁλόψυχα στὸν ἐκπολιτισμὸν τῆς Ρωσίας! Καὶ τὸ τέλος τοὺς ἦταν, ὅτι ὁλόκληρη τὴν περιουσίαν πού ἐμάζεψαν μετὰ τὸν ἰδρώτα τοὺς, τὴν ἄφησαν πάλιν στὴ Ρωσία, γιὰ τὴν οἱ Μπολσεβίκοι—χωρὶς καμμιὰ ἐξαιρέσιν—κατεκράτησαν παράνομα καὶ τὴν τεράστιαν κοινωτικὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἰδιωτικὴν περιουσίαν τῶν 'Ελλήνων τῆς Ρωσίας.

Στὴν πολιτικὴν καὶ στὸ στρατὸν οἱ 'Ελληνες ἐξύψωσαν τὴν Ρωσίαν τὸ ὄνομα· ἀλλὰ τὴν χαρὰν τῆς εὐγνωμοσύνης δὲν τὴν ἐνίωσαν ποτέ. Ὁ Καποδίστριας, ὁ μέγας Κερκυραῖος διπλωμάτης, ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τοῦ τσάρου Ἀλεξάνδρου Α'—ἀφοῦ ἔδωσε τὰ πάντα στὴ Ρωσίαν, ἔφυγε κατόπιν κνηγήμενος ἀπὸ τὴν ἀντιζηλίαν καὶ τὸ μῖσος τῶν Ρῶων διπλωματῶν. Ὁ Ἄλ. Ὑψηλάντης, ἀφοῦ ἐπολέμησε γιὰ τοὺς Ρῶους στὸν Ναπολεοντεῖον πολέμονα καὶ ἔλασε τὸ δεξιὸν χεῖρ ἄγωνιζόμενος ὄχι γιὰ τὴν 'Ελλάδα—ἀλλὰ γιὰ τὴν Ρωσίαν, πέθανε περιφρονημένος, ἐξόριστος καὶ δυστυχὴς στὸ φρούριον τοῦ Μούγκατς, ὅπου τὸν εἶχαν φυλακίσαι οἱ Αὐστριακοὶ καὶ τὸν εἶχεν ἐγκαταλείψει ἡ Ρωσικὴ ἄγνωμοσύνη.

Κι' ὅμως, σ' ὅλους τοὺς μακροχρόνιους πολέμους, πού διεξήγαγεν ἡ Ρωσία κατὰ τῆς Τουρκίας, εἶχε πάντα πιστοὺς συντρόφους, κατασκοποὺς καὶ στρατιῶτες τοὺς 'Ελληνες τῆς Ρωσίας ἢ τοὺς ρωσικοὺς τῆς 'Ελλάδος. Οἱ Ὑψηλάντηδες, οἱ Μουρούζηδες, οἱ Σούτσοι ἔγιναν θύματα τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τῆς ἀγάπης των πρὸς τὴν Ρωσίαν. Περίφημες εἶναι οἱ ὑπηρεσίαι τοῦ Λάμπρου Κατσώνη στὴ Ρωσίαν τῆς Αἰκατερίνης τῆς Β'. Μετὰ ἑλληνικὰ χρήματα—τῶν 'Ελλήνων ἐμπόρων τῆς Τεργέστης—ὁ τολμηρὸς θαλασσοπόρος συνεκρότησεν ὁλόκληρον στόλισμον, τὸν ἔθεσε στὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ρωσίας καὶ ἔγινεν ὁ τρόμος τῶν Τούρκων στίς 'Ελληνικὰς θάλασσας ὑπηρετώντας τὴν Ρωσίαν καὶ τὰ συμφέροντά της. Ἀλλὰ καὶ στὴν πρόσφατην ἱστορίαν τῆς Ρωσίας ἡ ἑλληνικὴ συμβολὴ εἶναι ξεχωριστὴ. Ἀναφέρω ἐδῶ τὴν ἄμυναν τῶν 'Ελλήνων τῆς Μπαλουκλάβας κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Σεβαστουπόλεως ἀπὸ τοὺς συμμάχους καὶ τοὺς Τούρκους τὸ 1855. Μόνη της ἡ μικρὰ φρουρὰ τῆς Μπαλουκλάβας, πού ἀπετελεῖτο ἀποκλειστικὰ ἀπὸ 'Ελλήνων, συνεκράτησε τὴν ἀπόβασιν τῶν Ἀγγλογάλλων στὸ σημεῖον ἐκεῖνο. Κι' οἱ Ρῶοι συγγραφεῖς ἔμνησαν τὴν ἀνδρεία τῶν «Λαιστρυγόνων»...

Πρὶν τελειώσω τὸ σημεῖον αὐτὸ, ἐπιθυμῶ ν' ἀναφέρω ἀκόμα μερικὰς ἐξέχουσας μορφὰς 'Ελλήνων, πού ἔδρασαν στὴ Ρωσίαν καὶ πού ἡ ἐπίδρασίς των ἦταν σημαντικὴ σ' ὅλους τοὺς τομείς τῆς δημοσίας καὶ τῆς ἰδιωτικῆς ζωῆς. Δανεῖζομαι τὴν πληροφορίαν ἀπὸ τὸν διακεκριμένον διπλωμάτην Ἐμιαν. Καφαμπέλη, πού

ἐμελέτησεν ἐξονυχιστικὰ τὸ θέμα καὶ ἔγραψεν ἕνα βιβλίον θαυμαστό.

'Αρχίζω ἀπὸ τὸν Παναγιώτη Ἀλεξινό, ἀντιναύαρχον τοῦ ρωσικοῦ στόλου, ὁ ὁποῖος διεκρίθη στὸν θαλασσοπόρον ἀγῶνα κατὰ τῶν Τούρκων στὰ 1772 καὶ ἀπέσπασε πολλὰς εὐχαριστίας τοῦ Ρῶου ἀρχιστρατήγου Σουβάρωφ. Ὁ Πλάτων Μάξιμος, συνταγματάρχης τοῦ ρωσικοῦ πυροβολικοῦ, ἔλαβε σπουδαῖον μέρος στὴν ἐκστρατεία κατὰ τῆς Τουρκίας καὶ διεκρίθη σὲ ἐμπιστευτικὰς ἀποστολὰς ἐπὶ Αἰκατερίνης τῆς Β'. Στρατηγὸς Κωνσταντᾶς, ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου τοῦ ρωσικοῦ στρατοῦ, ἀπὸ τὴν Χίον, διεκρίθη στὸ Ρωσοτουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1877. Χριστόφορος Ἀστερόπουλος ἀπὸ τοὺς πνευματικὸς ἡγέτας στὴν ἐποχὴν τοῦ Μεγάλου Πέτρου. Ἰωάννης Σοφούλης, ἕλληνας ἐγκατεστημένος στὸ Ναγκασάκι τῆς Ἰαπωνίας, ἐχρησιμοποιήθη σ' ἐμπιστευτικὰς ἀποστολὰς κατὰ τὴν διάρκεια τῶν Ναπολεοντεῖων πολέμων. Ἀναφέρω ἀκόμη μετὰ συντομίαν τὸν Στέφανον Μεσημέρη, στὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Νέσελρωδ, τὸν Χριστόφορον Γουλδάρη, τὸν Ἰωάννη Σκουρλίη, τὸν Γαβριὴλ Μανιταροῦ, ὁ ὁποῖος ἐδίδαξε τὸν Χριστιανισμὸν σ' ὅλην τὴν περιοχὴν τῆς Ἰερζούτσκις, τὴν οἰκογένειαν Καπρίση, πού ἐπὶ πολλὰς γενεὰς ὑπηρετήσεν στὰ τὴν Ρωσίαν. Δὲν ὑπάρχει καμμιὰ ἐκδήλωσις τῆς Ρωσικῆς ζωῆς πού νὰ μὴν ἔχη βαθεῖαν τὴν σφραγίδα τῶν 'Ελλήνων ἀναμορφωτῶν. Οἱ καλὰς τέχνες, πού εἶναι κατ' ἐξοχὴν πνευματικὸν δημιούργημα, στὴ Ρωσίαν ἐγεννήθησαν καὶ ἀνεπτύχθησαν κάτω ἀπὸ τὴν δημιουργικὴν πνοὴν καὶ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος.

Τὰ ἀνυπολόγιστα αὐτὰ παλιὰ πνευματικὰ χρέη μαζί μετὰ κάποιες ἄλλες—ἀνυπολόγιστες ἐπίσης—θύσιαι τῆς νέας 'Ελλάδος πρέπει νὰ εἶχεν ὑπ' ὄψιν τῆς ἡγεσίας τῆς νέας Ρωσίας, ὅταν τὸ κρίσιμον ἔτος 1941 ἐβροντοφωνοῦσε ἀπὸ τὸν ραδιοφωνικὸν σταθμὸν τῆς Μόσχας: «Ἐσὺ 'Ελληνες, ἐπολεμήσατε σὰν ἦραες καὶ εἰσθε ἦραες, διότι εἰσθε 'Ελληνες. Ἐμεῖς οἱ Ρῶοι σὰς εὐγνωμονοῦμεν». 'Αλλ' ὅλος ὁ κόσμος γνωρίζει τὸ εἶδος τῆς εὐγνωμοσύνης πού τρέφει γιὰ τὴν 'Ελλάδα ἢ κόκκινην Ρωσίαν: αἶμα καὶ ἰδρώτας. 'Αλλ' ὅμως ἡ ἀχαριστία αὐτὴ δὲν μπορεῖ νὰ μείνῃ ἀτιμώρητη. Μιὰ παλιὰ κατάρα βαρύνει τοὺς Ρῶους. Πέτρος ὁ Μέγας—ὁ μεγαλύτερος Ρῶος ὅλων τῶν αἰῶνων—ἔχοντας πλήρη γνῶσιν τοῦ τί χροστοῦσε στὴν 'Ελλάδα ἢ Χώραν του, ἔγραψε κάποτε σ' ἕνα διάγγελμά του (οὐκᾶντι) πρὸς τὸν ρωσικὸν λαόν: «...Δὲν ἀντέχω πλὴν νὰ βλέπω τὰ βασάνια τῶν 'Ελλήνων. Καταραμένος νὰ εἶναι ὁ Ρῶος πού θὰ ἀδικήσῃ ποτὲ ἕνα 'Ελληνα». Εἶθε τὸ πνεῦμα τοῦ Μεγάλου Τσάρου νὰ φωτίσῃ τοὺς σημερινοὺς ἐπιγόνους του».

Ἡ ἐκλαϊκευμένη ὑγιεινή

Ὁ ἀντιφυματικός ἀγώνας στό ἐργοστάσιο

Πῶς πρέπει νά ὀργανώνεται

Τοῦ κ. Ἀδ. Παπαδήμα

Εἶναι εὐτύχημα, ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια καί ἰδίως ἔπειτα ἀπό τόν πρῶτον πόλεμο, ἄρχισαν οἱ ὑγιεινολόγοι καί οἱ διαιτολόγοι ν' ἀντιμετωπίζουν κάπως ἀποτελεσματικά, τὸ μεγάλο αὐτὸ σαράκι τῆς ἀνθρωπότητος, πού λέγεται φυματίωση καί πού σακατεύει χιλιάδες ὑπάρξεις, κάθε χρόνο, κἀνοντάς τους τὴ ζωὴ μαρτυρική, γιὰ νὰ τοὺς στείλῃ πολὺ γρήγορα στὸν τάφο. Ἡ προσοχή, πρὸ πάντων, τῶν ἐπιστημόνων ἐστράφη στό ἐργοστάσιο. Ἐκεῖ μέσα, ὅπου χιλιάδες ἀνθρώπινες ζωὲς δουλεύουνε γιὰ τὴν εὐημερία καί τὴν πρόοδο τῆς ἀνθρωπότητος, ἔπρεπε νὰ κτυπηθῇ ἀποτελεσματικά τὸ ἀναθεματισμένο μικρόβιο καί νὰ ἐξασφαλισθοῦνε στὸν ἐργαζόμενο ὄρου ὑγιεῖνοι. Ἔτσι, μὲ τὴ συμμετοχὴ ὄλων τῶν ειδικότητων, ἄρχισε ἕνας ὀργανωμένος ἀγώνας κατὰ τῆς φυματίωσης, πολὺ σωστὰ δὲ στὴν ὀργάνωσή του ἐδόθηκε πρωταρχικῆς σημασίας χαρακτήρας.

Στὴν Ἀμερική, κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια, ἡ ἱατρικὴ μέριμνα δὲν περιορίσθηκε μόνο στό ἐργοστάσιο, ἀλλ' ἔφθασε καί στό σπίτι τοῦ ἐργάτη. Μὲ ἄλλα λόγια, οἱ ὑγιεινολόγοι τοῦ ἐργοστασίου δὲν ἐξετάζουνε μόνο, ἂν οἱ χώρες ὅπου δουλεύει ὁ ἐργάτης ἐκπληροῦνε ὅλους τοὺς ὄρους τῆς ὑγιεινῆς. Ἐπισκέπτονται τὸν ἐργάτη καί στό σπίτι του καί τὸν καθοδηγοῦνε γιὰ τὸ τί πρέπει νὰ κάνῃ, γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἀποτελεσματικά τὰ φονικά μικρόβια πού ἐνεδρεύουνε ἢ πού τὰ δημιουργοῦμε μόνοι μας μὲ τίς ἀπροσεξίεις μας καί μὲ τὴν ἀπρονοησία μας.

Ἄλλ' ὁ ἀντιφυματικός ἀγώνας, μέσα στό ἐργοστάσιο, παρουσιάζει κάποια προβλήματα. Ἄς τὰ ἰδοῦμε. Ἄς σημειώσωμε μολαταῦτα, πῶς ἀπὸ τὴ λύση τοῦ προβλημάτων αὐτῶν ἐξαρτᾶται ἡ ἐπιτυχία τοῦ ὄλου ἀγώνα.

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΜΕΤΡΑ

Στὰ παλιὰ τὰ χρόνια, δυστυχῶς, δὲν ἐδινόταν καμμιά προσοχὴ στὴν ὑγιεινὴ κατάστασιν τοῦ ἐργάτη. Ὁ προϊστάμενος μιᾶς οἰασθήποτε φάμπρικας, πού εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ δέκα ἢ εἴκοσι ἢ πενήντα ἐργάτες, τοὺς ἔπαιρνε, χωρὶς νὰ τοὺς ὑποβάλλῃ πρὶν σὲ καμμιά ἱατρικὴ ἐξέταση. Τ' ἀποτελέσματα τῆς ἐλλείψεως κάθε ὑγιεινῆς προνοίας εἶναι γνωστά, ὥστε δὲν χρειάζεται νὰ ἐπιμείνωμε.

Πρῶτος λοιπὸν καί κυριώτερος ὄρος γιὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦ ἀντιφυματικοῦ ἀγώνα εἶναι ἡ λεπτομερὴς ἱατρικὴ ἐξέταση τοῦ ἐργάτη ἢ τοῦ ὑπαλλήλου, πρὶν ἀκόμη πιάσῃ δουλειά. Ὅταν ἕνας ἐργάτης παρουσιάσῃ μιὰ γενικὴ κατάπτωση τοῦ ὀργανισμοῦ του καί οἱ σωματικὲς δυνάμεις του δὲν ἀντέχουνε σὲ μιὰ συνεχῆ δουλειά, τότε δὲν κινδυνεύει μόνο ὁ ἴδιος, ἀλλὰ καί οἱ συνάδελφοί του κινδυνεύουνε ἀπ' αὐτόν.

Εἶναι ἀπαραίτητο λοιπὸν νὰ γίνῃ ἡ λεγομένη κλινικὴ ἱατρικὴ ἐξέταση, πού πρέπει νὰ συμπεριλάβῃ καί τὴ ραντογραφικὴ. Ἀπαραίτητη γιὰ κάθε ὑποψήφιο ἐργάτη, γιὰ κάθε ὑπάλληλο. Ἡ παραμικρὴ πνευμονικὴ προσβολὴ εἶναι ἀνάγκη νὰ προσεχθῇ καί νὰ ἐξετασθῇ, ἂν ὁ ὑποψήφιος ἐργάτης ἢ ὁ ὑπάλληλος μορῆ ν' ἀναλάβῃ μιὰ οἰαδήποτε δουλειά, ἔστω καί ἐλαφρῆ.

Ἡ ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ

Κατὰ δεῦτερον λόγον εἶναι ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΗ ἡ ἐξασφάλισιν ὑγιεινῶν ὄρων, στὰ διάφορα ἐργαστήρια, ἀφοῦ ἔχει ἀποδειχθῇ ἀπὸ τὰ παλιὰ τὰ χρόνια, πῶς ἂν μιὰ οἰαδήποτε φάμπρικα πάρῃ τοὺς πιὸ γεροὺς ἐργάτες καί τοὺς βάλῃ νὰ δουλέψουνε ὑπὸ ὄρους ἀνθυγιεινοὺς, ὅχι μόνο θὰ τοὺς ἰδῇ νὰ χάνουνε τὴν πρώτη τους δραστηριότητα καί ἀποδοτικότητα, ἀλλὰ καί νὰ ἐξασθενοῦνε καί νὰ προσβάλλωνται βαθμιαῖα ἀπὸ διάφορα παθολογικὰ συμπτώματα, πού δὲν ἀργοῦνε νὰ προκαλέσουνε γενικώτερες βλάβες τοῦ ὀργανισμοῦ.

Ἀντίθετα τώρα, ὅταν τὰ ἐργαστήρια φωτίζονται καί ἀερίζονται στίς ὥρες τῆς δουλειᾶς καί κατὰ τὰ διαλείμματά της, ὅταν τὰ βλέπη περισσότερο ὁ ἥλιος, ὅταν θερμαίνονται καλὰ τὸ χειμῶνα καί ἀπολυμαίνονται τακτικά, ὅταν ξεσκονίζονται καί καθαρίζονται γενικά, τότε μόνο ἐξασφαλίζεται ὁ ἐργαζόμενος ἀπὸ τὸ φοβερὸ σαράκι τῆς φυματίωσης πού ἐλλοχεύει μέσα στὰ πτύελα, στὴ σκόνη καί στὰ σκουπίδια. Ἡ ἀπαγόρευση τοῦ φτυσίματος πρὸ πάντων πρέπει νὰ τηρῆται αὐστηρότατα. Μὲ κανένα τρόπο δὲν πρέπει νὰ φτύνωμε χάμω, στό ἐργαστήριον. Κι' αὐτό, ὅχι μόνο προκειμένου γιὰ κείνους πού ἔχουνε μιὰ αἰτία, ἀλλὰ καί γιὰ τοὺς ὑγιεῖς. Οἷτε οἱ ὑγιεῖς

πρέπει νὰ φτύνωμε ὅπου βροῦνε μέσα στό ἐργαστήριον.

Ὁ γιατρός ἐξ ἄλλου τοῦ ἐργοστασίου πρέπει νὰ κάνῃ ὑγιεινομικὸς αἰφνιδιασμούς, κατὰ τὴν ὥρα τῆς δουλειᾶς, γιὰ τὸ τότε μόνο θὰ μπορέσῃ νὰ ὑποδείξῃ στό διευθυντὴ τῆς φάμπρικας τὰ ὑγιεινὰ μέσα πού πρέπει νὰ διασφαλισθοῦνε στοὺς ἐργαζόμενους, γιὰ νὰ εἶναι βέβαιοι ὅτι δὲν διατρέχουνε κανένα κίνδυνον.

Παράλληλα θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπεκταθῇ καί στίς κατοικίας τῶν ἐργαζόμενων ἡ ἱατρικὴ ἐξέταση. Βέβαια δὲν εἶναι εὐκόλο, μὲ τίς οἰκονομικὲς συνθῆκες πού ἐπικρατοῦνε, στίς περισσότερες χώρες, ὕστερα ἀπὸ τὸν πόλεμον, νὰ ἔχουνε οἱ ἐργαζόμενοι ὅλοι μιὰ ὑγιεινὴ κατοικία. Ἄλλ' ὁ γιατρός τοῦ ἐργοστασίου, ὅταν θὰ ἐπισκεφθῇ τὸν ἐργάτη στό σπίτι του, θὰ βρῆ νὰ τοῦ ὑποδείξῃ πολλὰ ἄτοπα καί θὰ τοῦ συστήσῃ τὴ θεραπεία των, κατὰ ἕνα τρόπο, γιὰ τὴν ἀνάγκη νὰ τὸ εἰποῦμε, ὅτι ἂν δὲν διασφαλίσωμε ὑγιεινοὺς ὄρους ἐργασίας στὸν ἐργαζόμενο στὴ φάμπρικα καί δὲν τὸν παρακολουθήσωμε ὑγιεινὰ, στὴν κατοικία του, τότε ὁ ἀντιφυματικός ἀγώνας μας εἶναι ἀτελής.

Οἱ ἐργατοπόλεις, βέβαια, μᾶς ἀπαλλάσσουνε ἀπὸ τὴ φροντίδα αὐτῆ. Στίς ἀμερικανικὲς ἐργατοπόλεις ὁ ὑγιεινομικὸς ἐπιμελητὴς δὲν παρακολουθεῖ μόνο τὸν ἐργαζόμενο, ἀλλὰ καί τὴ γενικὴ ὑγεία τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας του. Ἐνας ἀπὸ τοὺς ἐν λόγῳ ἐπιμελητὰς μοῦ διηγόταν μιὰ ἡμέρα, πῶς ἐχρειώσθηκε νὰ μιλήσῃ αὐστηρὰ στὴ γυναῖκα ἑνὸς ἐργάτη, πού συνήθιζε νὰ βάζῃ τὰ παιδιὰ της νὰ κοιμῶνται σὲ ψηλὸ προσκέφαλο, γιὰ τὸ νόμιζε, πῶς ἔτσι γίνεται ἡ ἀναπνοὴ τους καλύτερα — θὰ γίνονταν καμπούρικα, στό ψηλὸ προσκέφαλο, τῆς εἶπε, καί μὲ τὸ σκύψιμο ἢ ἀναπνοὴ δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ κανονικά, γι' αὐτὸ καί ὑπόκεινται στίς παθήσεις τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων.

Οἱ ἐργατικὲς κατοικίες πού ἐγκαινιάσανε στὴν Ἀμερική οἱ Ἐταιρίες τῶν Μεταλλορύχων καί τῶν Σιδηροδρόμων ἐξασφαλίζουνε τὰ ἀκόλουθα στὸν ἐργαζόμενο:

Τὸ κάθε ἀνδρόγυνο ἔχει τέσσαρα δωμάτια, στὴ διάθεσή του. Ὁ ἀριθμὸς τῶν δωμάτων αὐξάνει, σύμφωνα μὲ τὸν ἀριθμὸ τῶν παιδιῶν, πού ἀποκτᾶ τὸ ἀνδρόγυνο. — Τὸ κάθε ἐργατικὸ διαμέρισμα ἐξ ἄλλου εἶναι ἀνεξάρτητο ἀπὸ τὰ ἄλλα καί φωτίζεται καί ἀερίζεται στὴν ἐντέλεια. Τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ διαμερίσματα αὐτὰ ἔχουνε τὸν κήπο τους.

Συμπέρασμα: Ἡ παρακολούθησιν τοῦ ἐργαζόμενου στὴν ἰδιωτικὴ του ζωὴ ἔχει μεγάλη, μεγίστη σημασία γιὰ τὸν ἀγῶνα κατὰ τῆς φυματίωσης. Ὁ ἐργαζόμενος μαθαίνει ἔτσι νὰ προφυλάσσεται ἀπὸ πολλοὺς κινδύνους πού τὸν παραμονεύουνε καί ἐξα-

σφαλίζει καί τὴν ὑγεία τῶν συγκατοικούντων μελῶν τῆς οἰκογενείας του.

Ἡ ΕΠΙΒΛΕΨΙΣ ΣΤΟ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ

Μὲ τίς τακτικὲς ἱατρικὲς ἐπισκέψεις ἐξ ἄλλου στό ἐργοστάσιο ὁ ὑγιεινομικὸς ἐπόπτης μπορεῖ καί παρακολουθεῖ ἀπὸ κοντὰ τὸν ἐργάτη. Καί μόλις θὰ διαγνώσῃ τὴν παραμικρὴ πνευμονικὴ προσβολή, τότε θὰ λάβῃ ὅλα τὰ ἐνδεικνύμενα ἱατρικὰ μέσα. Πρῶτη θέση, ἀνάμεσα σ' αὐτά, κατέχουν οἱ ραδιοσκοπικὲς καί ραδιογραφικὲς ἐξετάσεις τοῦ προσβληθέντος. Ἀπὸ τίς ἐξετάσεις αὐτὲς ὁ ὑγιεινομικὸς ἐπόπτης θὰ βεβαιωθῇ, ἂν ὁ προσβληθεὶς ἐργαζόμενος πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐργαζόμενος μὲ συνεχῆ ἱατρικὴ ἐπαγρύπνησιν καί καθοδήγησιν, ἢ ἂν πρέπει νὰ σταλῇ ἀμέσως, ἀνάλογα μὲ τὸ βαθμὸ τῆς παθήσεως, στό σανατόριον ἢ στό νοσοκομεῖον.

Τὰ ἔξοδα τῆς συντηρήσεώς του καί τῆς θεραπείας του ἐπιβαρύνουν τίς κοινωνικὲς ἀσφαλίσεις. Παράλληλα, οἱ κοινωνικὲς ἀσφαλίσεις πρέπει νὰ παρακολουθήσουν ὑγιεινομικῶς καί τὰ ἄλλα μέλη τῆς οἰκογενείας τοῦ προσβληθέντος ἐργάτου, γιὰ νὰ περιορίσουν τὴν ἐπέκτασιν τοῦ κακοῦ.

Ἄν τώρα, ὁ προσβληθεὶς ἐργάτης βγαίῃ ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖον ἢ ἀπὸ τὸ σανατόριον θεραπευμένος ἀπόλυτα, ἢ μὲ κάπως ἱκανοποιητικὰ ἀποκαταστημένη ὑγεία καί εἶναι σὲ θέσιν νὰ ξαναρχίσῃ τὴ δουλειά του, δὲν πρέπει νὰ ξαναπιάσῃ δουλειά, πρὶν ὁ γιατρός γνωματεύσῃ, τί εἶδους ἐργασία πρέπει νὰ κάμῃ, ἐργασία ἀνάλογη, φυσικά, μὲ τίς γενικὲς σωματικὲς του δυνατότητες.

Ὁ ρόλος τοῦ γιατροῦ, στὴν περίπτωσιν αὐτὴ εἶναι ἐξαιρετικὰ λεπτὸς, ἀφοῦ χροστᾷ νὰ ἐπαγρυπνῇ, στὴν ἐπανασύνδεσιν τῶν ἐργατικῶν συνηθειῶν τοῦ ἐργάτη, πού ξανάπιασε δουλειά, μετὰ τὸ ἀναγκαστικὸ αὐτὸ διάλειμμα. Ὑπάρχουν τώρα περιπτώσεις, ὅπου ὁ γιατρός θὰ ὑποδείξῃ νὰ μὴ δουλεύῃ ὁ ἐργάτης πού βγῆκε ἀπὸ τὸ σανατόριον ἢ ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖον, μαζί μὲ ἄλλους συναδέλφους του, θεωρουμένους κάπως εὐπαθεῖς, ἀλλὰ σὲ χωριστὸ ἐργαστήριον. Ἡ τοποθέτησιν αὐτῆ εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνῃται μ' ἕνα τρόπο, πού νὰ μὴ προσβάλλεται ἡ φιλοτιμία τοῦ ἐργάτη. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸν ὁ γιατρός χροστᾷ νὰ βρῖσκειται σὲ ἀδιάκοπη συνεργασία μὲ τὸν ἀρμόδιον ἐπόπτη τοῦ τμήματος τοῦ ἐργαστηρίου, γιὰ νὰ παρακολουθοῦνε ἀγρυπνα τοὺς ἐργαζόμενους πού ξαναγυρίζουνε στὴ δουλειά τους, ἔπειτα ἀπὸ μιὰ μακρὰ ἢ σύντομη θεραπεία καί ὑπόκεινται σὲ νέους κινδύνους.

Ἄς μὴ νομισθῇ τώρα, ὅτι ὁ κάθε ἄρρωστος, πού γιατρεύθηκε, πρέπει νὰ ἀπομονώνεται στό ἐργαστήριον. Αὐτὸ θὰ ἦταν πλάνη. Ὁ γιατρός ὀφείλει νὰ τὸν παρακολουθῇ, κατὰ πόδας, μποροῦμε νὰ ποῦμε, γιὰ

νά τὸν προστατεύσει ἀπὸ ἐνδεχομένους νέους κινδύνους.

Καὶ ἡ δουλειὰ αὐτῆ τοῦ γιατροῦ παρουσιάζει πολλές πλευρές: τὴν ἰατρική, τὴν κοινωνική, τὴν ἠθική καὶ τὴν οἰκογενειακή.

Ἄς μὴ ξεχνᾶμε, πὼς στὴν φυματίωση παίζει σπουδαιότατο ρόλο ὁ ἠθικὸς παράγον. Καὶ παράλληλα μὲ τὴν σωματικὴν τόνωση τοῦ πάσχοντος, χρῴσταίμε νὰ ἐνισχύουμε καὶ τὸν ἠθικὸν του παράγοντα.

Η ΑΝΤΙΦΥΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ

Γιὰ νὰ ἐνισχύσουμε, τὰ τελευταῖα χρόνια, στὴν Ἀμερικὴ τὸν ἀντιφυματικὸν ἀγῶνα, οἱ Ἑταίριες τῶν μεταλλωρύχων, τῶν σιδηροδρόμων καὶ οἱ Καπνοβιομηχανίες, καταφύγατε καὶ σ' ἓνα ἄλλο ἀπλὸ μέσο: στὴν προπαγάνδα. Φωτισμένοι ὁμιληταί, μὲ τρόπο ἀπλό, εὐληπτο καὶ πειστικὸ διαφωτίζουν τὸν ἐργαζόμενο στὸ πὼς θὰ προστατευθῆ ἀποτελεσματικώτε-

ρα, ἀπὸ τὸ μικρόβιο τῆς φυματίωσης, κρατώντας τοὺς ἀπλοὺς ὄρους τῆς στοιχειώδους καθημερινῆς ὑγιεινῆς. Δὲν φθάνει νὰ μαθαίνει ὁ ἐργαζόμενος τοὺς κινδύνους ποὺ τὸν παραμονεύουν, στὴ δουλειά του ἢ στὸ σπίτι του, πρέπει ταυτοχρόνως νὰ τὸν πείσουμε νὰ μάθῃ νὰ προφυλάσσεται. Δυστυχῶς οἱ περισσότεροι ἀδιαφοροῦνε ἢ τὰ φορτώνουνε στὴν Τύχη! Καὶ ἀψηφοῦνε καὶ τὶς πρὸ στοιχειώδεις ὑγιεινὲς προφυλάξεις, ἀντίθετα πρὸς ἄλλους, ποὺ ἂν καὶ γεροὶ ὀργανισμοί, ξέρουνε, πὼς εἶναι σπουδαῖο καλὸ, γιὰ τὴν ὑγεία τους, μὲ τὴν τελειώσουνε τὴ δουλειά τους, νὰ βγοῦνε στὸ ὑπαίθρο ἢ νὰ σταθοῦνε μπροστὰ στὸ ἀνοιχτὸ παράθυρο καὶ νὰ κάνουνε δεκαπέντε ὡς εἴκοσι ἀναπνευστικὲς ἀσκήσεις. Αὐτὸ εἶναι ἓνα ἄριστο ἀπολυμαντικὸ μέσο, γιὰ τὰ ἀναπνευστικὰ τους ὄργανα, ἰδίως γιὰ ὅσους δουλεύουνε σκυμμένοι.

(Κατὰ τὸν Ἀμερικανὸν Δρα Τζέρεμ Ράμπερ)

ΑΔ. Δ. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ

Ἡ ποδοσφαιρικὴ δμάς τῆς Ἑργατικῆς Ἑστίας Χαλκίδος, ἡ ὁποία ἔκαμε θαυμασίαν ἐμφάνισιν εἰς τὸν πρῶτον ἑπίσημον ἀγῶνα τῆς.

Ἡ «Ἑργατικὴ Ἑστία» στὶς ἐπαρχίες

Ἡ Ὀργάνωσις Χαλκίδος

Ἡ Ἑργατικὴ Ἑστία Χαλκίδος μέσα σ' ἓνα πολὺ μικρὸ χρονικὸ διάστημα ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως καὶ λειτουργίας τῆς, κατώρθωσε νὰ ἐπιτελέσῃ ἓνα πλούσιο κοινωνικὸ καὶ ἐθνικὸ ἔργο, τὸ ὁποῖον ὁμολογουμένως μπορεῖ νὰ θεωρηθῆ ἀξιοθαύμαστο. Κατώρθωσε νὰ ὀργανώσῃ μὴ θαυμασία Λέσχη, ἀποτελουμένη ἀπὸ δύο εὐρύχωρες αἰθούσες, ἄριστα ἐπιπλωμένες καὶ πλουτισμένες μὲ ραδιοφωρῶφονο, πίκν-πόγκ, βιβλιοθήκη, ἀναγνωστήριο, μπουφέ μὲ ὅλα τὰ χρειώδη κ.λ.π. ὥστε ἡ λειτουργία τῆς νὰ ἐξυπηρετῆ καὶ ἱκανοποιῆ ὅλους τοὺς ἐργαζομένους τῆς πόλεώς μας.

Ἡ Λέσχη αὐτὴ εἶνε μοναδικὴ εἰς τὸ εἶδος τῆς εἰς τὴν πόλιν μας καὶ ἀποτελεῖ ἓνα σπουδαῖον ἀποκτῆμα διὰ τοὺς Ἑργαζομένους, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκουν μέσα εἰς τὸ θερμὸν περιβάλλον τῆς ψυχαγωγίαν, μουσικήν, παιχνίδια διάφορα, βιβλία πρὸς μελέτην κ.λ.π.

Ἐκτὸς τῆς Λέσχης, ἡ τοπικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἑργατικῆς Ἑστίας, ἀποτελουμένη ἀπὸ τοὺς κ. κ. Ἀγησ. Λεμπέσην, ἰατρὸν, πρόεδρον, Σωκρ. Παπαϊωάννου, Ἐπόπτη Ἑργασίας, Ἰω. Παπαγεωργίου δημοσιογράφου, Κ. Γεωργιάδη, βιομήχανου, καὶ Ἰω. Κουκάκη, ἐκπρόσωπο τοῦ Ἑργατικοῦ Κέντρου, ὡς μέλη, ἐφρόντισεν νὰ δώσῃ πολιτιστικὸν περιεχόμενον καὶ πλατεῖες κοινωνικὲς ἐπιδιώξεις εἰς τὸ ἔργον τῆς.

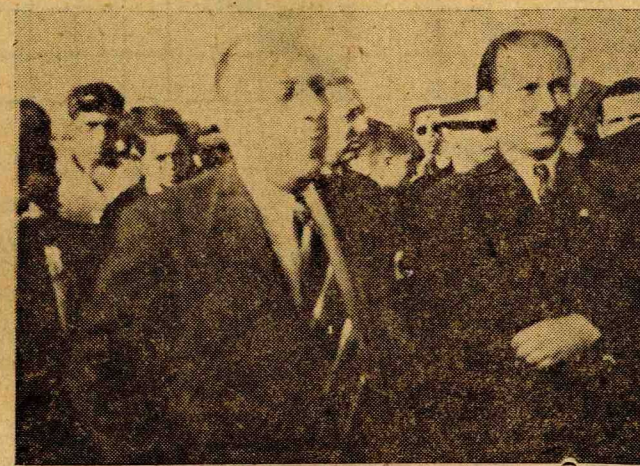
Προέβη εἰς τὴν ἴδρυσιν Σχολείου Νυκτερινοῦ τῶν Ἀναλφαβήτων, εἰς τὸ ὁποῖον φοιτοῦν τακτικῶς περὶ τὰ 125 ἐργαζόμενα παιδιά. Εἰς τὸ Σχολεῖον αὐτὸ τῆς Ἑργατικῆς Ἑστίας διδάσκουν τρεῖς δημοδιδάσκαλοι καὶ ἡ μεχοὶ τοῦδε ἀφοσίωσις καὶ ἐπιμελὴς φοίτησις τῶν ἐργαζομένων παιδιῶν δείχνει τὴν μεγάλην ἐπιτυχία. Κατήρτισε χορωδίαν ἀπὸ ἐξήντα (60) παιδιά ἐργαζόμενα, μὲ πολὺ καλὴ ὡς τώρα ἀπόδοσιν, διωργάνωσε μὴ θαυμασία βιβλιοθήκη, τὴν ὁποῖαν ἐπλούτισε μὲ διάφορα ἐκλεκτὰ βιβλία, ἤτοι: ἐπαγγελματικά, τεχνικά, ἐγκυκλοπαιδικά, ἱστορικά, λογοτεχνικά, θρησκευτικὰ καὶ πατριωτικά. Καθιέρωσε διὰ τὴν ἐκμάθησιν χορῶν εὐρωπαϊκῶν καὶ ἑλληνικῶν, μαθήματα χοροῦ παρὰ εἰδικοῦ, εἰς τὰ ὁποῖα προσέρχονται περὶ τοὺς διακόσιοι ἐργαζόμενοι, μικροὶ καὶ μεγάλοι. Ἐγίναν ὡς τώρα χρήσιμες ὁμιλίαι καὶ ψυχαγωγικαὶ συγκεντρώσεις, εἰς τὰ διάφορα δὲ παιχνίδια, ἤτοι πίκν-πόγκ, σκάκι, ντόμινο κ.λ.π. οἱ νέοι πρὸ παντὸς ἐπιδίδονται μὲ ζοηρὸ ἐνθουσιασμό.

Ὁ μπουφές ποὺ λειτουργεῖ καὶ παρέχει σὲ εὐθηνὰς τιμὰς καφέ, γλυκὰ κ.λ.π. συμπληρῶνει τὴν ὅλην λειτουργία τῆς Λέσχης, ἡ ὁποία πρέπει νὰ τονιοθῆ ὅτι ἐκπληροῖ θαυμασία τὸν προορισμὸν τῆς.

Ἀλλὰ μὲ ἱερὸ ἐνθουσιασμό ἢ προσοχὴ τῆς Τοπικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἑργατικῆς Ἑστίας εἶνε ἐστραμμένη τὴν ἐποχὴ αὐτὴ πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀθλητισμοῦ. Ἐκατοντάδες νέων ἔχουν δηλώσει συμμετοχὴ εἰς τὸ ποδόσφαιρον, κλασικὸ ἀθλητισμὸ, κολύμβησιν καὶ τὰ θαλάσσια ἀγωνίσματα. Κατὰ πρῶτον διωργανώθησαν ἄριστα

δύο ποδοσφαιρικαὶ δμάδες, οὐχὶ ἀπὸ δημιουργημένους ποδοσφαιριστάς, ἀλλὰ ἀπὸ νέους τοὺς ὁποῖους ἡ Ἑργατικὴ Ἑστία διὰ πολυμήνου καὶ εἰδικῆς προπονήσεως, ἐδημιούργησεν, χάρις εἰς τὰς φροντίδας τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ προπονητοῦ τῆς δμάδος κ. Γεωργ. Παπαγεωργίου, ἐργάτου τῶν Κλωστοῦφανητρίων Χαλκίδος.

Ἡ πρῶτη ποδοσφαιρικὴ δμάς, ἡ ὁποία φέρει τὰ ἐθνικὰ χρώματα, ἀποτελουμένη ἀπὸ τοὺς νεαροὺς ἐργάτας Κωνστ. Σορόπουλο τερματοφύλακα, Κ. Μιχαήλ καὶ Β. Καντοῦρο ὀπισθοφύλακας Κ. Κακαβούλη, Χ. Βάγια, καὶ Ε. Λαγὸ, μέσους, Ἀπ. Ἀρβαντιδίδη, Ἰ. Σιδεράκη, Γ. Παπαγεωργίου (ἀρχηγὸς τῆς δμάδος), Β. Πλάκα καὶ Π.

Ὁ φίλαθλος πρόεδρος τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου κ. Γ. Ἀληφαρμάκης, θερμὸς ὑποστηρικτῆς τοῦ ἔργου τῆς Ἑργατικῆς Ἑστίας, ἐνῶ προσφωνεῖ τοὺς ποδοσφαιριστάς εἰς τὸ Γυμναστήριον κατὰ τὸν ἀγῶνα Ἑργατικῆς Ἑστίας—Ὀλυμπιακοῦ. Παρ' αὐτὸν ὁ Σύμβουλος τῆς Ἑργατικῆς Ἑστίας Χαλκίδος κ. Ἰω. Παπαγεωργίου.

Μαργαρίτη κυνηγοῦς, ἔκανε τὴν ἐπίσημον ἐμφάνισιν εἰς τὴν προπαρελθούσα Κυριακὴ (9-5-48) εἰς τὸ Ἐθνικὸν Γυμναστήριον, συναντηθεῖσα εἰς ἀγῶνα μὲ τὴν ἰσχυρὰ δμάδα τοῦ «Ὀλυμπιακοῦ». Τὸν ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον ἠθλοθέτησεν ὁ Ἄθλος Χαλκιδέων πρὸς τιμὴν τῆς Ἑργατικῆς Ἑστίας, διὰ βαρυτίμου κυπέλλου, παρηκολούθησαν χιλιάδες κόσμου, καθὼς καὶ ἅπαναι αἱ ἀρχαί, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Μητροπολίτης κ. Γρηγόριος, ὁ Στρατιωτικὸς Διοικητῆς κ. Βλάχος συνταγματάρχης, ὁ δήμαρχος κ. Φουσάρας, ὁ Διευθυντῆς τῆς Νομαρχίας κ. Μακρῆς, ὁ διοικητῆς Χωροκ. Χριστοδούλου, ὁ Πρόεδρος τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου κ. Γ. Ἀληφαρμάκης, ὁ διοικητῆς Ἐθνοφρουρᾶς κ. Ἀλ. Ὀρφανᾶκος, ὁ Πρόεδρος

τοῦ Ἐπιμελητηρίου κ. Ἰω. Αἰσωπος, πολλοὶ ἀντιπρόσωποι Ὀργανώσεων καὶ Σωματείων κ. ἄ. Τὸς ἐπισημοὺς ὡς καὶ τοὺς ποδοσφαιριστάς τῶν δύο δμάδων προσεφώνησε καταλλήλως ὁ πρόεδρος τῆς τοπικῆς Ἐπιτροπῆς κ. Ἀγησίλαος Λεμπέσης, ἀπήντησαν δὲ ὁ Μητροπολίτης, ὁ Γραμματεὺς τοῦ «Ὀλυμπιακοῦ» κ. Ἡλίας Κοέν, ὁ πρόεδρος τῆς Ε.Π.Σ.Ε.Β. κ. Γ. Νάκος, ὁ πρόεδρος τοῦ Ἐπιμελητηρίου κ. Ἰω. Αἰσωπος, ὁ πρόεδρος τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου κ. Γ. Ἀληφαρμάκης καὶ ὁ φίλαθλος ἔμπορος κ. Εὐάγγ. Ἀθανασίου, ὁ ὁποῖος ἐδῶρησε μὴ πολυτελῆ σημαίαν εἰς τὴν δμάδα τῆς Ἑργατικῆς Ἑστίας.

Οἱ δύο ἀρχηγοὶ τῶν δμάδων ἀντήλλαξαν ἀναμνηστικὰ λάβαρα μὲ τὰ χρώματα τῶν δμάδων των, ἀκολούθως δὲ ἐπέταξαν δύο περιστέρια, σύμβολον τοῦ εὐγενοῦς ἀθλητικοῦ πνεύματος. Ὁ ἀγὼν ὑπὸ τὴν διατησίαν τοῦ κ. Μηνᾶ Ἰωάννου, ὑπῆρξε ζοηρὸς καὶ τεχνικός, διεξήχθη δὲ μὲ παραδειγματικὴν τάξιν καὶ εὐπρέπειαν, ὥστε ὁ φίλαθλος κόσμος νὰ μείνῃ ἀπολύτως ἱκανοποιημένος ἀπὸ τὸ παιχνίδι. Ὁ ἀγὼν ἔληξε μὲ νίκη τῆς δμάδος τοῦ «Ὀλυμπιακοῦ» μ' 1-0. Καὶ ἀπὸ τοὺς 22 παίχτας ἐθαυμάσθη ὁ νεαρός καὶ μικροσκοπικός τερματοφύλαξ τῆς Ἑργατικῆς Ἑστίας Κωστάκης Σορόπουλος, ἡλικίας μόλις 16 ἐτῶν.

Ὅλοι οἱ ἐπίσημοι καὶ οἱ χιλιάδες τῶν φίλῶν συνεχάρησαν θερμῶς τὴν δμάδα τῆς Ἑργατικῆς Ἑστίας.

ΙΩ. ΠΑΠΑΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

= ΕΙΔΗΣΕΙΣ =

Όραίο και προπαντός υγιεινό, το κτίριο που νοίκιασε η Έργατική Έστια στην οδό Μενάνδρου 49 για την εγκατάστασι Κέντρου Έργαζομένης Νεότητος.

*

—Αποτελείται από δέκα περίπου ευρύχωρα δωμάτια, γόλλ, λουτρό, κουζίνες ηλεκτρικές κ.λ.π.

*

—Μέσα θ' αυτό θά χρησιμοποιούν κατά τον καλύτερο τρόπο τις ώρες της σχολής των οι εργαζόμενοι νέοι.

*

—Θά διδάσκονται από ειδικούς διάφορα πρακτικά μαθήματα που σχετίζονται με τη δουλειά τους, θά μαθαίνουν ξένες γλώσσες και διάφορα όργανα της προτιμήσεώς των και επί πλέον θά τρώγουν το μεσημερινό φαγητό τους.

*

—Ο θιάσος Μαριονετών της Έργατικής Έστιας έδωσε αρκετές παραστάσεις και κατά τον μήνα που μας πέρασε.

*

—Σε διάφορα έργοστάσια χάριν των εργαζομένων, στη Δέσχη Έργαζομένου Κοριτσιού της Καλλιθέας και στο Καστρι της Κηφισιάς για τὰ ανταρτόπληκτα παιδιά.

*

—Στόν «Έθνικό Κήρυκα» (20 Μαΐου) έγκωμιαστική ανταπόκρισις από την Χαλκίδα δια τας προόδους και την έν γένει δρασίον του εκεί τμήματος της «Έργατικής Έστιας».

*

—Υπό της Έργατικής Έστιας κατετέθη εις την Τράπεζαν της Ελλάδος υπέρ της Προνοίας των Βορειών έπαρχιών μας τό ποσόν των 26.380.000.

*

—Τό ποσόν τούτο προέκυψεν εκ των συναυλιών που έδωσεν εις τὰ Όλύμπια (29-3-48) και τόν Πειραιά (2-4-48) ή Χορωδία της Έργατικής Έστιας Θεσσαλονίκης.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

ΚΙ' ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ :

«Νέα Έστία» (τεύχη Απριλίου και 15ης Μαΐου), «Μορφές» λογοτεχνικό και επιστημονικό περιοδικό Θεσ)κης (τεύχη 6, 7, 8), «Ακρίτας» (τ. Απριλίου, Μαΐου), «Ε.Ο.Ο.Π.» έκδορομικό —φυσιολατρικό περιοδικό (άρ. 91, 95), «Εκκλησία» (άρ. 90), «Ξενία» (τεύχος 11ον), «Τό Δάσος» (άρ. 4), «Εδβοϊκά Γράμματα», «Έργατική Σημασία», στην όποια (8 Μαΐου) αναδημοσιεύεται απ' την «Έργατική Έστία» τό άρθρο περί της «σημασίας των λαϊκών τραγουσιών μας». Έλάβαμε επίσης και την «Φωνήν του Αγρότου»,

ΤΟ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ ΜΑΣ

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

Όριζοντίως :

1) Ένα από τὰ ιερά πλοία των αρχαίων Αθηναίων—Πρόθεσις. 2) Καλόκαρδος—«Παρά θιν'...» 3) Έιρα υπόσχεσις—Περιληπτικόν όνομα θρησκευτικών έθιμων των Έρυθροδέριων. 4) Έχει θρηπτική αξίαν—Δέξου. 5) Ράτσα (δημ.)—Αρχαίος Έλλην, κάτοικος της Μ. Ασίας. 6) Αρέσκειται να εύρίσκειται εις την λάσπην—Νήσος του Αίγαίου—Σύγχρονος ξένος εύθυμογράφος. 7) Μία των Δωδεκανήσων—Χρονική περίοδος. 8) Έν τούτοις—Αβλαβή (άντιστρ.). 9) Υποκοριστικόν άνδρικού όνόματος—Τήν έχει ή Λαπωνία πρωτεύουσα. 10) Χρονικόν—Όνομα Έλληνίδος χωρικής. 11) Προσωπική άντωνυμία (αίτ. πληθ.)—Συστηματική κάκωσις.

Καθέτως :

1) Ποδοσφαιρική όμάς—Νήσος Έλληνική. 2) Ξενιστή λέγεται έξτρεμ (δοτ.)—Τά πιό γεροδεμένα είναι των άθλητών. 3) Κουρέλι—Ό σωτήρ (μετοχή). 4) Χωρίς την θέλησίον του (οὐδ.)—Όχι τό ιδικόν μου. 5) Έχει μίαν από τας καλύτερας Αμερικανικάς ορχήστρας—Τό παρατσούκλι της Αμερικης. 6) Αναφ. άντωνυμία—Τήν έχει για καμάρι κάθε μητέρα—Βυζαντινή νότα. 7) Δηλητήριο (αίτ.)—Αιθίοψ από κούνια. 8) Χλόη (άντιστρ.)—Κατοικίδιον (αίτ.). 9) Είναι και αυτό άθληται—Μέρος του προσώπου. 10) Με την σκέψιν—Τόν τρώνε τὰ άλογα. 11) Ευχαρίστως—Μάρκα αυτοκινήτου.

ΟΙ ΛΥΣΕΙΣ ΤΟΥ 10ΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ

Σταυρόλεξο. Όριζοντίως: 1) Ηλακάτη—τό. 2) Ραφίνα—φαί. 3) μέ. 4) Διόσκουροι. 5) άμφ. 6) τρίτης 7) ΟΑΤ—άρκτου 8) σφήξ—άλς. Καθέτως: 1) Ηρόδοτος 2) λα—ΡΑΦ 3) Αφροδίτη 4) κάρα 6) Όμηρω 7) Μίσση 8) φέρω 9) τά, σόλ 10) Οιδίπους.

ΓΙΑ ΝΑ ΓΕΛΑΣΕΤΕ...

Γιατρός: Δέν σάς ειπα να έρχεσθε τις ώρες που δέχομαι και όχι τόσο άργά;

Χωρική: Φταίει ό σκύλλος, γιατρέ. Τώρα με δάγκωσε.

—ο—

—Έχετε ακόμα αυτή την όραία δακτυλογράφο, που της ύπαγορεύατε;

—Ναι, αλλά τώρα μου ύπαγορεύει αυτή, την παντρεύτηκα!

—ο—

Δικαστής: Αφού μετάνοιωσε για την πράξη σου, γιατί δέν έπέστρεψες τό πανταλόνι που έκλεψες;

Κατηγορούμενος: Γιατί δέν ήθελα να έρθω στό δικαστήριο χωρίς πανταλόνι, κύριε δικαστά.

—ο—

Ό χωροφύλακας, που βλέπει δύο άλγτες στό δρόμο, λέει στόν πρώτο:

—Πού μένεις;

1ος άλήτης: Πουθενά. Και γυρίζοντας στόν δεύτερο—Και σύ;

2ος άλήτης: Ακριβώς άπέναντι από τον φίλο μου!

—ο—

Δικαστής: Έσύ δέν είσαι ό ύδιος που έκλεψες πριν από τέσσερα χρόνια 50 χιλ. από τον τραπέζιτη Κοντολέοντα;

Κατηγορούμενος: Δυστυχώς όχι, κύριε δικαστά.

Αίνιγμα. Ό γεωγραφικός χάρτης,

....
....

Ένα πρόβλημα :

Βγάξτε τὰ σκιρτόξυλα με τις τελείες και μένουν τὰ 5 τετράγωνα.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

σύμφωνα με τό άρθρο 6 § 1 του Α. Ν. 1092/1938 :

* Εκδοσις

της «Έργατικής Έστιας»

Πρόεδρος Έπιτροπής Υλης

Π. Δ. ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΑΤΟΙΚΙΑ: ΣΙΝΑ 42

ΠΡΟΤΣΤΑΜΕΝΟΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΣΠ. ΜΟΥΡΤΖΑΚΗΣ ΑΘ. ΓΑΒΑΘΑΣ
ΚΟΛΟΦΩΝΟΣ 6 ΑΧΙΛΛΕΩΣ 53

ΑΘΗΝΑΙ

